

การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องภูมินามสถานที่ตามชาติพันธุ์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดราชบุรี

นางสมศรี เสงประเสริฐ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2554

**Development of a Supplementary Reading on Local Place Names Based on
Local Tribes for Mathayom Suksa III Students in Ratchaburi Province**

Mrs. Somsri Hengprasert

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

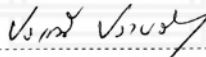
2011

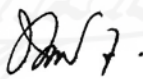
หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องภูมินามสถานที่ตามชาติพันธุ์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดราชบุรี
ชื่อและนามสกุล นางสมศรี เสงประเสริฐ
แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2554

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ปราณี ปราบริปู)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีศักดิ์ จินदानุรักษ์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องภูมินามสถานที่ตามชาติพันธุ์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดราชบุรี

ผู้ศึกษา นางสาวสมศรี เสงประเสริฐ รหัสนักศึกษา 2472102868 **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
(หลักสูตรและการสอน) **อาจารย์ที่ปรึกษา** รองศาสตราจารย์ชนรัษฎ์ ศิริสวัสดิ์ **ปีการศึกษา** 2554

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องภูมินามสถานที่ตามชาติพันธุ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดราชบุรี และ (2) ตรวจสอบคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้น

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง และแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาค้นคว้ามีดังนี้ (1) หนังสือที่สร้างขึ้นมีเนื้อหา 6 บท ได้แก่ ราชบุรีดินแดนแห่งความหลากหลายของชาติพันธุ์ ภูมินามตามชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ภูมินามตามชาติพันธุ์ไทย-ยวน ภูมินามตามชาติพันธุ์ไทยมอญ ภูมินามตามชาติพันธุ์ลาวโซ่ง และการวิเคราะห์ภูมินามสถานที่ตามชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี (2) การตรวจสอบคุณภาพหนังสือ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นต่อภาพรวมของหนังสืออ่านเพิ่มเติม พบว่า มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 นักเรียนมีความคิดเห็นต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมในภาพรวมว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด

คำสำคัญ หนังสืออ่านเพิ่มเติม ภูมินามสถานที่ตามชาติพันธุ์ มัธยมศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามผลการศึกษาค้นคว้าอย่าง ใกล้ชิดเสมอมา จนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้ศึกษาค้นควารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ซึ่งได้แก่ ศิษยานิเทศก์ขวัญเกื้อ แสงแก้ว ทรุกูลธิดา กลิ่นเฟื่อง และครูโสพนา อุดลึ ที่ให้ความอนุเคราะห์แก้ไขเสนอแนะการสร้างหนังสือ อ่านเพิ่มเติม ทำให้การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้สำเร็จลงได้

นอกจากนี้ผู้ศึกษาค้นคว่ายังได้รับความอนุเคราะห์จากผู้ให้ข้อมูลท้องถิ่นและครูภาษาไทย จังหวัดราชบุรี ช่วยสืบค้นและให้ข้อมูลเกี่ยวกับภูมินามเพื่อนำมาจัดทำเป็นหนังสือ จึงขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

สุดท้ายนี้ผู้ศึกษาต้องขอขอบคุณ อาจารย์วุฒิ บุญเลิศ อาจารย์สุรเศรษฐ บุญเกตุ อาจารย์ ดร. อุดม สมพร และอาจารย์กมล เสงประเสริฐ ซึ่งให้ความช่วยเหลือในการค้นคว้าข้อมูล และเก็บข้อมูลภาคสนาม ถ่ายภาพสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า และให้กำลังใจเสมอมา ตลอดระยะเวลาการศึกษา

สมศรี เสงประเสริฐ

ธันวาคม 2554

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
ขอบเขตของการศึกษา	3
นิยามศัพท์	4
ประโยชน์ที่ได้รับ	4
กรอบแนวคิดที่ใช้ศึกษา	5
แนวทางการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม	21
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	27
บทที่ 2 หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องภูมินามสถานที่ตามชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี	28
บทที่ 3 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	80
สรุปผลการศึกษา	80
อภิปรายผล	84
ข้อเสนอแนะ	86
บรรณานุกรม	88
ภาคผนวก	93
ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	94
ข แบบประเมินคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับผู้เชี่ยวชาญ	96
ค แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติมของนักเรียน	101
ง ตารางแสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือ โดยผู้เชี่ยวชาญ	104
จ รายชื่อนักเรียนผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม	111
ฉ ตารางแสดงผลการสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อ หนังสืออ่านเพิ่มเติม	113
ประวัติผู้ศึกษา	117

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การอ่านเป็นรากฐานสำคัญในการศึกษาหาความรู้ เป็นปัจจัยในการพัฒนามนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เต็มเต็มด้วยศักยภาพแห่งวิชาการความรู้ที่หลากหลาย การอ่านนอกจากจะเป็นเครื่องมือสำหรับได้มาซึ่งความรู้แก่บุคคลแล้ว ยังเป็นประโยชน์ในการพัฒนาประเทศชาติ บุคคลที่มีชีวิตผ่านพ้นวัยเรียนในโรงเรียนไปแล้ว ถ้ามีนิสัยรักการอ่านหนังสือก็จะเป็นผู้ที่มีความรู้ ทันสมัย ไม่ล้าหลัง หนังสือจึงถือได้ว่าเป็นสื่อพื้นฐานของการศึกษาตั้งแต่ขั้นต้น เพราะเป็นสื่อที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความสามารถที่จะนำตัวเองไปสู่การประกอบอาชีพและการศึกษาในระดับสูงขึ้นไป ดังที่ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ (2552) ทรงกล่าวถึงการปลูกฝังให้คนรักการอ่าน หนังสือว่า โรงเรียนหลายแห่งในต่างจังหวัดควรจัดในการรักการอ่านด้วยการอ่านนิทานต่างๆ ซึ่งเป็นการเริ่มต้นที่ดี ช่วยสร้างให้รักการอ่านและมีจินตนาการ เด็กจะรักการอ่าน

จะเห็นได้ว่าการอ่านมีความสำคัญอย่างยิ่ง และจะต้องมีการปลูกฝังให้รักการอ่านตั้งแต่ยังเป็นเยาวชน รัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านเช่นกัน โดยในการประชุมคณะรัฐมนตรีในวันที่ 5 สิงหาคม 2552 ได้มีมติให้การอ่านเป็นวาระแห่งชาติ กำหนดให้วันที่ 2 เมษายนของทุกปีเป็นวันรักการอ่าน กำหนดให้ปี 2552 – 2561 เป็นทศวรรษแห่งการอ่าน และยังกำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการอ่าน เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนการส่งเสริมการอ่านให้เป็นรูปธรรม โดยได้กำหนดเป้าหมายในการดำเนินการ เพื่อให้คนไทยได้พัฒนาความสามารถในการอ่านและการรู้หนังสือ ภายในปีพ.ศ. 2555

กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญกับการอ่านเช่นกัน โดยจะเห็นได้จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้กล่าวถึงสาระที่ 1 : การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้ และความคิดไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

ในการดำเนินการส่งเสริมให้รักการอ่านนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการมีหนังสือให้นักเรียนได้อ่านอย่างหลากหลายนอกเหนือจากหนังสือเรียนที่กำหนดให้นักเรียนอ่านตามหลักสูตรกรมวิชาการ (2533) จึงได้สนับสนุนในรูปแบบการจัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์บางเรื่องได้

มอบให้โรงเรียนเป็นตัวอย่าง อีกทั้งยังสนับสนุนในด้านวิชาการ โดยการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ รายชื่อหนังสือที่ควรจัดทำ หนังสือที่จัดทำแล้ว และควรมีใช้ใน โรงเรียน ตลอดจนเผยแพร่ความคิด และแนวทางในการจัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์ในรูปแบบพิมพ์ต่าง ๆ และการจัดการอบรมเป็น ครั้งเป็นคราว

สิ่งที่ครูสามารถดำเนินการเพื่อตอบสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่การ จัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม ซึ่งสมพร จารุณัฐ (2554: 13-13) ได้กล่าวถึงความหมายของหนังสืออ่าน เพิ่มเติมไว้สรุปได้ว่า หมายถึงหนังสือที่มีเนื้อหาสาระอิงหลักสูตรสำหรับให้นักเรียนอ่านเพื่อศึกษา ความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง ตามความเหมาะสมกับวัยและความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล

การจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมจึงเป็นวิธีการหนึ่งในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของ นักเรียนได้เป็นอย่างดี สิ่งที่สำคัญคือครูจะต้องเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมกับวัยและความสนใจของ นักเรียน จึงจะทำให้หนังสืออ่านเพิ่มเติมซึ่งเป็นสารทางวิชาการประเภทหนึ่ง สามารถทำให้นักเรียน อ่านด้วยความสนใจและเข้าใจสิ่งที่อ่านได้เป็นอย่างดี สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2554: 5-38) กล่าวถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการอ่านสารวิชาการสรุปได้ว่า พื้นความรู้เดิมของผู้เรียนเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง เนื่องจากสารวิชาการที่เกี่ยวข้องกับความรู้เดิมของผู้เรียนจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่อ่านได้รวดเร็ว และถูกต้อง ดังนั้นหากครูจะเลือกเนื้อหา มาสร้างเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติม จึงต้องเลือกเนื้อหาที่ นักเรียนมีพื้นความรู้เดิมในเรื่องดังกล่าว

จังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดที่มีประวัติความเป็นมาอันยาวนาน และมีชาติพันธุ์อยู่ร่วมกัน อย่างหลากหลาย นักเรียนจึงมีพื้นความรู้เดิมเกี่ยวกับชาติพันธุ์ในจังหวัด และชื่อภูมินามต่าง ๆ ของ จังหวัดเป็นอย่างดี เนื่องจากอาจอาศัยอยู่ในสถานที่ดังกล่าว เคยเดินทางไปยังสถานที่นั้นหรือรู้จัก ภูมินามของสถานที่ดังกล่าวจากการสนทนา

คำว่าภูมินามนั้น เสน่ห์ บุญรักษ์ และคณะ (2542) ได้อธิบายไว้สรุปได้ว่าเป็นการศึกษา เกี่ยวกับชื่อบ้านเมือง สถานที่สำคัญ และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ดังนั้นภูมินามของแต่ละท้องถิ่น จึงเป็นชื่อที่บุคคลในท้องถิ่นรู้จักและอยู่ใกล้ชิดตัวมากที่สุด โดยเฉพาะในจังหวัดราชบุรีดังที่ได้กล่าว แล้วว่ามีประชากรที่หลากหลายด้านชาติพันธุ์ ดังนั้นภูมินามสถานที่ตามชาติพันธุ์จึงเป็นเรื่องที่ น่าสนใจศึกษาเป็นอย่างยิ่ง และเป็นสิ่งที่ เป็นบริบททางสังคมซึ่งสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตของ นักเรียนอย่างยิ่ง ถือเป็นพื้นความรู้เดิมที่เกิดขึ้นกับเด็กที่อยู่ในท้องถิ่นตั้งแต่เริ่มรับรู้ภาษา

การนำภูมินามมาเป็นเนื้อหาของหนังสืออ่านเพิ่มเติมนั้น สุรัตนา พันธุ์พิช (2549) ได้ สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องภูมินามตำบลในจังหวัดชัยนาท พบว่าหนังสือที่สร้างขึ้นมีค่าดัชนี ความสอดคล้องระหว่าง 0.75 – 1.00 มีคุณภาพเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ผู้ศึกษาจึงสนใจนำภูมินามสถานที่ตามชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรีมาสร้างเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนประสาทรัฐประชากิจ เพื่อให้เป็นหนังสืออ่านเพื่อให้ความรู้ในเรื่องดังกล่าวและช่วยส่งเสริมนิสัยรักการอ่านด้วย

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องภูมินามตามชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนประสาทรัฐประชากิจ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

2.2 ตรวจสอบคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้น

3. ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษาคั้งนี้ มีดังนี้

3.1 หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องภูมินามตามชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนประสาทรัฐประชากิจ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรีมีเนื้อหา 8 บทประกอบด้วย

บทที่ 1 ราชบุรี ดินแดนแห่งความหลากหลายของชาติพันธุ์

บทที่ 2 ภูมินามตามชาติพันธุ์กะเหรี่ยง

บทที่ 3 ภูมินามตามชาติพันธุ์ไท-ยวน

บทที่ 4 ภูมินามตามชาติพันธุ์ไทยมอญ

บทที่ 5 ภูมินามตามชาติพันธุ์ลาวโซ่ง

บทที่ 6 การวิเคราะห์ภูมินาม

แต่ละเรื่องมีกิจกรรมท้ายเรื่องและมีภาพประกอบ

3.2 การตรวจสอบคุณภาพหนังสือ ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ด้านการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม ด้านท้องถิ่น และด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 3 ท่าน ประเมินโดยใช้แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง และให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนประสาทรัฐประชากิจ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี จำนวน 10 คน ประเมินโดยใช้แบบประเมินความคิดเห็นต่อคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

4. นิยามศัพท์

4.1 หนังสืออ่านเพิ่มเติม หมายถึง หนังสือที่จัดทำขึ้น โดยมีเนื้อหาส่วนหนึ่งของหลักสูตร มุ่งให้ความรู้เพิ่มเติมแก่นักเรียนนอกเหนือจากหนังสือที่กระทรวงกำหนดไว้ ซึ่งนักเรียนสามารถเลือกอ่านได้ตามวัย ตามความสนใจ

4.2 ภูมินาม หมายถึง ชื่อที่บุคคลในแต่ละกลุ่มกำหนดรับรู้เข้าใจร่วมกันเพื่ออธิบายถึงที่ตั้งเฉพาะ ภูมินามนั้นส่วนมากจะตั้งตามลักษณะที่ตั้งทางกายภาพ ภูมิหลัง ประวัติความเป็นมา ประเพณี สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่รู้จักกันดีของคนในท้องถิ่น

4.3 ชาติพันธุ์ (Ethnicity) หมายถึง การสืบเชื้อสายของกลุ่มบุคคลจากบรรพบุรุษเดียวกัน และกลุ่มชาติพันธุ์ (Ethnic group) หมายถึง กลุ่มประชากรที่มีเชื้อชาติ หรือสัญชาติเดียวกัน และมีวัฒนธรรมร่วมกัน แต่วัฒนธรรมนั้น แตกต่างและแยกชัดเจนจากประชากรส่วนใหญ่ในสังคม เช่น ชาวเอเชีย ชาวแอฟริกาในสหรัฐอเมริกา ชาวมุสลิมในอิสราเอล ฯลฯ

4.4 ภูมินามสถานที่ตามชาติพันธุ์ หมายถึง ชื่อของสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรีซึ่งในการศึกษาครั้งนี้มี 4 ชาติพันธุ์ ได้แก่ กะเหรี่ยง ไทย-ยวน ไทยมอญ และลาว โข่ง

5. กรอบแนวคิดที่ใช้ศึกษา

การศึกษาภูมินามตามชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 3 ดังนี้

5.1 หนังสืออ่านเพิ่มเติม

5.2 ภูมินาม

5.3 ชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี

5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ซึ่งแต่ละเรื่องมีรายละเอียดดังนี้

5.1 หนังสืออ่านเพิ่มเติม

5.1.1 ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

หนังสืออ่านเพิ่มเติม นั้น ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

จินตนา ไบกาชุย (2542: 6) กล่าวว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมคือหนังสือที่มีสาระอิงหลักสูตร สำหรับให้นักเรียนอ่าน เพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง ตามความ

เหมาะสมของวัยและความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล หนังสือประเภทนี้เคยเรียกว่า หนังสืออ่านประกอบ

ถวัลย์ มาศจรัส (2545: 194) ให้ความหมายหนังสืออ่านเพิ่มเติมว่า หมายถึง หนังสือที่มีเนื้อหาสาระอิงหลักสูตร เป็นการนำเนื้อหาในหลักสูตรมาเขียนในลักษณะต่าง ๆ อาจเขียนในรูปของร้อยแก้วหรือร้อยกรองก็ได้ เพื่อให้เด็กเข้าถึงเนื้อหาได้ง่าย และผู้เรียนสามารถศึกษาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองตามความเหมาะสมของวัยและความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล

สมพร จารุณัฐ (2554: 13-13) หนังสืออ่านเพิ่มเติม หมายถึง หนังสือที่มีเนื้อหาสาระอิงหลักสูตร สำหรับให้นักเรียนอ่านเพื่อศึกษาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง ตามความเหมาะสมของวัย และความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล เช่น หนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย บทอาขยานภาษาไทย

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติม หมายถึง หนังสือที่จัดทำขึ้น โดยมีเนื้อหาส่วนหนึ่งของหลักสูตร มุ่งให้ความรู้เพิ่มเติมแก่นักเรียนนอกเหนือจากหนังสือที่กระทรวงกำหนดไว้ ซึ่งนักเรียนสามารถเลือกอ่านได้ตามวัย ตามความสนใจ

5.1.2 ลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

ลักษณะที่สำคัญของหนังสืออ่านเพิ่มเติมมีผู้กล่าวถึงไว้ดังนี้

ภิญญาพร นิตยะประภา (2534: 1) กล่าวว่า หนังสือสำหรับเด็กมีหน้าที่ ถ่ายทอดความรู้ให้ความบันเทิงเป็นเครื่องมือส่งเสริมการอ่านและความเข้าใจภาษาของเด็ก สร้างนิสัยรักการอ่าน เสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาด้านสติปัญญา อารมณ์ และจิตใจ

สมพร จารุณัฐ (2540: 5-8) ได้เสนอลักษณะที่สำคัญของหนังสืออ่านเพิ่มเติมสรุปได้ ดังนี้

1) ส่งเสริมความรู้ หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ หรือทักษะความคิดรวบยอด และหลักการหรือทฤษฎีเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่อง ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านในการดำรงชีวิต การศึกษาหาความรู้ รวมทั้งก่อให้เกิดความเจริญงอกงามและพัฒนาการในด้านต่างๆ

2) ส่งเสริมสติปัญญา หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรส่งเสริมหรือเปิดโอกาสให้ผู้อ่านพัฒนาทักษะในการสังเกต ตีความ เปรียบเทียบ ใช้เหตุผล จำแนกแจกแจงประเมินค่า ตลอดจนสามารถนำความรู้ทักษะเหล่านั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาดังกล่าว

3) ส่งเสริมเจตคติที่เหมาะสม หนังสืออ่านเพิ่มเติมนอกจากเนื้อหาสาระที่เป็นความรู้และส่งเสริมสติปัญญาแล้ว ยังควรสอดแทรกแนวคิดที่ช่วยให้ผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจเรื่องราวได้ กล่าวคือใช้ภาษาที่ถูกต้องและพอเหมาะแก่ความรู้และประสบการณ์

4) ส่งเสริมความเข้าใจ หนังสืออ่านเพิ่มเติมต้องเสนอเนื้อหาสาระในลักษณะที่ส่งเสริมให้ผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจเรื่องราวได้ กล่าวคือใช้ภาษาที่ถูกต้องและพอเหมาะแก่ความรู้และประสบการณ์ ทางด้านการใช้ภาษาของผู้อ่าน เสนอเนื้อหาตามลำดับขั้นตอนของความรู้และพัฒนาสติปัญญาของผู้อ่าน ให้ตัวอย่างที่เหมาะสม ตลอดจนใช้เทคนิควิธีหรือเรื่องส่งเสริมความเข้าใจอื่นๆ เช่น ภาพประกอบ แผนภูมิตารางคำถาม และอภิธานศัพท์ เป็นต้น

5) ส่งเสริมความรู้ด้วยตนเอง หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรมีลักษณะที่กระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความสนใจและกระตือรือร้นที่จะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง กล่าวคือผู้เขียนควรพิจารณาเสนอเรื่องราวที่เด็กแต่ละวัย เน้นให้ความสำคัญและประโยชน์ของเรื่องราวที่เสนอ ซึ่งสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้เรียน สอดแทรกคำถามย่อยต่างๆ ตลอดจนเสนอแนะหนังสืออื่นๆ ที่ผู้อ่านอาจจะไปศึกษาได้

ถวัลย์ มาศจรัส (2548: 3) กล่าวว่า ลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติม เป็นหนังสือที่มีเนื้อหาสาระหลากหลาย แต่เนื้อหาสาระนั้นจะมุ่งเน้นให้ผู้อ่านเกิดความเจริญงอกงามทางด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ และจิตใจเป็นสำคัญ โดยมีเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่ทางราชการกำหนด

สรุปว่า ลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติม เป็นหนังสือที่บรรจุเนื้อหาสาระหลากหลายแต่เนื้อหาสาระมุ่งให้ความรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งเสริมประสบการณ์ให้กับผู้อ่าน มีความสอดคล้องกับหลักสูตร ผู้อ่านสามารถศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองเกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลินในการอ่าน นอกจากนั้นยังส่งเสริมความเจริญงอกงามด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม

5.1.3 แนวการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม

ในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม มีผู้กล่าวถึงแนวในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้

จินตนา ไบกาชุย (2536: 47-173) กล่าวว่า ผู้ที่ประสงค์จะสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมควรจะได้มีการวางแผนการเขียนของตนไว้ล่วงหน้า เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเขียนและป้องกันการสับสนในขณะที่ดำเนินการ แนวทางการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมมีดังนี้

1) การกำหนดประเภทหนังสือ ถ้าต้องการให้หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างมีคุณค่าเพิ่มมากขึ้น นอกจากผู้สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมจะสร้างตามลักษณะที่กรมวิชาการกำหนดไว้แล้ว ยังต้องคำนึงถึงรูปลักษณะและประโยชน์ใช้สอย 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดวัตถุประสงค์ที่

ชัดเจน 3) การกำหนดระดับผู้อ่านหรือกลุ่มเป้าหมาย ในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมนั้น ผู้สร้างจะต้องทราบว่าผู้อ่านของตนคือใคร โดยต้องคำนึงถึงเพศ วัย ระดับการศึกษา ความสนใจในการอ่าน 4) การกำหนดเนื้อหา ผู้ที่ต้องการจะสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมควรมีแรงบันดาลใจปรารถนาที่จะเขียนและต้องมีความเข้าใจตนเองก่อนว่าจะเขียนอะไร จะหาสิ่งที่ตนเองจะเขียนได้จากที่ใด 5) การกำหนดหัวข้อเรื่อง หลักการสำคัญในการเลือกหัวข้อเรื่องและผู้สร้างจะเขียนลงในหนังสืออ่านเพิ่มเติมนั้นจะต้องเป็นเรื่องที่ผู้เขียนมีความสนใจ 6) การกำหนดชื่อเรื่อง ในการวางแผนการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมนั้น ผู้สร้างควรที่จะกำหนดชื่อเรื่องหนังสือที่ตนจะเขียนไว้ก่อนล่วงหน้า 7) การกำหนดโครงสร้างของเนื้อหา การกำหนดโครงสร้างเนื้อหาของหนังสืออ่านเพิ่มเติมนั้นจะต้องมี ความถูกต้อง

ถวัลย์ มาศจรัส (2539: 77-80) ในการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม โดยใช้วิธีการเขียนในรูปของสารคดี ต้องมีองค์ประกอบของการเขียนสารคดีดังนี้ 1) ด้านเนื้อหา จะมีที่มาจากรื่องจริง มุ่งแสดงข้อมูลให้ความรู้แก่ผู้อ่าน มีสาระและเรื่องราวสามารถตรวจสอบได้ และมีแง่คิดต่อผู้อ่านประเด็นใดประเด็นหนึ่ง 2) ภาษาสารคดี จะใช้ภาษาที่เป็นแบบแผน เป็นหลักในการเขียน เป็นคำสุภาพ หลีกเลี่ยงการใช้ภาษาที่เป็นโวหาร ยืดเยื้อ มีความเคร่งครัด และรักษามาตรฐานของภาษา 3) ภาพประกอบ งานเขียนประเภทสารคดีต้องมีภาพประกอบ เพราะภาพถ่ายจะช่วยเสริมเนื้อหาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และยังช่วยให้ผู้อ่านมีความรู้สึกว่าได้รับรู้เรื่องราวดังกล่าวนี้ด้วยตนเอง

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542: 22-23) กล่าวถึงลักษณะหนังสือที่ดีสำหรับเด็ก รวมทั้งขั้นตอนและวิธีการทั่วไปในการจัดทำหนังสือ ควรประกอบด้วย 1) เนื้อเรื่องดี เหมาะสมกับวัยและประสบการณ์ ความรู้ความเข้าใจ และสติปัญญาความสามารถในการอ่านของเด็ก ถ้าเป็นหนังสือสำหรับเด็กเล็กๆ เนื้อหาควรเป็นเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเด็ก 2) นักเขียน เป็นบุคคลสำคัญที่จะต้องมีความรู้ความสามารถพิเศษ ที่จะเขียนหนังสือสำหรับเด็กให้เด็กสนใจได้ ถือเอาหนังสือเป็นเพื่อนได้ ผู้เขียนจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวกับเด็กด้วย 3) โครงเรื่อง จะต้องเรียงลำดับ ไม่สลับซับซ้อน สับสน โครงเรื่องแปลกตื่นเต้น และน่าสนใจ 4) แกน หรือแก่นของเรื่อง แกนของเรื่อง หมายถึง แนวคิดของเรื่องและผู้เขียนได้ 5) ภาพประกอบ หนังสือสำหรับเด็ก มีส่วนสำคัญมากที่จะดึงดูดความสนใจของเด็กให้อยากอ่าน ภาพควรเป็นภาพสีสันสดใส ชัดเจนไม่เลอะเลือน 6) ผู้วาดภาพประกอบ จะต้องเรียนรู้จิตวิทยา ความสนใจและความต้องการของเด็ก ตลอดจนนิสัยและลักษณะของภาพที่เด็กชอบ 7) การจัดรูปเล่ม การวางรูปหน้า ตลอดจนการจัดภาพและคำบรรยายให้เหมาะสมเกิดความประหลาดใจ หน้าติดตามเรื่องราวไปเรื่อย ๆ

ด้วยความสนใจและตื่นเต้น ความเพลิดเพลินและให้ความรู้ เนื้อหาอยู่ในความสนใจของเด็กวัยรุ่น และยกตัวอย่างให้เห็นจริง

สรุปได้ว่า การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม จะต้องกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อเป็นกรอบในการเขียนเป็นเครื่องตรวจสอบว่าเนื้อหามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่ กำหนดระดับผู้อ่านโดยคำนึงถึงเพศ วัย ระดับการศึกษา ความสนใจในการอ่าน กำหนดเนื้อหาและโครงสร้างเนื้อหา กำหนดแหล่งข้อมูล ศึกษาเนื้อหาสาระจากแหล่งข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลเป็นหมวดหมู่ เขียนโครงเรื่องโดยกำหนดขอบเขตเนื้อหาสาระของเรื่องให้สอดคล้องและเป็นเอกภาพ ซึ่งจะต้องรวบรวมความรู้ความคิดที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าแล้วนำองค์ความรู้มา จะต้องสร้างเนื้อหาให้ตรงกับวัยของผู้อ่าน การใช้ภาษาให้ถูกต้อง ชัดเจน ใช้คำธรรมดาสื่อสารได้ง่าย รูปปกสวยดึงดูดความสนใจ ตัวหนังสือโตไม่เล็กเกินไป รูปภาพก็สวยงาม ทันสมัย และสิ่งสำคัญเด็กอ่านแล้วได้ความรู้และความเข้าใจ

5.1.4 การประเมินหนังสืออ่านเพิ่มเติม

ในการประเมินคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม มีหลักเกณฑ์ในการประเมิน มีผู้กล่าวถึงไว้ดังนี้

ชุตินา สัจจามันท์ (2543: 36-37) ได้ให้เกณฑ์การประเมินค่าหนังสือสำหรับเด็กวัย 12 – 14 ปี สรุปได้ดังนี้

เกณฑ์การประเมินคุณค่าของหนังสือสำหรับเด็กวัย 12 – 14 ปีแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ เกณฑ์ทั่วไปและเกณฑ์เฉพาะประเภทของหนังสือ ซึ่งครอบคลุม 5 ประเด็น ได้แก่เกณฑ์ทั่วไปครอบคลุม 2 ประเด็นคือ รูปเล่มและการจัดหน้า เกณฑ์เฉพาะประเภทหนังสือครอบคลุม 3 ประเด็นคือ สารคดีบันเทิงคดีและกวีนิพนธ์ ซึ่งในที่นี้ขอเสนอเฉพาะสารคดี โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) เกณฑ์ทั่วไป มีรายละเอียด ดังนี้

(1) รูปเล่ม พิจารณาจากขนาดของเล่มพอเหมาะสมกับผู้อ่าน รูปเล่มและปกแข็งแรงทนทานการออกแบบปกน่าสนใจการออกแบบปกเหมาะสมกับเนื้อหาส่วนประกอบของหนังสือครบถ้วนตามประเภทของหนังสือกระดาษ คุณภาพดี ขนาดตัวอักษรเหมาะกับวัยของผู้อ่านและการเข้าเล่มแข็งแรงทนทาน

(2) การจัดหน้าพิจารณาจากการจัดวางภาพประกอบและตัวอักษร ภาพประกอบส่งเสริมจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้อ่าน ภาพประกอบช่วยให้เข้าใจเนื้อเรื่องดียิ่งขึ้น ภาพประกอบมีคำบรรยายสั้นๆ ภาพประกอบน่าสนใจ ภาพประกอบให้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง ขนาดของภาพประกอบเหมาะสมกับวัยของผู้อ่านและปริมาณภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อหา

2) เกณฑ์เฉพาะประเภทของหนังสือสารคดี

ครอบคลุมประเด็น 3 ประเด็น ได้แก่เนื้อหา แนวการเขียนและภาษาซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

(1) เนื้อหา พิจารณาจากเนื้อหาให้ความรู้ที่ถูกต้อง เนื้อหาให้ความรู้ที่ทันสมัยและเหมาะสมกับวัย เนื้อหาให้ความเพลิดเพลิน เนื้อหาส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์ และสังคมเนื้อหาส่งเสริมคุณธรรมกับเนื้อหาและวิธีการนำเสนอเหมาะสมจริยธรรม เนื้อหาส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และเนื้อหาที่มีความยาวเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน

(2) แนวการเขียน พิจารณาการนำเสนอความคิดชัดเจน การนำเสนอเนื้อหาลำดับเป็นขั้นตอน การนำเสนอน่าสนใจ การนำเสนอแบ่งเป็นบทอย่างเหมาะสมวิธีการนำเสนอเหมาะสมกับความสนใจของผู้อ่าน

(3) ภาษา พิจารณาจากภาษาสละสลวย ภาษาชัดเจน ภาษาเข้าใจง่าย เหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน การใช้โวหารเหมาะสมกับเนื้อหา การยกตัวอย่างชัดเจนเข้าใจง่ายและภาษาที่ใช้ถูกต้อง

สมพร จารุณัฐ (2554: 13-60 – 13-61) กล่าวถึงจะต้องมีคุณสมบัติพื้นฐานที่ดีในด้านต่อไปนี้

1) เนื้อหา เนื้อหาของหนังสือต้องถูกต้อง และทันสมัย ในกรณีที่กล่าวถึงเนื้อหาสาระหรือการค้นพบความรู้ใหม่ ๆ ที่ยังเป็นที่ยังสงสัยหรือเป็นประเด็นที่มีข้อโต้แย้ง ก็ควรมีเหตุผลแสดงถึงที่มาอย่างชัดเจน

2) การเสนอเนื้อหา ควรแสดงให้เห็นให้ผู้อ่านทราบจุดมุ่งหมายในการเสนอเนื้อหาสาระประโยชน์ที่ผู้อ่านจะได้รับ มีการลำดับเรื่องดี หนังสือประเภทสารคดีที่มุ่งให้ความรู้ ควรมีการกำหนดเป็นหัวข้อเรื่องต่าง ๆ ที่สอดคล้องสัมพันธ์กันตามหลักวิชา หรือเป็นไปตามลำดับเหตุการณ์ หรือตามพื้นที่ เป็นต้น เพื่อให้ง่ายต่อการศึกษาทำความเข้าใจ หากมี คำประพันธ์ร้อยกรองนั้น ต้องถูกต้องตามฉันทลักษณ์ ไม่ว่าหนังสือเสริมประสบการณ์จะแต่งขึ้นในรูปลักษณะใด การนำเสนอเนื้อหาควรจะต้องมีความเหมาะสมกับผู้อ่านเป้าหมาย

3) การใช้ภาษา มีความถูกต้องสละสลวย กะทัดรัด ชัดเจน และเหมาะสมกับผู้อ่านเป้าหมาย

4) เอกภาพและสัมพันธภาพ เนื้อหาสาระ และการเสนอเนื้อหา ควรมีเอกภาพสอดคล้องสนองจุดมุ่งหมายของหนังสือ มีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องสอดคล้องสัมพันธ์กัน อันจะช่วยส่งเสริมให้เกิดความชัดเจน และเข้าใจง่าย

5) คุณประโยชน์และความน่าสนใจ หนังสือไม่ว่าจะมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับเรื่องใด มีจุดมุ่งหมายทั่วไปหรือเฉพาะเจาะจงอย่างไร ควรเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านเกี่ยวกับสาระความรู้ การส่งเสริมความคิด เจตคติ และค่านิยมที่เหมาะสม อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายด้านพร้อมกันไป

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาจะประเมินหนังสืออ่านเพิ่มเติมโดยพิจารณาให้ครอบคลุมทั้งด้านรูปเล่มและการพิมพ์ เนื้อหา ภาพประกอบ การใช้ภาษา คุณค่าและประโยชน์ที่ได้จากหนังสือ

5.2 ภูมินาม

5.2.1 ความหมายของภูมินาม

จากการศึกษา มีผู้ให้ความหมายของภูมินาม ดังนี้

พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2549: 847) ได้ให้ความหมายว่า ภูมินามศึกษาตรงกับภาษาอังกฤษว่า Toponymy หมายถึง การศึกษาชื่อของสถานที่ต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการทราบประวัติความเป็นมาของสถานที่นั้น หรือเพื่อประโยชน์อย่างอื่น

เสน่หา บุญรักษ์และคณะ (2542: 45) ได้อธิบายความหมายของภูมินามว่า ภูมินามวิทยาเป็นการศึกษาเกี่ยวกับชื่อบ้านเมือง สถานที่สำคัญและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ได้แก่ ชื่อหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ ถนน สะพาน แม่น้ำลำ น้ำตก ฯลฯ ซึ่งเป็นนามที่เรียกขานกันมานานนับสิบปี ร้อยปี นามเหล่านั้นปรากฏ และปรุงแต่งโดยใช้ภาษาเป็นสื่อภาษา “ภูมินาม” ย่อมสะท้อนให้เห็นถึงคติความเชื่อประวัติศาสตร์ สภาพสังคม ศาสนา และวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมต่าง ๆ

ไพฑูรย์ ปิยะปกรณ (2531: 76-77) ได้กล่าวถึงภูมินามกับลักษณะการตั้งถิ่นฐานในชนบทว่า ภูมินามหรือชื่อเรียกสถานที่ (place name) เป็นวัฒนธรรมทางด้านภาษาที่มนุษย์ตั้งขึ้น เรียกสถานที่ต่าง ๆ ที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับวิถีทางการดำเนินชีวิตของคน สำหรับภูมินามการตั้งถิ่นฐานในชนบท ถ้าวิเคราะห์ที่มาของการตั้งชื่อหมู่บ้านต่าง ๆ เกือบทุกแห่งจะมีประวัติความเป็นมาของชื่อเกี่ยวข้องกับการตั้งหมู่บ้านนั้น ๆ ชื่อเรียกหมู่บ้านนี้จะเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่สำคัญในการบ่งบอกและสะท้อนให้เห็นลักษณะการตั้งถิ่นฐานได้เป็นอย่างดี เพราะคนเรานั้นจะตั้งชื่อแบบความหมายหรือมีประวัติที่มาของชื่อ หรือบ่งบอกลักษณะปรากฏการณ์ทางธรรมชาติต่าง ๆ ของพื้นที่ในบริเวณนั้น ๆ

กุสุมา รัชมณี (2543 : 54-59) ให้ความเห็นว่า โดยทั่วไปบุคคลจะใช้ภูมินามต่าง ๆ ในลักษณะที่เป็นมงคล เช่นเดียวกับการใช้นามที่เป็นนามเรียกตัวบุคคล จึงได้มีการเปลี่ยนภูมินามจากเดิมหลายภูมินามด้วยกัน ซึ่งนอกจากเพื่อความเป็นมงคลแก่สถานที่และผู้อาศัยในท้องถิ่นนั้นแล้ว ยังเปลี่ยนเพื่อความไพเราะและฟังดูเป็นทางการมากขึ้น นอกจากนี้ ภูมินามที่

ไพบูระ ความหมายดี ยังเป็นการเชิญชวนบุคคลให้มาตั้งถิ่นฐานอีกด้วย การใช้ภูมินามใหม่มีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ

- 1) ภูมินามเหล่านั้นก็ยังคงความหมายเดิมไว้ด้วยการใช้คำในภาษาบาลีสันสกฤตเข้ามาช่วย เช่น นามเดิมใช้ว่า “ท่าทอง” เปลี่ยนมาใช้ “กาญจนดิษฐ์”
- 2) เปลี่ยนนามเปลี่ยนความหมายไป เช่น นามเดิมใช้ว่า “บ้านท่าม่วง” เปลี่ยนเป็น “อากาศอำนวย”
- 3) ใช้ลักษณะอื่นแทนลักษณะเดิม เช่น นามเดิมของจังหวัดปทุมธานี คือ “สามโคก” ซึ่งตามลักษณะพื้นที่ที่เป็นเนิน 3 เนิน เปลี่ยนมาใช้ว่า “ปทุมธานี” เพราะมีความหมายดีกว่าเดิม

จากที่กล่าวมาสรุปความหมายของภูมินามได้ว่า ภูมินามหมายถึง ชื่อที่บุคคลในแต่ละกลุ่มกำหนดรับรู้เข้าใจร่วมกันเพื่ออธิบายถึงที่ตั้งเฉพาะ ภูมินามนั้นส่วนมากจะตั้งตามลักษณะที่ตั้งทางกายภาพ ภูมิหลัง ประวัติความเป็นมา ประเพณี สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่รู้จักกันดีของคนในท้องถิ่น

5.2.2 แนวทางการกำหนดภูมินาม

ในเรื่องของแนวทางการกำหนด ได้มีผู้กล่าวถึงการเขียนหนังสือที่เกี่ยวข้องกับภูมินามไว้หลายท่าน ดังนี้

ไพฑูริย์ ปิยะปกรณ (2531: 77) กล่าวว่า ลักษณะชื่อทั่วไปที่เป็นภูมินามของหมู่บ้านในชนบทไทย ส่วนใหญ่จะตั้งเพื่อบ่งบอกลักษณะทางกายภาพของที่ตั้งถิ่นฐานในบริเวณนั้น และยังเป็นปัจจัยทางที่ตั้งของการตั้งถิ่นฐานด้วย สามารถจำแนกลักษณะที่บ่งบอกของกลุ่มชื่อทั่วไปที่สำคัญได้ดังนี้

- 1) แหล่งน้ำ ชื่อทั่วไปของภูมินามหมู่บ้านที่บ่งบอกถึงแหล่งน้ำ ได้แก่ หนอง กุด ห้วย บาง ท่า คลอง บ่อ ชุนน้ำ วัง บึง ซับ สระ
- 2) ที่ดอน ชื่อทั่วไปของภูมินามหมู่บ้านบ่งบอกว่าเป็นที่ดอนที่มีพื้นที่สูงกว่าบริเวณรอบ ๆ ได้แก่ โนน โลก ดอน โพน เนิน ควน มอ เกาะ (ลักษณะแบบโคก)
- 3) ลักษณะภูมิประเทศ ชื่อทั่วไปของภูมินามหมู่บ้านที่บ่งบอกลักษณะภูมิประเทศบริเวณที่ตั้งหมู่บ้านหรือบริเวณใกล้เคียงหมู่บ้าน ได้แก่ นา หุ่น เขา อ่าว หาด ดอย ภู ถ้ำ ผา
- 4) พืชพรรณธรรมชาติ ชื่อทั่วไปของภูมินามหมู่บ้านที่บ่งบอกถึงลักษณะของพืชพรรณธรรมชาติที่ขึ้นอยู่ในบริเวณที่ตั้งหมู่บ้าน ได้แก่ กอก ไม้ หมาก เขวา ป่าซาง ใจด ไฮ จิว กระพี สะเดา

5) อาชีพ ชื่อทั่วไปของภูมินามหมู่บ้านที่บ่งบอกถึงลักษณะของอาชีพที่ทำของประชากร ได้แก่ นา ไร่ สวน เหมือง นอกจากนี้บางชื่อนอกจากจะบ่งบอกอาชีพแล้วยังบ่งบอกถึงแหล่งทรัพยากรแร่ธาตุที่มีในบริเวณนั้น

6) เมืองโบราณ ชื่อทั่วไปของภูมินามหมู่บ้านบางชื่อบ่งบอกถึงชื่อของเมืองโบราณ หรือที่อยู่ใกล้เคียง ๆ กับหมู่บ้าน เช่น เมืองสรวง เมืองไพร

จากแนวทางการกำหนดภูมินาม สรุปได้ว่า การตั้งชื่อของคนไทยสะท้อนค่านิยมและคติความเชื่อของคนไทยในแต่ละยุค โดยลักษณะชื่อทั่วไปที่เป็นภูมินามของหมู่บ้านในชนบทไทย ส่วนใหญ่จะตั้งเพื่อบ่งบอกลักษณะทางกายภาพของที่ตั้งถิ่นฐานในบริเวณนั้น และยังเป็นปัจจัยทางที่ตั้งของการตั้งถิ่นฐาน

5.3 ชชาติพันธุ์

คำว่า ชชาติพันธุ์ มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

โคเฮน (Cohen อ้างถึงใน สุเทพ สุนทรเกสัช 2548: 81) ได้ให้ความหมายคำว่า กลุ่มชชาติพันธุ์ (Ethnic Group) ว่าเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่ไม่เป็นทางการ (Informal Interest Group) ที่สมาชิกของกลุ่มมีความแตกต่างที่เด่นชัดจากสมาชิกกลุ่มอื่น ๆ ในระบบสังคมเดียวกัน โดยที่สมาชิกของกลุ่มชชาติพันธุ์ดังกล่าวต่างก็มีสิ่งนี้อาจเรียกว่าสถาบันพื้นฐาน (Basic Institutions) จำนวนหนึ่ง เป็นต้นว่า ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ลัทธิความเชื่อหรือพิธีกรรมทางศาสนา ร่วมกัน นอกจากนี้สมาชิกของกลุ่มชชาติพันธุ์ยังต้องมีระบบสื่อสารที่จะทำให้สามารถติดต่อกันได้โดยง่าย โดยอาจนิยามได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีแบบแผนพฤติกรรมที่ยอมรับเป็นประตักฐานร่วมกัน เป็นส่วนหนึ่งของประชากรส่วนใหญ่และมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มอื่น เกิดเป็นอัตลักษณ์ทางชชาติพันธุ์ (Ethnic identity) ซึ่งหมายถึงสิ่งที่ทำให้สมาชิกในกลุ่มชชาติพันธุ์นั้น ๆ รู้สึกร่วมกันว่าเป็นพวกเดียวกันและรู้สึกแตกต่างจากกลุ่มชชาติพันธุ์อื่น

อีริกเซน (Eriksen อ้างใน อภิญา เพ็องฟูสกุล 2546: 71-72) กล่าวถึงกลุ่มชชาติพันธุ์ ว่าหมายถึง พวกคนที่ไม่มีศาสนาหรืออารยธรรม โดยอภิญา กล่าวเสริมว่าความคิดดังกล่าวของ Eriksen แฝงความคิดทฤษฎีวิวัฒนาการทางสังคมแบบดาร์วิน คือการแบ่งกลุ่มคนเป็นเผ่าพันธุ์ต่าง ๆ ด้วยหลักเกณฑ์ลักษณะทางกายภาพซึ่งเด่นชัดมากคือสีผิว มีการอธิบายว่าคนผิวขาวมีแนวโน้มจะฉลาดและมีความสามารถมากกว่าคนผิวดำ อย่างไรก็ตามในงานศึกษาครั้งนี้เสนอว่าความเป็นชชาติพันธุ์เป็นหน่วยทางสังคมที่มีแก่นแกนอยู่ที่ลักษณะดั้งเดิมทางวัฒนธรรมบางอย่างเช่น การมีภาษา มีความเชื่อทางศาสนาและพิธีกรรม ตลอดจนลักษณะการสืบสายตระกูลของระบบเครือญาติ อภิญาจึงสรุปว่า ความเป็นชชาติพันธุ์จึงหมายถึง แง่มุมหนึ่งของความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนที่คิดว่ากลุ่มตนแตกต่างจากกลุ่มอื่นมิได้หมายถึงสิ่งที่เป็นคุณสมบัติเฉพาะทางวัฒนธรรมหรือเชื่อ

ชาติของกลุ่ม(อภิญา เพ็องฟูสกุล, 2546: 71-72) แสดงให้เห็นว่า “ความเป็นชาติพันธุ์” เกิดจากการแบ่งกลุ่มคนเมื่อมีความสัมพันธ์กับกลุ่มอื่น ๆ โดยต่างฝ่ายมีความคิดว่าอีกฝ่ายมีความแตกต่างจากจากฝ่ายตนเอง

สรุปได้ว่าชาติพันธุ์ หมายถึง การสืบเชื้อสายของกลุ่มบุคคลจากบรรพบุรุษเดียวกัน และกลุ่มชาติพันธุ์ (Ethnic group) หมายถึงกลุ่มประชากรที่มีเชื้อชาติ หรือสัญชาติเดียวกันและมีวัฒนธรรมร่วมกัน และ กลุ่มชาติพันธุ์ยังต้องมีระบบสื่อสารที่จะทำให้สามารถติดต่อกันได้โดยง่าย โดยอาจนิยามได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีแบบแผนพฤติกรรมที่ยอมรับเป็นประเพณีฐานร่วมกัน เป็นส่วนหนึ่งของประชากรส่วนใหญ่และมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มอื่น เกิดเป็นอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ (Ethnic identity) ซึ่งหมายถึงสิ่งที่ทำให้สมาชิกในกลุ่มชาติพันธุ์นั้น ๆ รู้สึกร่วมกันว่าเป็นพวกเดียวกันและรู้สึกแตกต่างจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่น

5.4 ภูมินามตามชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี

5.4.1 ความเป็นมาของจังหวัดราชบุรี

จังหวัดราชบุรีในปัจจุบัน จากหลักฐานทางโบราณคดีที่ได้ค้นพบทำให้เชื่อได้ว่ามีผู้คนตั้งถิ่นฐานอยู่มาตั้งแต่ยุคหินกลาง อายุประมาณ 10,000 ปีมาแล้ว จนถึงยุคหินใหม่ แต่หลักฐานเกี่ยวกับการสร้างบ้านแปลงเมืองนั้น ได้ปรากฏหลักฐานแน่ชัดในสมัยทวารวดี หลังจากที่ค้นพบเมืองโบราณ สมัยทวารวดี ที่ตำบลคูบัว อำเภอเมืองราชบุรี ซึ่งสันนิษฐานว่าตั้งเป็นเมืองขึ้นในพุทธศตวรรษที่ 12-13 และสันนิษฐานว่าในพุทธศตวรรษที่ 15-17 นี้ เมืองราชบุรีบริเวณฝั่งขวาของแม่น้ำแม่กลอง ณ ที่ตั้งเมืองปัจจุบัน ได้ปรากฏหลักฐานการตั้งเมืองขึ้นอีกแห่งหนึ่งจากชุมชนท่าเรือสินค้าสำเภาจากต่างประเทศ จนถึงปัจจุบัน โดยมีพระปรารักษ์วัดมหาธาตุวรวิหารเป็นประธานอยู่กลางเมือง และคงความเป็นเมืองราชบุรีตลอดมาจนถึงปัจจุบัน ในสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชได้ยกกองทัพมารับศึกพม่าในเขตจังหวัดราชบุรีหลายครั้ง ต่อมา พ.ศ. 2360 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ได้โปรดเกล้าฯ ให้สร้างกำแพงเมืองใหม่ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำแม่กลองอันเป็นที่ตั้งกรมการทหารช่าง ในปัจจุบันด้วยเหตุผลในการรับศึกพม่า โดยเป็นการย้ายเฉพาะที่ทำการของทางราชการเท่านั้น แต่ประชาชนยังตั้งอาคารบ้านเรือนอยู่ที่เดิมทางฝั่งขวาของแม่น้ำแม่กลองตลอดมาจนถึงปัจจุบัน ครั้นถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในปี พ.ศ. 2437 ได้ทรงเปลี่ยนการปกครอง ส่วนภูมิภาคโดยรวมหัวเมืองต่างๆ ตั้งขึ้นเป็นมณฑล และได้รวมเมืองราชบุรี เมืองกาญจนบุรี เมืองสมุทรสงคราม เมืองเพชรบุรี เมืองปราณบุรี เมืองประจวบคีรีขันธ์รวม 6 เมือง ตั้งขึ้นเป็น มณฑลราชบุรี ตั้งศาลว่าการมณฑล ณ เมืองราชบุรี ทางฝั่งขวาของแม่น้ำแม่กลอง (ปัจจุบันคือ อาคารพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติราชบุรี) ต่อมาในปี พ.ศ. 2400 ได้ย้ายที่บัญชา

การเมืองราชบุรี จากฝั่งซ้ายกลับมาตั้งรวมอยู่แห่งเดียวกับศาลาว่าการมณฑลราชบุรี กระทั่งถึง พ.ศ. 2467 ได้มีการยกเลิกการปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาลทั้งหมด มณฑลราชบุรีจึงถูกยกเลิกและคงฐานะเป็นจังหวัดราชบุรีถึงปัจจุบันจังหวัดราชบุรี มีประชากรหลายชาติพันธุ์

5.4.2 ชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี

ประชากรในจังหวัดราชบุรีมีความหลากหลายทางเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์อันเป็นลักษณะเด่นของจังหวัดที่สืบทอดมาแต่สมัยโบราณ ทั้งนี้เพราะสภาพภูมิประเทศที่เสริมให้เมืองราชบุรีเป็นอู่รวมทางวัฒนธรรม เป็นเมืองที่ผู้คนทั้งจากดินแดนโพ้นทะเลและชาวพื้นเมืองอีกหลายกลุ่มที่อยู่อาศัยบริเวณชายแดนระหว่างไทย และประเทศสหภาพพม่าอพยพเข้ามาตั้งรกรากเมืองราชบุรีจึงประกอบด้วยชนหลายเชื้อชาติ แต่ละเชื้อชาติมีความแตกต่างกันทางวัฒนธรรมและประเพณี

ประชากรของจังหวัดราชบุรีเท่าที่สืบค้นได้ในปัจจุบัน แบ่งตามสายเชื้อชาติได้ดังนี้

- 1) คนไทยภาคกลางพื้นถิ่น
- 2) ชาวไทยจีน
- 3) ชาวไท - ยวน
- 4) ชาวไทยมอญ
- 5) ชาวไทยกะเหรี่ยง
- 6) ชาวไทยลาวโซ่ง
- 7) ชาวไทยลาวตี้
- 8) ชาวไทยเขมร

โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 1) คนไทยภาคกลางพื้นถิ่น

คนไทยภาคกลางพื้นถิ่นที่จังหวัดราชบุรีเห็นเด่นชัดที่ชุมชนบ้านโพหัก ตำบลโพหัก อำเภอบางแพ คนที่รู้จักโพหักรวมทั้งคนโพหักดั้งเดิม ต่างยอมรับว่า คนโพหักเป็นไทยแท้ สังเกตได้จากสำเนียงภาษาที่แปลกว่าท้องถิ่นอื่นในจังหวัดราชบุรี เช่น ใช้คำนำหน้าชื่อผู้หญิง “ออ” อาทิ ออแดง ออหุ่น เป็นต้น บางคนกล่าวว่าคำเหล่านี้เป็นคำไทยแท้แต่โบราณ

- 2) ชาวไทยจีน

ชาวไทยเชื้อสายจีนเป็นกลุ่มชนที่มีบทบาททางเศรษฐกิจต่อเมืองราชบุรีอย่างมาก G.William Skinner ผู้ศึกษาเรื่องราวของชาวจีนในประเทศไทยระบุว่าใน พ.ศ. 2450 ตรงกับรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ เป็นช่วงที่ชาวจีนอพยพเข้ามา

ดินแดนประเทศไทยมากที่สุดชาวจีนที่อพยพเข้ามาแยกออกเป็น 5 กลุ่มตามสำเนียงการพูด ได้แก่ ชาวจีนกลุ่มแต้จิ๋ว จีนแคะ ไทหล่า กวางตุ้ง และฮกเกี้ยน ชาวจีนเหล่านี้กระจายกันอยู่ในเขตอำเภอเมืองราชบุรี อำเภอดำเนินสะดวก อำเภอบ้านโป่ง และอำเภอโพธาราม

3) ชาวไท-ยวน

ชาวไท-ยวนมีถิ่นฐานเดิมอยู่ทางแถบอาณาจักรล้านนา ดินแดนทางตอนเหนือของประเทศไทย ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 ได้มีพระราชบัญญัติให้กองทัพกรมหลวงเทพหริรักษ์ กองทัพเมืองเวียงจันทน์ พร้อมด้วยกองทัพเมืองล้านนา ยกขึ้นไปตีเมืองเชียงแสนใน พ.ศ. 2347 ขณะนั้นเมืองเชียงแสนถูกพม่ายึดไว้ เมื่อยึดเมืองเชียงแสนได้และไล่ตีทัพพม่าแตกไปแล้วกองทัพจากกรุงเทพฯ ก็ได้รื้อกำแพงเผาบ้านเมืองแล้วกวาดครัวชาวเมืองราว 23,000 คนเศษ อพยพลงมาทางใต้ แบ่งครัวออกเป็น 5 ส่วนหนึ่งให้อยู่ที่เชียงใหม่ ส่วนที่สองอยู่ที่เมืองนครลำปาง ส่วนที่สามอยู่ที่เมืองน่าน ส่วนที่สี่อยู่ที่เมืองเวียงจันทน์ ส่วนสุดท้ายพาลมากรุงเทพฯ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช โปรดให้ไปตั้งบ้านเรือนอยู่ที่สระบุรีบ้าง ราชบุรีบ้าง

ชาวไท-ยวน ที่มาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่เมืองราชบุรีนั้น พวกกันตั้งบ้านเรือนบริเวณริมฝั่งขวาของแม่น้ำแม่กลองห่างจากเมืองราชบุรีปัจจุบันไปทางทิศตะวันออกประมาณ 2 กิโลเมตร เรียกว่าบ้านไร่ในที่ ต่อมามีการขยายครัวเรือนออกไปจากที่เดิมอีกหลายพื้นที่ อาทิ ตำบลลูบัว ตำบลคอนตะโก ตำบลคอนแร่ ฯลฯ อำเภอเมืองราชบุรี ตำบลหนองโพ ตำบลบางกระโด ฯลฯ อำเภอโพธาราม และตำบลหนองปลาหมอ เป็นต้น

4) ชาวไทยมอญ

ชาวไทยมอญอพยพเข้าสู่ประเทศไทย มีหลักฐานปรากฏครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2127 หลังกจากสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงประกาศอิสรภาพเมืองแกลง ครั้งนั้นพระมหาเถรคันฉ่องกับพระยาเกียรติ พระยารามได้พาสมักรพรรคพวกชาวมอญตามเสด็จกลับมากรุงศรีอยุธยาเป็นจำนวนมาก หลังจากนั้นก็มี การอพยพต่อมาอีกหลายครั้งให้สมัยอยุธยาและสมัยรัตนโกสินทร์ ชาวมอญในจังหวัดราชบุรีตั้งถิ่นฐานบริเวณสองฝั่งแม่น้ำแม่กลองในเขตอำเภอโพธารามและอำเภอบ้านโป่ง

5) ชาวไทยกะเหรี่ยง

ชาวไทยกะเหรี่ยงในจังหวัดราชบุรีตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณชายแดนใกล้เทือกเขาตะนาวศรี มีผู้สันนิษฐานว่ากะเหรี่ยงกลุ่มราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ น่าจะอพยพโยกย้ายมาจากเมืองทวายในพม่า ชาวกะเหรี่ยงรุ่นเก่าที่อยู่ในตำบลสวนผึ้งเล่าต่อกันมาว่าราว 200 ปีเศษ ผ่านมาแล้ว ได้ถูกพม่ารุกรานจึงพากันอพยพข้ามเทือกเขาตะนาวศรีเข้าชายแดนไทย

ทางอำเภอ ไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี แล้วแยกย้ายกันไปอยู่ที่จังหวัดราชบุรีหรือพยอมอยู่ที่บ้านเก่า กะเหรี่ยงและบ้านหนองกะเหรี่ยง (บ้านหนองนกระเรียน) แล้วโยกย้ายต่อมาทางตะวันตกจนถึง ถ้ำน้ำภาษี ตั้งบ้านเรือนอยู่ในอำเภอสวนผึ้ง และกิ่งอำเภอบ้านคาส่วนอีกสายแยกลงไปทางใต้ถึง ต้นน้ำเพชรบุรี กะเหรี่ยงที่อยู่ในอำเภอสวนผึ้งและกิ่งอำเภอบ้านคากระจายอยู่ในตำบลสวนผึ้ง ตำบลบ้านบึง ตำบลบ้านคา และตำบลตะนาวศรี นอกจากนี้ยังอยู่ที่ตำบลยางหักอำเภอปากท่ออีกด้วย

6) ชาวไทยลาวโซ่ง

ชาวไทยลาวโซ่งมีถิ่นฐานเดิมอยู่บริเวณกิ่งกลางระหว่างฉนวนกัน อาณาจักรหลวงพระบาง ซึ่งทำสงคราม รุกรานกันอยู่เป็นประจำชาวลาวโซ่งจึงต้องอพยพโยกย้าย ถิ่นฐานเพื่อหนีภัยสงคราม บางกลุ่มโยกย้ายไปอยู่ในถิ่นฉนวน บางกลุ่มย้ายเข้าไปอยู่ในอาณาจักร หลวงพระบาง ทั้งไปเองโดยสมัครใจและถูกกวาดต้อนไป รวมทั้งการอพยพเขามายังดินแดน ประเทศไทยด้วย

ลาวโซ่งที่เข้ามายังประเทศไทยในสมัยธนบุรี สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช โปรดให้ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่จังหวัดเพชรบุรีต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ได้โปรดให้ชาวลาวโซ่งที่อพยพเข้ามาใหม่ตั้งหลักแหล่งที่บ้านหนองปรังอำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบุรี ภายหลังเมื่อจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น ชาวลาวโซ่งจึงพากันอพยพโยกย้ายไป ตั้งหลักแหล่งในพื้นที่ใกล้เคียงและขยายออกไป ส่วนหนึ่งเข้ามาตั้งหลักแหล่งในจังหวัดราชบุรี ที่บ้านตลาดควาย อำเภอจอมบึง บ้านดอนคลัง บ้านบัวงาม บ้านโคกดับเบ็ด อำเภอดำเนินสะดวก บ้านดอนคา บ้านตากแดด บ้านดอนพรม อำเภอบางแพ และที่บ้านเขาภูทอง อำเภอปากท่อ

7) ชาวไทยลาวตี้

ชาวลาวตี้หรือชาวไทยลาวเวียง เป็นกลุ่มคนที่มีเชื้อสายลาวจาก เมืองเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เข้ามายังตั้งถิ่นฐานในเมืองราชบุรีตั้งแต่ สมัยธนบุรีเรื่อยมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ โดยตั้งถิ่นฐานบริเวณที่ห่างจากฝั่งแม่น้ำแม่กลองด้านทิศ ตะวันออกราว 2 กิโลเมตร ที่เขาแร้ง อำเภอเมืองราชบุรี บ้านหม้อ บ้านบ่อมะกรูด บ้านเล็อก บ้านสิงห์ บ้านกำแพงเหนือ บ้านกำแพงใต้ บ้านคอนทราย บ้านหนองรี บ้านบางลาน ในอำเภอโพธาราม บ้านดอนเสลา บ้านหนองปลาคุก บ้านหนองอ้อ บ้านหม้อน้อย ในอำเภอบ้านโป่ง นอกจากนี้ยังมีอีก กลุ่มที่อำเภอจอมบึง ในเขตบ้านนาสมอ บ้านสูงเนิน บ้านทำเนียบ บ้านเกาะ บ้านหนอง บ้านเก่า บ้านวังมะเดื่อ เป็นต้น

8) ชาวไทยเขมร

ชาวเขมรลาวเดิมเป็นชื่อเรียกประชากรกลุ่มหนึ่งของจังหวัดราชบุรีที่ไม่ มีเอกสารหลักฐานใดๆ กล่าวถึงถิ่นกำเนิดเดิมและสาเหตุของการอพยพครัวเข้าอยู่ในจังหวัดราชบุรี

และจังหวัดใกล้เคียง นอกจากคำบอกจากคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่บางคนว่า ถูกกวาดต้อนมาจากทางเหนือปัจจุบันชาวเขมรลาวเดิมตั้งบ้านเรือนกระจายในหลายท้องที่ของจังหวัด ได้แก่ ในท้องที่บางส่วนของตำบลคุ้มกระดิน และตำบลคิ่งน้ำวน เขตอำเภอเมืองราชบุรี อำเภอปากท่อ ที่ตำบลวัดยางงาม หมู่ 3 บ้านกอไผ่ ตำบลบ่อกระดาน ที่บ้านบ่อตะคร้อ บ้านหัวถนน และบางส่วนของตำบลคอนทราย ที่หมู่บ้านหนองจอก อำเภอวัดเพลง ที่ตำบลวัดเพลงบริเวณวัดศรัทธาราชราษฎร์ บ้านบางนางสุญ ตำบลเกาะศาลพระ ที่บ้านคลองขนอน คลองพะเนาว์ บ้านโลกพริก อำเภอบางแพ ที่ตำบลหัวโพ บ้านดอนมะขามเทศ ตำบลวังเย็น ที่บ้านเตาอิฐ บ้านหนองม่วง ตำบลวัดแก้ว ที่บ้านเสาชาง บ้านท่าบ่อ ตำบลบางแพ ที่บ้านท่าราบ ฯลฯ

จะเห็นได้ว่าชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรีมีความหลากหลายอย่างยิ่ง แต่ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้เลือกภูมินามของชาติพันธุ์ 4 ชาติพันธุ์ ได้แก่ กะเหรี่ยง ไท-ยวน ไทมอญ และลาวโซ่ง เนื่องจากมีข้อมูลภูมินามสถานที่ปรากฏอยู่

5.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอยู่ 2 ส่วน คืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภูมินาม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม ซึ่งมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

5.5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภูมินาม

ผู้ศึกษาได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภูมินาม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม ดังนี้

ไพพรรณ อินทนิล (2534) ได้ศึกษาประวัติชื่ออำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน จังหวัดชลบุรี เพื่อรวบรวมประวัติชื่ออำเภอ ตำบล และหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาปรากฏว่าในจังหวัดชลบุรีมีชื่ออำเภอ ตำบล และหมู่บ้านจำนวน 816 ชื่อ สามารถจำแนกได้ 11 ประเภท คือ ตั้งชื่อตามลักษณะทางภูมิศาสตร์ 438 ชื่อ ตั้งชื่อเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ 69 ชื่อ ตั้งชื่อตามตำแหน่งที่ตั้ง 60 ชื่อ ตั้งชื่อตามพรรณไม้ท้องถิ่น 56 ชื่อ ตั้งชื่อตามทรัพยากรธรรมชาติ 48 ชื่อ ตั้งชื่อตามตำนาน นิทาน 46 ชื่อ ตั้งชื่อตามสิ่งก่อสร้างและสถานที่ 33 ชื่อ ตั้งชื่อตามชื่อบุคคล 18 ชื่อ ตั้งชื่อตามศาสนสถานและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 16 ชื่อ ตั้งชื่อตามชื่อสัตว์ 12 ชื่อ และตั้งชื่ออื่น ๆ 33 ชื่อ นอกจากนี้ยังพบว่ามีชื่อหมู่บ้าน 45 ชื่อที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งสาเหตุที่เปลี่ยนเพื่อต้องการความหมายที่เป็นสิริมงคล 8 ชื่อ เข้าใจผิดทำให้เรียกผิด สะกดผิด 16 ชื่อ เกิดการร่อนเสียงหรือกลายเสียง 13 ชื่อ มีเหตุการณ์ตำนานเกิดขึ้นใหม่ 7 ชื่อ และต้องการแก้ไขให้ถูกต้อง 1 ชื่อ

อุดมลักษณ์ จิตต์รักเกียรติ (2534) ได้ศึกษาด้านานชื่อสถานที่ในอำเภอ สทิงพระ จังหวัดสงขลา เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างด้านานชื่อสถานที่ที่มีด้านาน 689 ชื่อ

และไม่มีตำนาน 13 ชื่อ สามารถจำแนกได้ 7 ประเภท คือ ชื่อที่เกี่ยวกับคน 242 ชื่อ ชื่อที่เกี่ยวกับสัตว์ 54 ชื่อ ชื่อที่เกี่ยวกับพรรณไม้ 211 ชื่อ ชื่อที่เกี่ยวกับแร่ธาตุ 14 ชื่อ ชื่อตามการพรรณนา ลักษณะเฉพาะ 43 ชื่อ ชื่อตามลักษณะทำเลที่ตั้ง 100 ชื่อ และชื่อตามลักษณะอื่น ๆ 34 ชื่อ ตำนานชื่อทุกประเภทมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชาวสทิงพระอย่างเด่นชัด

พระมหาสุวรณ เกษจันทร์ (2548: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ ภูมินามของวัดในเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร โดยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา และความหมายของภูมินามของวัดในเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลเอกสารและข้อมูลสนามที่ผู้ศึกษารวบรวมด้วยตนเอง ซึ่งใช้วิทยาการในห้องถิ่นจำนวน 47 คน และเสนอผลการศึกษาโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า ในเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร มีวัดทั้งสิ้นจำนวน 24 วัด จำแนกเป็นวัดในพุทธศาสนา นิกายเถรวาท (วัดไทย) จำนวน 22 วัด วัดในพุทธศาสนานิกายมหายาน (วัดจีน) และวัดในศาสนาซิกข์ อย่างละ 1 วัด แต่ละวัดมีประวัติความเป็นมายาวนาน และมีการเปลี่ยนแปลงภูมินามไปตามสภาพแวดล้อมหรือเหตุการณ์ตามยุคสมัย ทำให้มีจำนวนเรื่องราวอันเป็นประวัติความเป็นมาของภูมินามจำนวน 54 เรื่อง ซึ่งมีประเด็นอันเป็นที่มาของการตั้งภูมินาม 8 ประเด็น ตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) บุคคล สกุล และบรรดาศักดิ์ 2) ศาสนสถาน และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 3) พรรณไม้ในท้องถิ่น 4) เหตุการณ์ ตำนาน นิทานในท้องถิ่น 5) ลักษณะภูมิศาสตร์ 6) สิ่งก่อสร้าง และสถานที่ในท้องถิ่น 7) การประกอบอาชีพ และเครื่องมือ และ 8) ตำแหน่งที่ตั้ง ในด้านความหมายของภูมินาม พบว่า ความหมายของภูมินามทั้ง 24 วัดที่ใช้อยู่ในปัจจุบันแสดงความหมายใน 3 ลักษณะตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) แสดงความหมายถึงชื่อบุคคล สกุล และบรรดาศักดิ์ 2) แสดงความหมายถึงศาสนสถาน และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และ 3) แสดงความหมายถึงเหตุการณ์ ตำนาน นิทานในท้องถิ่น นอกจากนี้พบว่า บางวัดมีคำบอกชั้นและชนิดของวัดว่า วรวิหาร ราชวรวิหาร ราชวรมหาวิหาร แต่บางวัดไม่มี ซึ่งกรณีและไม่มีคำบอกชั้นและชนิดของวัดจะแสดงความหมายที่แตกต่างกัน

จารุรัตน์ คุ้มรักษ์ (2548: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ภูมินามในอำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและความหมายของภูมินามของหมู่บ้านและตำบลในอำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ข้อมูลที่ใช้ศึกษาเป็นข้อมูลเอกสารและข้อมูลสนามที่ผู้ศึกษารวบรวมด้วยตนเอง ซึ่งใช้วิทยาการในห้องถิ่นจำนวน 142 คน และนำเสนอผลการศึกษาโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า ในเขตอำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มี 16 ตำบล 95 หมู่บ้าน แต่บางตำบลบางหมู่บ้านมีภูมินามซ้ำกัน จึงมีภูมินามทั้งสิ้น 99 ภูมินาม และเนื่องจากตำบลและหมู่บ้านเหล่านี้มี

ประวัติความเป็นมายาวนาน มีการเปลี่ยนแปลงภูมินามไปตามสภาพแวดล้อม หรือเหตุการณ์ตามยุคสมัย บางหมู่บ้านจึงมีประวัติความเป็นมามากกว่า 1 เรื่อง จึงทำให้มีเรื่องราวอันเป็นประวัติความเป็นมาของภูมินามรวมทั้งสิ้นจำนวน 104 เรื่อง

นิรัตน์ มุมทอง (2550: บทคัดย่อ) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมินามที่มาจากภาษาเขมรถิ่นไทยกับลักษณะทางภูมิศาสตร์จังหวัดสุรินทร์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมภูมินามที่มาจากภาษาเขมรถิ่นไทย เพื่อศึกษาความหมาย ความสัมพันธ์ระหว่างภูมินามที่มาจากภาษาถิ่นไทยกับลักษณะทางภูมิศาสตร์จังหวัดสุรินทร์ และศึกษาการกระจายของภูมินามที่มาจากภาษาเขมรถิ่นไทยในจังหวัดสุรินทร์ ผลการศึกษาพบว่า จากจำนวนภูมินามที่มาจากภาษาเขมรถิ่นไทยจำนวน 691 ชื่อ เมื่อนำมาจำแนกประเภทตามความหมายแล้วปรากฏว่า พบภูมินามที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับบุคคล จำนวน 115 ชื่อ พืชพรรณจำนวน 172 ชื่อ ตำแหน่ง ที่ตั้ง และทิศทางจำนวน 13 ชื่อ สัตว์จำนวน 39 การตั้งถิ่นฐานจำนวน 12 ชื่อ ลักษณะภูมิประเทศจำนวน 222 ชื่อ ภูมินามที่ไม่ทราบความหมายจำนวน 41 ชื่อ และภูมินามที่มีความหมายอื่น ๆ จำนวน 77 ชื่อ

วุฒิชัย วงศ์บา (2553: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยไร่กับการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณี ภูมินามท้องถิ่น ซึ่งมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภูมินามของหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยไร่ 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่น: กรณี ภูมินามท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยไร่ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ คณะกรรมการสภาวัฒนธรรมตำบลห้วยไร่ จำนวน 10 คน นายก อบต. จำนวน 1 คน รองนายก อบต. จำนวน 1 คน ประชาชนชาวบ้าน จำนวน 9 คน ผู้สูงอายุจำนวน 9 คน รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 30 คน

ผลการศึกษาภูมินามของหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยไร่ อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ สรุปได้ว่า ด้านการรวบรวมชื่อบ้านนามเมืองของหมู่บ้านในเขตตำบลห้วยไร่ พบว่าในพื้นที่ตำบลห้วยไร่มีการจัดเก็บรวบรวมชื่อบ้านนามเมือง ด้านการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับภูมินามหมู่บ้าน การจัดระบบข้อมูล การจัดการระบบข้อมูลชื่อบ้านนามเมืองขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยไร่มีการจัดการระบบชื่อบ้านนามเมือง ประวัติความเป็นมาอย่างจริงจัง

5.5.2 งานวิจัยที่สร้างเกี่ยวหนังสืออ่านเพิ่มเติม

ผู้ศึกษาได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม ดังนี้

สร้อยญา ทับเคลียว (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องเมืองหลังสวน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร การศึกษา

ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง เมืองหลวงและเพื่อตรวจสอบคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้น ผลการศึกษาค้นคว้าได้หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องเมืองหลวง ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสรุปได้ว่า หนังสือมีคุณภาพในด้านการจัดทำรูปเล่มด้านเนื้อหา ด้านภาพประกอบ ด้านการใช้ภาษา และคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ อยู่ในระดับดีและหนังสือมีความเหมาะสมในระดับมาก ความคิดเห็นของนักเรียนสรุปได้ว่า หนังสือมีคุณภาพในด้านการจัดทำรูปเล่ม ด้านเนื้อหา ด้านภาพประกอบ ด้านการใช้ภาษา และคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ อยู่ในระดับดีและหนังสือมีความเหมาะสมกับนักเรียนในระดับมาก โดยนักเรียนที่เรียนวิชาท้องถิ่นของเรามีระดับคะแนนเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดี

ชัชวาล สิงหาทอง (2547) ได้สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ภูมินามอำเภอด่านช้าง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า หนังสือที่สร้างขึ้นผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเหมาะสมโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ 0.66 – 1.00 และนักเรียนมีความเห็นว่าหนังสือมีความเหมาะสมโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.80 – 1.00

สุรตนา พันธุ์พิธ (2549) ได้สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ภูมินามตำบลในจังหวัดชัยนาท สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดชัยนาท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องภูมินามตำบลในจังหวัดชัยนาท ผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ได้หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องภูมินามตำบลในจังหวัดชัยนาท สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดชัยนาท การตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประเมินด้านการจัดรูปเล่ม เนื้อหา ภาพประกอบ การใช้ภาษา มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.75-1.00 และมีค่าดัชนีความสอดคล้องโดยเฉลี่ยเท่ากับ 0.96 และผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้เรียน 10 ท่าน ประเมินด้านการจัดรูปเล่ม เนื้อหา ภาพประกอบ การใช้ภาษา คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากหนังสือ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.75-1.00 และมีค่าดัชนีความสอดคล้องโดยเฉลี่ยเท่ากับ 0.98 สรุปว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีคุณภาพเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

สุระภี ผกาพันธ์ (2549) ได้ทำวิจัยเรื่องการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องวรรณกรรมที่ปรากฏในภาพจำหลักบนเขาพระวิหาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 จังหวัดศรีสะเกษ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องวรรณกรรมที่ปรากฏในภาพจำหลักบนเขาพระวิหาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 จังหวัดศรีสะเกษ และเพื่อตรวจสอบคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้น ผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ได้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องวรรณกรรมที่ปรากฏในภาพจำหลักบนเขาพระวิหาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 จังหวัดศรีสะเกษ ตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ประเมินด้านเนื้อหา วิธีการนำเสนอการใช้ภาษา การจัดทำรูปเล่มและภาพประกอบมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง

0.89 – 1.00 และมีค่าความสอดคล้องโดยเฉลี่ยเท่ากับ 0.97 และผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติมโดยนักเรียนเห็นว่ามีความรู้ในระดับดีมากโดยภาพรวมหนังสืออ่านเพิ่มเติมมีความรู้ดีมาก

ราตรี ผลโกษณ์ (2550) ได้ทำวิจัยเรื่องการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง มนต์เสน่ห์เทพสถิต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมและ ตรวจสอบคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้น เนื้อหาของหนังสือประกอบด้วย ความเป็นมาและปัจจุบันของเทพสถิต แหล่งท่องเที่ยวเทพสถิต วัฒนธรรมทางภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี การละเล่นพื้นบ้านเทพสถิต คนดีเทพสถิต ของดีเทพสถิต โครงสร้างของหนังสือ แต่ละเรื่องประกอบด้วย กิจกรรมท้ายเรื่องและภาพประกอบ การตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้เชี่ยวชาญประเมินด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์ ด้านเนื้อหา ภาพประกอบ การใช้ภาษา คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.66-1.00 และผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้เรียน 8 คน ประเมินด้านการจัดรูปเล่ม เนื้อหา ภาพประกอบ การใช้ภาษา คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากหนังสือ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 1.00 สรุปได้ว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นอยู่ในระดับมาก

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม โดยภาพรวมจะข้อมูลในท้องถิ่นมาสร้างเป็นเนื้อหา และผลการวิจัยส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับดีถึงมาก เหมาะสมที่จะนำไปใช้เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติม แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการอ่าน ให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน ดังนั้นจึงควรนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นข้อมูลในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ครูมีสื่อที่ใช้ให้ผู้เรียนเกิดนิสัยรักการอ่านมากขึ้น และเพื่อเป็นการพัฒนาทักษะด้านการอ่านที่ใช้เป็นพื้นฐานในการบูรณาการทักษะอื่น ๆ ต่อไป

6. แนวทางการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม

การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องภูมินามตามชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนประสาธน์รัฐประชากิจ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 6.1 กำหนดลักษณะของหนังสือ
- 6.2 สร้างและพัฒนาหนังสือ
 - 6.2.1 การสร้างหนังสือ

6.2.2 การปรับปรุงคุณภาพหนังสือ

6.1 กำหนดลักษณะของหนังสือ

หนังสือที่สร้างขึ้นคือ หนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับภูมินามสถานที่ตามชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี เป็นงานเขียนประเภทสารคดี

6.2 สร้างและพัฒนาหนังสือ

รายละเอียดขั้นตอนต่าง ๆ มีดังนี้

6.2.1 สร้างหนังสือ

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการดังนี้

1) ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์สาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 3 เพื่อให้เป็นแนวทางในการสร้างหนังสือดังนี้

สาระที่ 1 การอ่าน

ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่านมาตรฐาน

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของ ภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

2) ศึกษาเอกสาร งานวิจัย ตำรา แนวทางการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รูปแบบงานเขียนสารคดี กำหนดแหล่งข้อมูล ซึ่งเป็นตำบลที่มีคนไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง ไท-ยวน มอญ และลาวโซ่ง ในจังหวัดราชบุรีโดยภูมินามตามชาติพันธุ์กะเหรี่ยงได้ศึกษาที่ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง ภูมินามตามชาติพันธุ์ไท-ยวน ได้ศึกษาที่ตำบลคูบัวอำเภอเมือง ภูมินามตามชาติพันธุ์มอญได้ศึกษาที่ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านโป่ง และภูมินามตามชาติพันธุ์ลาวโซ่ง ได้ศึกษาที่ตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ครูในท้องถิ่น การศึกษาภาษาในจังหวัดราชบุรี บางภาษาได้แก่ ภาษาลาวใต้ไม่ได้ศึกษาเนื่องจากมีแต่สำเนียง ภาษาไทยเขมรและภาษาไทยจีน เมื่อไปศึกษา ภูมินามสถานที่ต่างๆ ไม่มีการใช้ภาษาตามชาติพันธุ์ ได้ใช้ภาษาราชการ จากนั้นรวบรวมข้อมูล นำมาจัดประเภทและสังเคราะห์ข้อมูล สืบค้นข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ในท้องถิ่น เช่น ผู้อาวุโสในท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น เจ้าอาวาสหรือพระภิกษุ ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย และสังคมศึกษา เป็นต้น นำข้อมูลมาเรียบเรียงเป็นเรื่องราวของแต่ละตำบล กำหนดเนื้อหา

แบ่งเนื้อหาเป็น 6 บท คือ สภาพทั่วไปของจังหวัดราชบุรี การกำหนดภูมินาม ตามชาติพันธุ์ กำหนดชื่อเรื่อง โดยแบ่งเป็น 6 บท และ กำหนดโครงสร้างเนื้อหา ลักษณะงานเขียนประเภทสารคดี ภูมินาม ด้านการใช้ภาษา ใช้ภาษาที่สละสลวยถูกต้องชัดเจน ใช้คำศัพท์ที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจ ความหมายและเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน ภาพประกอบทั้ง 4 ชาติพันธุ์ ทำเรื่องแต่ละบทมี กิจกรรมให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

3) การกำหนดโครงสร้างของหนังสือ โครงสร้างของหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่องภูมินามตามชาติพันธุ์ในจังหวัด ราชบุรี ซึ่งเป็นงานเขียนประเภทสารคดี มีลักษณะดังนี้

(1) การออกแบบปก ได้นำเสนอภาพสถานที่ที่สำคัญของแต่ละชาติพันธุ์เป็นภาพสี

(2) ส่วนประกอบของหนังสือประกอบด้วย ปกหน้า ซึ่งสื่อให้ผู้อ่าน เข้าใจถึงเนื้อหา มีชื่อเรื่องบอกเนื้อหาสาระ หน้าคำนำ เพื่อแสดงจุดประสงค์ของผู้เขียน กล่าวขอบคุณ ผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินหนังสือและนักเรียนที่แสดงความคิดเห็นต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม หน้าสารบัญ บรรจุบัญชีหัวข้อเรื่องที่ปรากฏอยู่ในหนังสือ พร้อมทั้งระบุเลขหน้าเพื่อสะดวกแก่ผู้อ่านสามารถ ค้นหาสิ่งที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว เนื้อเรื่องแบ่งออกเป็น 6 บท แต่ละบทมีกิจกรรมทำเรื่อง หน้าบรรณอนุกรม บอกแหล่งค้นคว้าที่มาของข้อมูล เป็นการเสนอแนะให้ผู้อ่านไปค้นคว้าเพิ่มเติม หน้าผู้ให้ข้อมูล เพื่อบอกให้ทราบถึงผู้ให้ข้อมูลในท้องถิ่น

(3) ขนาดของหนังสือ หนังสือที่มีภาพประกอบเรื่องสำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น ขนาด 20 x 28 ซม. เพราะเนื่องจากมีภาพประกอบ คำอธิบายภาพ พร้อมทั้ง มีเนื้อหาสาระที่น่าสนใจมากกว่าเด็กเล็ก จึงมีขนาดรูปเล่มใหญ่พอเหมาะกับระดับชั้นและวัยของ ผู้อ่าน

(4) ขนาดของตัวอักษร ซึ่งมีความสำคัญต่อการใช้สายตาของเด็กมาก นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นเด็กโต ขนาดตัวอักษร 16 พิกเซล ลักษณะตัวอักษรอาจ ใช้ตัวดำหนา เพื่อเหมาะสมกับสายตาของผู้อ่าน

(5) การแบ่งเนื้อหาแต่ละตอน มีการจัดลำดับเนื้อหาสาระตาม โครงสร้างของเนื้อหา แบ่งออกเป็น 6 บท ดังนี้

บทที่ 1 สภาพทั่วไปของจังหวัดราชบุรี

บทที่ 2 ภูมินามตามชาติพันธุ์กะเหรี่ยง

บทที่ 3 ภูมินามตามชาติพันธุ์ไท-ยวน

บทที่ 4 ภูมินามตามชาติพันธุ์ไทยมอญ

บทที่ 5 ภูมินามตามชาติพันธุ์ลาวโซ่ง

บทที่ 6 การวิเคราะห์ ภูมินาม

แต่ละบทมีกิจกรรมท้ายเรื่องและมีภาพประกอบ แต่ละเรื่องเป็นหัวข้อใหญ่ หัวข้อเล็ก ตามลักษณะโครงสร้างของเนื้อหาเพื่อให้ผู้อ่านได้ศึกษาไปที่ละบทและทำความเข้าใจไปตามลำดับไม่สับสนและรักษารูปแบบการเสนอเนื้อหาเป็นลักษณะเดียวกันตลอดทั้งเล่ม กิจกรรมท้ายเรื่องเป็นส่วนหนึ่งของการวัดและประเมินผลผู้เรียนด้านพฤติกรรมที่เกี่ยวกับสมรรถภาพทางสมองหรือสติปัญญาของบุคคล ซึ่งมีลำดับของการพัฒนาจากพฤติกรรมที่ใช้ความสามารถง่าย ๆ ไปหาพฤติกรรมที่ใช้ความสามารถที่ยุ่ยากซับซ้อน แบ่งเป็น 6 ระดับ คือ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า แต่ละพฤติกรรมต้องอาศัยซึ่งกันและกัน กิจกรรมท้ายเรื่องที่ใช้ประกอบหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องภูมินามตามชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี แต่ละบท ถือว่าเป็นการวัดผลและประเมินผลผู้เรียน สารที่ 1 การอ่านมาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่านมาตรฐาน สารที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ เป็นประเมินด้านการอ่าน และภาษาตามชาติพันธุ์ที่ปรากฏในหนังสืออ่านเพิ่มเติมนั้น

(6) ภาพประกอบ เลือกใช้ภาพประกอบเป็นภาพถ่ายจากสถานที่จริง มีความเหมาะสมกับเนื้อหาและเกี่ยวข้องกับเนื้อหาในลักษณะทำให้ภาพเป็นสื่อการเรียนการสอนชนิดหนึ่งเพื่อช่วยอธิบายเนื้อหาให้เข้าใจง่ายขึ้น

(7) ขนาดของภาพประกอบ จัดภาพให้เป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหา โดยจัดภาพให้เหมาะสมกับหน้า ส่วนเนื้อที่ที่เหลือในหน้ามีข้อความอธิบายภาพและส่วนของเนื้อหา

(8) จำนวนภาพประกอบ เนื่องจากภาพมีส่วนช่วยเสริมเนื้อหาสาระช่วยดึงดูดความสนใจ ช่วงเสริมสร้างจินตนาการและภาพช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ช่วยให้หนังสือน่าสนใจ อีกทั้งใช้ประกอบเนื้อหาสาระเกี่ยวกับเรื่องที่คุณศึกษารวบรวมนำมาเสนอ เพื่อให้ผู้อ่านได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้นชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะภาพเป็นภาพที่ถ่ายจากสถานที่จริงที่ปรากฏในแต่ละเรื่อง ผู้ศึกษาจึงนำเสนอภาพทุกสถานที่ที่ปรากฏในเรื่อง เพื่อช่วยให้ผู้อ่านได้เข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้น

6.2.2 การปรับปรุงคุณภาพหนังสือ

การปรับปรุงคุณภาพของหนังสือที่สร้างขึ้นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) สร้างแบบประเมิน เพื่อประเมินคุณภาพหนังสือในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์ ด้านเนื้อหา ด้านภาพประกอบ ด้านการใช้ภาษา ด้านคุณค่า และประโยชน์ที่ได้รับจากหนังสือ และการสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนในด้านต่าง ๆ 5 ด้าน เช่นกัน

2) นำหนังสืออ่านเพิ่มเติมให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม ด้านความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นจังหวัดราชบุรี และด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ตรวจสอบคุณภาพโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ผลปรากฏดังนี้

(1) ด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าการออกแบบปกน่าสนใจ การออกแบบปกมีความสอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อหา ส่วนประกอบของหนังสือครบถ้วน ขนาดของเล่มเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้อ่าน ขนาดตัวอักษรเหมาะสมกับวัยของผู้อื่น และการพิมพ์ตัวสะกด การันต์ ถูกต้องมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00

(2) ด้านเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าการแบ่งเนื้อหาแต่ละตอนมีความเหมาะสม การจัดลำดับเนื้อหาแต่ละเรื่องเหมาะสม การลำดับเนื้อหาต่อเนื่อง เข้าใจง่าย เนื้อหาเหมาะสมกับระดับผู้อ่าน เนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับภูมินามสถานที่ตามชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี เนื้อหาสร้างเสริมนิสัยรักการอ่าน และกิจกรรมท้ายบทสอดคล้องกับเนื้อหา มีความเหมาะสมโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 ส่วนความยาวของเนื้อหาแต่ละตอนเหมาะสมกับวัยของผู้อ่านและเนื้อหาส่งเสริมความรักและความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของผู้อ่านมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.67

(3) ด้านภาพประกอบ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าภาพประกอบมีความเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง การจัดวางภาพประกอบมีความเหมาะสมกับหนังสือ ภาพประกอบมีความชัดเจน น่าสนใจ ขนาดของภาพมีความเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน ภาพประกอบช่วยให้เข้าใจเรื่องได้ดีขึ้น จำนวนภาพประกอบมีความเหมาะสมกับเนื้อหา และภาพประกอบมีสีสันสวยงามชวนติดตามอ่าน มีความเหมาะสมโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00

(4) ด้านการใช้ภาษา ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าการใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน เข้าใจง่าย ภาษาที่ใช้สละสลวย น่าอ่าน และการใช้ภาษาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน มีความเหมาะสมโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00

(5) ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากหนังสือ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า หนังสือเล่มนี้ช่วยให้นักเรียนค้นหาข้อมูลเรื่องภูมินามสถานที่ตามชาติพันธุ์ได้ เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือเล่มนี้จบแล้วสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประกอบการเรียนวิชาภาษาไทย

ได้ เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือเล่มนี้จบแล้วนักเรียนเกิดความรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่น และหนังสือเล่มนี้มีส่วนช่วยส่งเสริมให้เกิดนิสัยรักการอ่าน มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00

(6) ภาพรวมของหนังสือ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 - 1.00

3) นำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมไปสอบถามนักเรียนจำนวน 10 คน ซึ่งมีการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม 5 ด้าน แต่ละด้านปรากฏผลดังนี้

(1) ด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์ นักเรียนมีความเห็นว่าขนาดของเล่มหนังสือมีความเหมาะสมและขนาดของตัวอักษรมีความเหมาะสมในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$) รองลงมาได้แก่ การออกแบบปกหนังสือน่าสนใจชวนให้อ่าน ($\bar{X} = 4.60$)

(2) ด้านเนื้อหา นักเรียนมีความเห็นว่าเนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องภูมินามสถานที่ตามชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรีในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$) รองลงมาได้แก่ กิจกรรมท้ายบทมีความสอดคล้องกับเนื้อหา ($\bar{X} = 4.70$)

(3) ด้านการใช้ภาษา นักเรียนมีความเห็นว่าภาษามีคำศัพท์ที่นักเรียนเข้าใจความหมายในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$) รองลงมาได้แก่ ภาษอ่านเข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.80$)

(4) ด้านภาพประกอบ นักเรียนมีความเห็นว่าภาพประกอบมีสีสันสวยงามชวนติดตามอ่านในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$) รองลงมาได้แก่ ภาพประกอบมีความชัดเจนน่าสนใจ ภาพประกอบสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง และขนาดของภาพมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.70$)

(5) ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากหนังสือ นักเรียนมีความเห็นว่าเมื่อนักเรียนอ่านหนังสือเล่มนี้จบแล้วสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประกอบการเรียนวิชาอื่นได้ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$) รองลงมาได้แก่ หนังสือเล่มนี้ช่วยให้นักเรียนค้นหาข้อมูลเรื่องภูมินามสถานที่ตามชาติพันธุ์ได้ และหนังสือเล่มนี้มีส่วนช่วยส่งเสริมให้เกิดนิสัยรักการอ่าน ($\bar{X} = 4.80$)

ในภาพรวมนักเรียนเห็นว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมมีความเหมาะสมในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$)

นอกจากนั้นนักเรียนยังได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมสรุปได้ว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องภูมินามตามชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี ทำให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความรักท้องถิ่น เนื้อหาหนังสือน่าติดตามอ่านแล้วสนุก

เพลิดเพลิน อ่านแล้วติดใจทำให้อยากไปที่สถานจริง ภาพประกอบเป็นภาพของสถานที่จริง ช่วยให้หนังสืออ่านยิ่งขึ้น ภาพมีความสอดคล้องกับคำอธิบาย ถึงแม้ว่าภาพบางภาพจะไม่มีร่องรอยเหมือนเรื่องราวที่เล่า แต่ผู้เขียนก็ยังสามารถหาภาพที่ใกล้เคียงมาได้ เมื่อได้อ่านแล้วทำให้เกิดนิสัยรักการอ่าน ทำให้มีความประสงค์จะศึกษาเรื่องจังหวัดอื่น ๆ เพิ่มเติม อีกทั้งยังสามารถนำเรื่องราวที่ได้อ่านไปเล่าให้คนอื่นฟัง ดังนั้นหนังสือเล่มนี้จึงมีคุณค่ามาก และยังทำให้ได้เรียนรู้ภาษาตามชาติพันธุ์ สมควรที่จะใช้เป็นแบบเรียนและสามารถนำไปใช้ประกอบวิชาสังคมศึกษา และวิชาอื่น ๆ ได้อีกด้วย

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

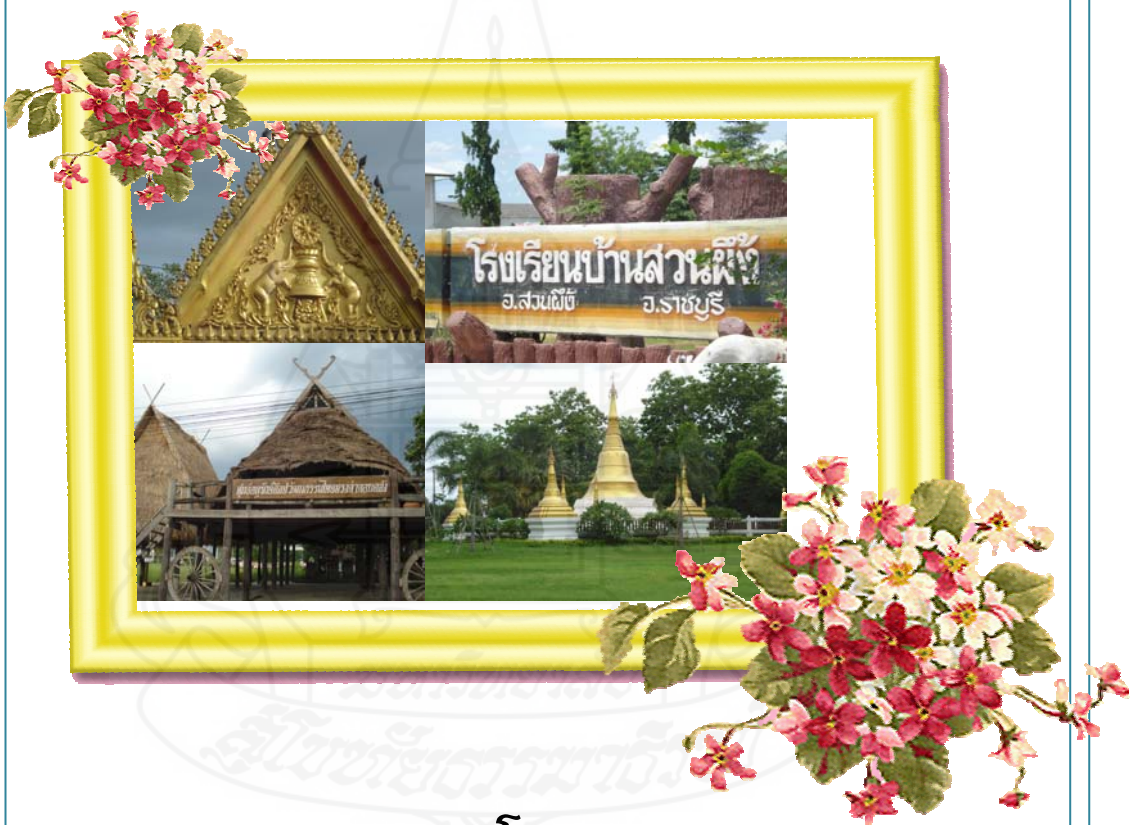
- 7.1 ทำให้มีหนังสืออ่านเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพิ่มขึ้น
- 7.2 พัฒนาทักษะการอ่านวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทำให้มีนิสัยรักการอ่านมากขึ้น
- 7.3 นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับภาษาของชนชาติกะเหรี่ยง ไท-ยวน มอญ และลาวโซ่ง ซึ่งเป็นคนหลายชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี
- 7.4 เป็นแนวทางในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับครูผู้สอนในชั้นอื่นต่อไป

บทที่ 2

หนังสืออ่านเพิ่มเติม

ภูมินามตามชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

โดย

นางสมศรี เสงประเสริฐ

เลขประจำตัว 2472102868

ประกอบการศึกษาชุดวิชา 20797 การศึกษาค้นคว้าอิสระ
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

คำนำ

หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องภูมินามตามชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี จัดทำขึ้นเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมประกอบการเรียนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเรื่องราวในท้องถิ่น และส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน

หนังสือเล่มนี้ได้รวบรวม เรียบเรียงสาระสำคัญโดยสังเขปเกี่ยวกับภูมินามสถานที่ตามชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี กล่าวถึงชนชาติต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดราชบุรีซึ่งมีชนชาติจำนวน 4 ชนชาติ จาก 8 ชนชาติ เนื่องจากภูมินามตามชาติพันธุ์บางชนเผ่า ไม่ปรากฏใช้ภาษาของตนได้ใช้ภาษาตามราชการแล้ว ในการเรียบเรียงได้นำชื่อสถานที่ซึ่งยังมีการเรียกในภาษาตามชาติพันธุ์ และศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้รู้ในท้องถิ่นแล้วนำมาเรียบเรียงภาษาของตนใหม่เพื่อให้เหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผู้เขียนกราบขอบพระคุณ ผู้ให้ความอนุเคราะห์และสนับสนุนช่วยเหลือ ในการจัดทำหนังสือเล่มนี้ ที่เสียสละเวลาให้การสัมภาษณ์และค้นคว้าเอกสารเพิ่มเติมซึ่งปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงทางสภาพสังคม เศรษฐกิจและการศึกษา ขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการจัดทำหนังสือเล่มนี้ให้เสร็จสิ้นลุล่วงด้วยดี

หวังว่าหนังสือเล่มนี้จะให้ประโยชน์เกี่ยวกับเรื่องภูมินามสถานที่ตามชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรีอันเป็นความรู้แก่ผู้อ่านตามสมควร

สมศรี เสงประเสริฐ

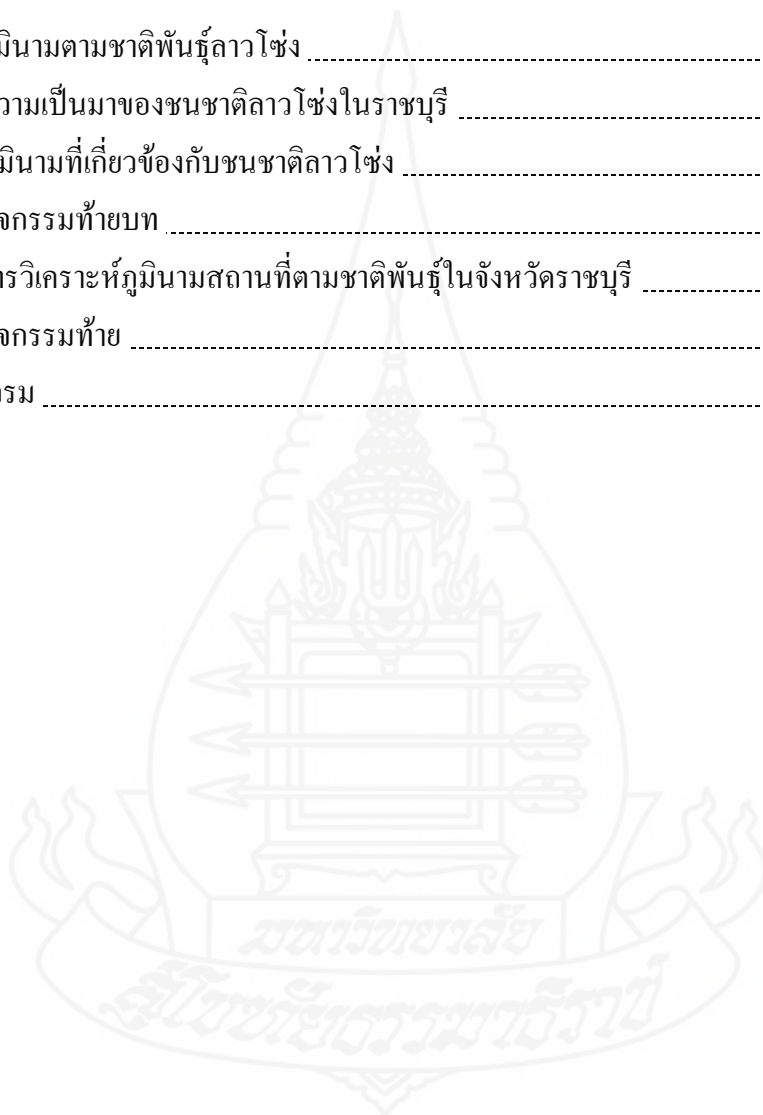
ธันวาคม 2554

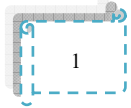
สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 ราชบุรี ดินแดนแห่งความหลากหลายของชาติพันธุ์	1
ประวัติความเป็นมา	1
อาณาเขตและที่ตั้ง	2
ลักษณะภูมิประเทศ	3
ลักษณะภูมิอากาศ	3
การปกครอง	3
ประชากร	3
ทรัพยากรและแหล่งน้ำ	8
เศรษฐกิจ	8
กิจกรรมท้ายบท	10
บทที่ 2 ภูมินามตามชาติพันธุ์กะเหรี่ยง	11
ความเป็นมาของชนชาติกะเหรี่ยงในราชบุรี	11
ภูมินามที่เกี่ยวข้องกับชนชาติกะเหรี่ยง	12
กิจกรรมท้ายบท	21
บทที่ 3 ภูมินามตามชาติพันธุ์ไท-ยวน	22
ความเป็นมาของชนชาติไท-ยวนในราชบุรี	22
ภูมินามที่เกี่ยวข้องกับชนชาติไท-ยวน	23
กิจกรรมท้ายบท	27
บทที่ 4 ภูมินามตามชาติพันธุ์ไทยมอญ	28
ความเป็นมาของชนชาติไทยมอญในราชบุรี	28
ภูมินามที่เกี่ยวข้องกับชนชาติไทยมอญ	29
กิจกรรมท้ายบท	36

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 ภูมินามตามชาติพันธุ์ลาวโซ่ง	37
ความเป็นมาของชนชาติลาวโซ่งในราชบุรี	37
ภูมินามที่เกี่ยวข้องกับชนชาติลาวโซ่ง	38
กิจกรรมท้ายบท	41
บทที่ 6 การวิเคราะห์ภูมินามสถานที่ตามชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี	42
กิจกรรมท้าย	45
บรรณานุกรม	46

บทที่ 1

ราชบุรี ดินแดนแห่งความหลากหลายของชาติพันธุ์

ประวัติความเป็นมา

จังหวัดราชบุรีมีชื่ออันเป็นมงคลยิ่ง หมายถึง "เมืองพระราช" เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก พระมหากษัตริย์พระองค์แรกของราชวงศ์จักรีได้ทรงเคยดำรงตำแหน่งหลวงยกกระบัตรเมืองราชบุรีในสมัยอยุธยาตอนปลาย ราชบุรีเป็นเมืองเก่าแก่เมืองหนึ่งของประเทศไทย จากการศึกษาและבודค้นของนักประวัติศาสตร์ นักโบราณคดีพบว่าดินแดนแถบลุ่มแม่น้ำแม่กลองแห่งนี้เป็นที่ตั้งถิ่นฐานที่อยู่ของคนหลายยุคหลายสมัยและมีความเจริญรุ่งเรืองมาแต่อดีตด้วยมีหลักฐานทางโบราณวัตถุมากมาย ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ เช่น ขวานหิน ลูกปัด เครื่องปั้นดินเผา ตลอดจนโครงกระดูกของมนุษย์สมัยหินใหม่ ในสมัยประวัติศาสตร์ได้ค้นพบเมืองโบราณสมัยทวารวดี ที่ตำบลคูบัว อำเภอเมืองราชบุรี ซึ่งสันนิษฐานว่าตั้งเป็นเมืองขึ้นในพุทธศตวรรษที่ 12 ครั้นถึงพุทธศตวรรษที่ 18 เมืองราชบุรีได้ย้ายมาตั้งอยู่บริเวณฝั่งขวาของแม่น้ำแม่กลอง ณ ที่ปัจจุบัน โดยมีพระปรางค์วัดมหาธาตุวรวิหารเป็นประธานอยู่กลางเมือง

ในตอนปลายสมัยธนบุรีจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ยังพบว่าราชบุรีเป็นเมืองหน้าด่านที่สำคัญและเป็นสมรภูมิตรบหลายสมัย โดยเฉพาะสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ได้ยกกองทัพมาตั้งรับศึกพม่าในเขตราชบุรีหลายครั้ง ครั้งที่สำคัญที่สุดคือ สงครามเก้าทัพในสมัยรัตนโกสินทร์ (พ.ศ. 2328)

ครั้น พ.ศ. 2360 พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยได้โปรดเกล้าฯ ให้สร้างกำแพงเมืองใหม่ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำแม่กลอง อันเป็นที่ตั้งของกรมการทหารช่างในปัจจุบันด้วยเหตุผลในการรับศึกพม่า เป็นการย้ายเฉพาะที่ทำการของทางราชการเท่านั้น แต่ประชาชนยังตั้งอาคารบ้านเรือนอยู่ที่เดิม ทางฝั่งขวาของแม่น้ำแม่กลอง ตลอดมาจนถึงปัจจุบันครั้นถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวใน พ.ศ. 2473 ได้ทรงเปลี่ยนแปลงการปกครองส่วนภูมิภาคโดยรวมหัวเมืองต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้ชิดกันตั้งเป็นมณฑลราชบุรี ตั้งที่บัญชาการมณฑล ณ ฝั่งขวาของแม่น้ำแม่กลอง (ปัจจุบันคือศาลากลางหลังเก่า) ต่อมาได้ย้ายที่บัญชาการเมืองราชบุรีจากฝั่งซ้ายกลับมารวมอยู่แห่งเดียวกับศาลากลางว่ากรมมณฑลราชบุรี ฝั่งขวาของแม่น้ำแม่กลองจนถึง พ.ศ. 2476 โดยมีการยกเลิกการปกครองแบบมณฑลทั้งหมด มณฑลราชบุรี จึงถูกยุบและคงฐานะเป็นจังหวัดราชบุรีจนถึงปัจจุบัน

อาณาเขตและที่ตั้ง

จังหวัดราชบุรี ตั้งอยู่ชายแดนด้านตะวันตก ติดต่อกับประเทศสหภาพพม่า โดยอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครทางรถยนต์ ประมาณ 100 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งสิ้น 5,196.462 ตารางกิโลเมตร

จังหวัดราชบุรี มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดอำเภอท่ามะกา อำเภอท่าม่วง อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี

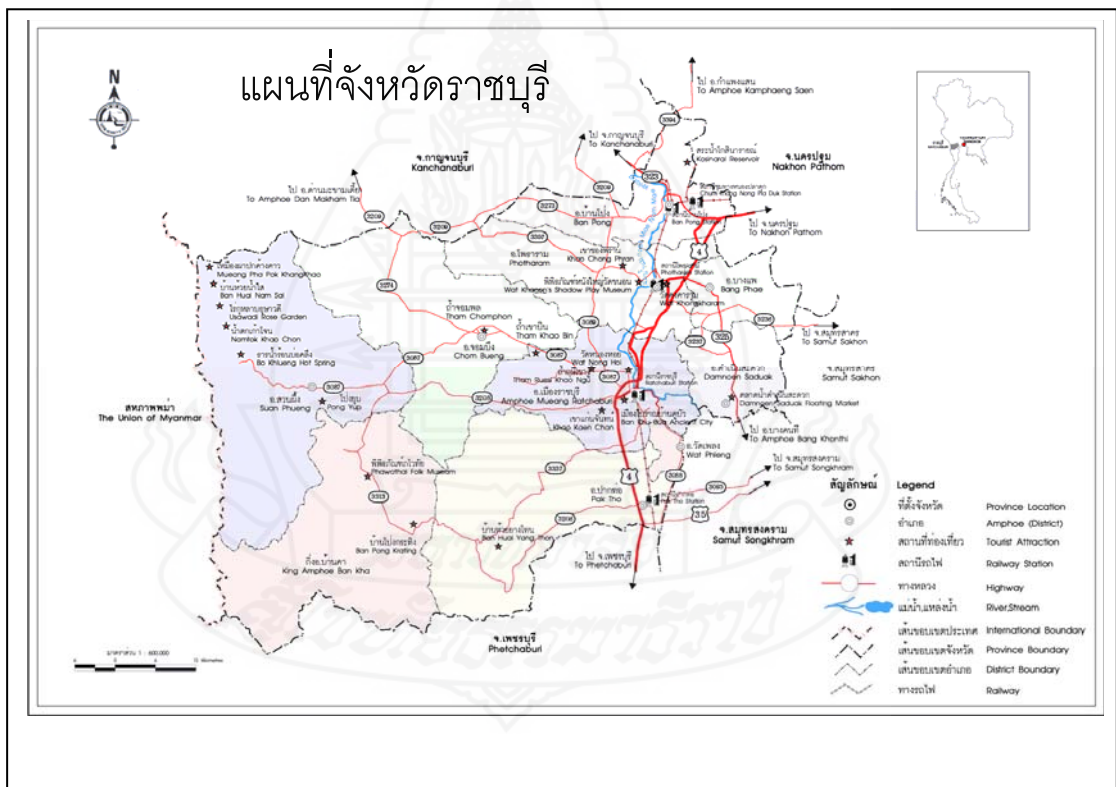
ทิศใต้ ติดอำเภอเขาชัย้อย จังหวัดเพชรบุรี

ทิศตะวันออก ติดอำเภอสามพราน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม อำเภอบ้านแพ้ว

จังหวัดสมุทรสาคร อำเภอบางคนที อำเภออัมพวา และอำเภอเมือง

จังหวัดสมุทรสงคราม

ทิศตะวันตก ติดอำเภอเมตตา จังหวัดทวาย สหภาพพม่า

ภาพที่ 2.1 แผนที่จังหวัดราชบุรี

ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดราชบุรี แบ่งเป็นพื้นที่เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. พื้นที่ภูเขาสูง อยู่บริเวณชายแดนด้านตะวันตกติดกับประเทศพม่า และด้านใต้ติดกับจังหวัดเพชรบุรี มีสภาพเป็นเทือกเขาสูงอุดมไปด้วยป่าดิบเขา ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง และป่าไผ่ ในระดับความสูงตั้งแต่ 200 เมตร ถึง 1,400 เมตร ในเขตอำเภอสวนผึ้ง อำเภอบ้านคา และอำเภอปากท่อด้านตะวันตก

2. พื้นที่ราบสูง ได้แก่บริเวณถัดจากเทือกเขามาทางด้านตะวันออก กลางของพื้นที่จังหวัดเป็นที่ราบสูงและที่เนินลอนลาด มีแม่น้ำภาชี และลำห้วยสาขา เป็นสายน้ำหลัก สภาพเนื้อดินเป็นดินปนทรายมีการชะล้างพังทลายของหน้าดินค่อนข้างสูงถึงปานกลาง อยู่ในเขตอำเภอสวนผึ้ง อำเภอบ้านคา อำเภอจอมบึง และด้านตะวันตกของอำเภอปากท่อ อำเภอเมืองราชบุรี อำเภอโพธาราม และอำเภอบ้านโป่ง

3. พื้นที่ราบลุ่ม ได้แก่บริเวณสองฝั่งแม่น้ำแม่กลอง และด้านตะวันออกของพื้นที่จังหวัด เนื้อดินเป็นดินร่วนและดินร่วนปนดินเหนียว มีความอุดมสมบูรณ์ มีระบบชลประทานแม่กลองที่เป็นระบบชลประทานขนาดใหญ่มากด้วย

4. พื้นที่ราบลุ่มต่ำ ได้แก่ ตอนปลายของแม่น้ำแม่กลองที่ติดต่อกับจังหวัดสมุทรสงคราม อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลกลางเพียง 1-2 เมตร ดินจะมีความสมบูรณ์ เหมาะแก่การทำสวนผักผลไม้

ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศเป็นแบบมรสุม มี 3 ฤดู คือ

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม-ตุลาคม

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม-กุมภาพันธ์

การปกครอง

1. การปกครอง จังหวัดราชบุรี แบ่งการปกครองส่วนภูมิภาคเป็น 10 อำเภอ 104 ตำบล 975 หมู่บ้าน โดยมีอำเภอดังนี้ อำเภอเมืองราชบุรี อำเภอจอมบึง อำเภอดำเนินสะดวก อำเภอบางแพ อำเภอบ้านโป่ง อำเภอปากท่อ อำเภอโพธาราม อำเภอวัดเพลง อำเภอสวนผึ้งและอำเภอบ้านคา

2. ประชากร

ประชากรในจังหวัดราชบุรีมีความหลากหลายทางเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์อันเป็นลักษณะเด่นของจังหวัดที่สืบทอดมาแต่โบราณกาล ทั้งนี้เพราะสภาพภูมิประเทศที่เสริมให้เมืองราชบุรีเป็นศูนย์รวมทางวัฒนธรรม เป็นเมืองที่ผู้คนทั้งจากดินแดน โป้นทะเลและชาวพื้นเมือง

อีกหลายกลุ่มที่อยู่อาศัยบริเวณชายแดนระหว่างไทย และประเทศสหภาพพม่าอพยพเข้ามาตั้งรกราก เมืองราชบุรีจึงประกอบด้วยชน หลายเชื้อชาติ แต่ละเชื้อชาติมีความแตกต่างกันทางวัฒนธรรมและ ประเพณี ประชากรของจังหวัดราชบุรีเท่าที่สืบค้นได้ในปัจจุบันแบ่งตามสายเชื้อชาติได้ ดังนี้

2.1 คนไทยภาคกลางพื้นถิ่น

คนไทยภาคกลางพื้นถิ่นที่จังหวัดราชบุรีเห็นเด่นชัดที่ชุมชนบ้านโพหัก ตำบล โพหัก อำเภอบางแพ คนที่รู้จักโพหักรวมทั้งคนโพหักดั้งเดิมต่างยอมรับว่าคนโพหักเป็นไทยแท้ สังเกตได้จากสำเนียงภาษาที่แปลกกว่าท้องถิ่นอื่นในจังหวัดราชบุรี ในการใช้คำนำหน้าชื่อผู้หญิงว่า “อ” เช่น ออแดง ออnun เป็นต้น บางคนกล่าวว่าคำเหล่านี้เป็นคำไทยแท้แต่โบราณ

2.2 ชาวไทยจีน

ชาวไทยเชื้อสายจีนเป็นกลุ่มชนที่มีบทบาททางเศรษฐกิจต่อเมืองราชบุรีอย่างมาก G. Willaw Skinner ผู้ศึกษาเรื่องราวของชาวจีนในประเทศไทยระบุว่าใน พ.ศ. 2450 ตรงกับ รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 เป็นช่วงที่ชาวจีนอพยพเข้ามายัง ดินแดนประเทศไทยมากที่สุด ชาวจีนที่อพยพเข้ามาสามารถแยกออกเป็น 5 กลุ่มตามสำเนียง การพูด ได้แก่ ชาวจีนกลุ่มแต้จิ๋ว จีนแคะ ไหหล้า กวางตุ้ง และฮกเกี้ยน ชาวจีนเหล่านี้กระจายกันอยู่ ในเขตอำเภอเมืองราชบุรี อำเภอดำเนินสะดวก อำเภอบ้านโป่ง และอำเภอโพธาราม

หุ่นจำลองของชาวไทยจีน

2.3 ชาวไท-ยวน

ชาวไท-ยวนมีถิ่นฐานเดิมอยู่ทางแถบอาณาจักรล้านนา ดินแดนทางตอนเหนือ ของประเทศไทย ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 ได้มี พระราชบัญชาให้กองทัพกรมหลวงเทพหริรักษ์ กองทัพเมืองเวียงจันทน์ พร้อมด้วยกองทัพเมือง ล้านนา ยกขึ้นไปตีเมืองเชียงแสนใน พ.ศ. 2347 ขณะนั้นเมืองเชียงแสนถูกพม่ายึดไว้ เมื่อยึดเมือง

เชียงแสนได้และไล่ตีทัพพม่าแตกไปแล้วกองทัพจากกรุงเทพฯ ก็ได้รับรื้อกำแพงเผาบ้านเมืองแล้วกวาดครัวชาวเมือง ราว 23,000 คนเศษ อพยพลงมาทางใต้ แบ่งครัวออก เป็น 5 ส่วนหนึ่งให้อยู่ที่เชียงใหม่ ส่วนที่สองอยู่ที่เมืองนครลำปาง ส่วนที่สามอยู่ที่เมืองน่าน ส่วนที่สี่อยู่ที่เมืองเวียงจันทน์ ส่วนสุดท้ายพาลงมากรุงเทพฯ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช โปรดให้ไปตั้งบ้านเรือนอยู่ที่สระบุรีบ้าง ราชบุรีบ้าง

ชาวไทย-ยวนที่มาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่เมืองราชบุรีนั้นพากันตั้งบ้านเรือนบริเวณริมฝั่งขวาของแม่น้ำแม่กลองห่างจากเมืองราชบุรีปัจจุบันไปทางทิศตะวันออกประมาณ 2 กิโลเมตร เรียกว่าบ้านไร่ในที่ ต่อมามีการขยายครัวเรือนออกไปจากที่เดิมอีกหลายพื้นที่ เช่น ตำบลคูบัว ตำบลคอนตะโก ตำบลคอนแร่ ฯลฯ อำเภอเมืองราชบุรี ตำบลหนองโพ ตำบลบางกระโด อำเภอบัวชุม และตำบลหนองปลาหมอ เป็นต้น

ร้านพิพิธภัณฑ์สถานบ้านคูบัวเป็นแหล่งรวมความเป็นมาและวัฒนธรรมของชาวไทย-ยวน

2.4 ชาวไทยมอญ

ชาวมอญอพยพเข้าสู่ประเทศไทย มีหลักฐานปรากฏครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2127 หลีกจากสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงประกาศอิสรภาพเมืองแกลง ครั้งนั้นพระมหาเถรคันฉ่องกับพระยาเกียรติ พระยารามได้พาสมัครพรรคพวกชาวมอญตามเสด็จกลับมากรุงศรีอยุธยาเป็นจำนวนมาก หลังจากนั้นก็มีการอพยพต่อมาอีกหลายครั้งในสมัยอยุธยาและสมัยรัตนโกสินทร์ ชาวมอญในจังหวัดราชบุรีตั้งถิ่นฐานบริเวณสองฝั่งแม่น้ำแม่กลองในเขตอำเภอบัวชุม และอำเภอบ้านโป่ง

2.5 ชาวไทยกะเหรี่ยง

ชาวไทยกะเหรี่ยงในจังหวัดราชบุรี ตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณชายแดนใกล้เทือกเขาตะนาวศรี มีผู้สันนิษฐานว่ากะเหรี่ยงกลุ่มราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ น่าจะอพยพโยกย้ายมาจากเมืองทวายในพม่า ชาวไทยกะเหรี่ยงรุ่นเก่าที่อยู่ในตำบลสวนผึ้ง เล่าต่อกันมาว่าราว 200 ปี

เศษผ่านมาแล้วได้ถูกพม่ารุกรานจึงพากันอพยพข้ามเทือกเขาตะนาวศรี เข้าชายแดนไทยทางอำเภอ ไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี แล้วแยกย้ายกันไปอยู่ที่จังหวัดราชบุรีหรือพมมาอยู่ที่บ้านเก่ากะเหรี่ยง และบ้านหนองกะเหรี่ยง (บ้านหนองนกระเรียน) แล้วโยกย้ายต่อมาทางตะวันตกจนถึงลำน้ำภาษี ตั้งบ้านเรือนอยู่ในอำเภอสวนผึ้ง และอำเภอบ้านคาส่วนอีกสายแยกลงไปทางใต้ถึงต้นน้ำเพชรบุรี ชาวไทยกะเหรี่ยงที่อยู่ในอำเภอสวนผึ้งและอำเภอบ้านคา กระจายอยู่ในตำบลสวนผึ้ง ตำบลบ้านบึง ตำบลบ้านคา และตำบลตะนาวศรี นอกจากนี้ยังอยู่ที่ตำบลยางหัก อำเภอปากท่ออีกด้วย

หุ่นจำลองชาวไทยกะเหรี่ยง

2.6 ชาวไทยลาวโซ่ง

ชาวไทยลาวโซ่งมีถิ่นฐานเดิมอยู่บริเวณกึ่งกลางระหว่างฉนวนกันอาณาจักร หลวงพระบาง ซึ่งทำสงครามรุกรานกันอยู่เป็นประจำ ชาวไทยลาวโซ่งจึงต้องอพยพโยกย้ายถิ่นฐาน เพื่อหนีภัยสงคราม บางกลุ่มโยกย้ายไปอยู่ในฉนวน บางกลุ่มย้ายเข้าไปอยู่ในอาณาจักรหลวงพระบาง ทั้งไปเองโดยสมัครใจและถูกกวาดต้อนไป รวมทั้งการอพยพเขามายังดินแดนประเทศไทยด้วย

ชาวไทยลาวโซ่งที่เขามายังประเทศไทยในสมัยธนบุรี สมเด็จพระเจ้าตากสิน-มหาราชโปรดให้ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่จังหวัดเพชรบุรี ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า-เจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ได้โปรดให้ชาวไทยลาวโซ่งที่อพยพเข้ามาใหม่ตั้งหลักแหล่งที่บ้านหนองปรัง อำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบุรี ภายหลังเมื่อจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น ชาวไทยลาวโซ่งจึงพากัน

อพยพโยกย้ายไปตั้งหลักแหล่งในพื้นที่ใกล้เคียงและขยายออกไป ส่วนหนึ่งเข้ามาตั้งหลักแหล่งใน จังหวัดราชบุรีที่บ้านตลาดควาย อำเภอจอมบึง บ้านดอนคลัง บ้านบัวงาม บ้านโคกดับเปิด อำเภอ คำเนินสะดวก บ้านดอนคา บ้านตากแดด บ้านคอนพรม อำเภอบางแพ และที่บ้านเขาทอง อำเภอ ปากท่อ

หุ่นจำลองชาวลาวโซ่ง

2.7 ชาวไทยลาวใต้

ชาวไทยลาวใต้หรือชาวไทยลาวเวียง เป็นกลุ่มคนที่มีเชื้อสายลาวจากเมือง เวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เข้ามาตั้งถิ่นฐานในเมืองราชบุรีตั้งแต่สมัย รัตนบุรีเรื่อยมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์โดยตั้งถิ่นฐานบริเวณที่ห่างจากฝั่งแม่น้ำแม่กลอง ด้านทิศ ตะวันออกราว 2 กิโลเมตร ที่เขาแร้ง อำเภอเมืองราชบุรี บ้านฆ้อง บ้านบ่อมะกรูด บ้านเล็อก บ้านสิงห์ บ้านกำแพงเหนือ บ้านกำแพงใต้ บ้านคอนทราย บ้านหนองรี บ้านบางลาน ในอำเภอ โพธาราม บ้านดอนเสลา บ้านหนองปลาตุ๊ก บ้านหนองอ้อ บ้านฆ้องน้อย ในอำเภอบ้านโป่ง นอกจากนี้ยังมีอีกกลุ่มที่อำเภอจอมบึง ในเขตบ้านนาสมอ บ้านสูงเนิน บ้านทำเนียบ บ้านเกาะ บ้านหนอง บ้านเก่า บ้านวังมะเตือ เป็นต้น

2.8. ชาวไทยเขมร

ชาวไทยเขมรเดิมเป็นชื่อเรียกประชากรกลุ่มหนึ่งของจังหวัดราชบุรีที่ไม่มีเอกสารหลักฐานใดๆ กล่าวถึงถิ่นกำเนิดเดิมและสาเหตุของการอพยพครัวว์เข้ามาอยู่ในจังหวัดราชบุรี และจังหวัดใกล้เคียง นอกจากคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่บางคนว่าถูกกวาดต้อนมาจากทางเหนือ ปัจจุบันชาวไทยเขมรเดิมตั้งบ้านเรือนกระจายในหลายท้องที่ของจังหวัด ได้แก่ ในท้องที่บางส่วนของตำบลคู่งกระดินและตำบลคู่งน้ำวน เขตอำเภอเมืองราชบุรี อำเภอปากท่อ ที่ตำบลวัดยางาม หมู่ 3 บ้านกอไผ่ ตำบลบ่อกระดาน ที่บ้านบ่อตะคร้อ บ้านหัวถนน และบางส่วนของตำบลดอนทราย ที่หมู่บ้านหนองจอก อำเภอวัดเพลง ที่ตำบลวัดเพลงบริเวณวัดศรัทธาราชบุรินทร์บ้านบางนางสุยู ตำบลเกาะศาลพระ บ้านคลองขนอน คลองพะเนาว์ บ้านโคกพริก อำเภอบางแพ ที่ตำบลหัวโพ บ้านดอนมะขามเทศ ตำบลวังเย็น ที่บ้านเตาอิฐ บ้านหนองม่วง ตำบลวัดแก้ว ที่บ้านเสาธง บ้านท่าบง ตำบลบางแพ ที่บ้านท่าราบ ฯลฯ

ทรัพยากร

ในจังหวัดราชบุรี มีการผลิตแร่ที่สำคัญ คือ หินปูนเพื่อทำปูนขาวสำหรับอุตสาหกรรมก่อสร้างและโซเดียมเฟลด์สปาร์ (เป็นแร่ที่ใช้ในอุตสาหกรรมเซรามิกส์) สำหรับดินบุกในปัจจุบันยังผลิตได้น้อย เหมือนแร่ส่วนใหญ่จะเปิดดำเนินการอยู่ในเขตท้องที่ของอำเภอสวนผึ้ง และอำเภอปากท่อ

แหล่งน้ำ

ในจังหวัดราชบุรี มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ แม่น้ำแม่กลอง ซึ่งมีต้นน้ำในจังหวัดกาญจนบุรีและไหลผ่านท้องที่ อำเภอบ้านโป่ง อำเภอโพธาราม อำเภอเมืองราชบุรีและอำเภอดำเนินสะดวก จึงเป็นผลดีต่อการเกษตร อย่างไรก็ตามพื้นที่บางส่วนของจังหวัดเป็นที่ดอนและภูเขาก็ก็น่าประสบกับปัญหาการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

เศรษฐกิจ

ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร มีการทำนาข้าวในที่ราบลุ่มแม่น้ำแม่กลอง มีการปลูกพืชไร่ชนิดต่าง ๆ เช่น อ้อย โรงงาน มันสำปะหลัง สับปะรด ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมีการทำสวนผลไม้หลายชนิด เช่น มะพร้าว มะม่วง ฝรั่งและละมุด มีการทำปศุสัตว์ที่สำคัญคือ ไข่ สุนัข เป็ด ไก่เนื้อและโคนม นอกจากนี้ยังมีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดในบางท้องที่

อุตสาหกรรมที่สำคัญและมีชื่อเสียงของจังหวัด คือ อุตสาหกรรมเครื่องเคลือบดินเผา การทอผ้า ประกอบตัวถังรถยนต์โดยสาร และรถบรรทุก ปัจจุบันอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสามารถนำรายได้ให้กับจังหวัดราชบุรี โดยเฉพาะที่อำเภอสวนผึ้ง นักท่องเที่ยวนิยมไปท่องเที่ยว

ฝายน้ำล้นลำภาชีบ้านท่ามะขาม อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

พิพิธภัณฑท์ภโวทัย อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

กิจกรรมท้ายบท

คำชี้แจง กิจกรรมมี 2 ตอน

ตอนที่ 1 ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. ร่องรอยที่ปรากฏในจังหวัดราชบุรี เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ด้านการสงครามได้แก่
สถานที่ใดบ้าง

.....

2. สาเหตุใดจังหวัดราชบุรีจึงมีประชากรหลายเชื้อชาติ

.....

3. สิ่งใดที่นักเรียนคิดว่าควรศึกษาในจังหวัดราชบุรี

.....

4. จังหวัดราชบุรีมีชนชาติหลายเชื้อชาติ นักเรียนคิดว่าจะมีปัญหาในด้านใด จงอธิบาย

.....

5. สิ่งใดที่นักมีความประทับใจในจังหวัดราชบุรี

.....

ตอนที่ 2 ให้นักเรียนสืบค้นด้านวัฒนธรรมเกี่ยวกับประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ ในท้องถิ่น
แล้วเขียนเป็นรายงาน

บทที่ 2

ภูมินามตามชาติพันธุ์กะเหรี่ยง

ความเป็นมาของชนชาติกะเหรี่ยงในราชบุรี

ความหมายของกะเหรี่ยง คำว่า "กะเหรี่ยง" หมายถึงคำว่า โพลั่ว ในภาษากะเหรี่ยง โพลั่ว แปลเป็นภาษาไทยว่า คน หรือ มนุษย์ชาติ ดังนั้น กะเหรี่ยง ก็หมายถึง คนหรือมนุษย์ ชาวกะเหรี่ยงในจังหวัดราชบุรี มีการตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณชายแดนใกล้เทือกเขาตะนาวศรี มีผู้สันนิษฐานว่า กะเหรี่ยงกลุ่มราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ น่าจะอพยพมาจากเมืองทวายในประเทศพม่า ชาวกะเหรี่ยงรุ่นเก่าที่อยู่ในตำบลสวนผึ้งเล่าต่อกันมาว่าราว 200 ปีเศษ พม่าได้รุกรานชาวกะเหรี่ยงจึงพากันอพยพข้ามเทือกเขาตะนาวศรี เข้าชายแดนไทยทางอำเภอ ไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี แล้วแยกย้ายกันไปอยู่ที่จังหวัดราชบุรี อพยพมาอยู่ที่บ้านเก่ากะเหรี่ยง และบ้านหนองกะเหรี่ยง (บ้านหนองนกกะเรียน) แล้วโยกย้ายต่อมาทางตะวันตกจนถึงลำน้ำภาษี ตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขตอำเภอสวนผึ้งและอำเภอบ้านคา อีกส่วนหนึ่งแยกไปทางใต้จนถึงต้นน้ำเพชรบุรี กะเหรี่ยงที่อยู่ในอำเภอสวนผึ้งกระจายกันอยู่ในเขตตำบลสวนผึ้งและตำบลตะนาวศรี ส่วนชาวกะเหรี่ยงในอำเภอบ้านคาอาศัยอยู่ที่ตำบลบ้านบึง ตำบลบ้านคา นอกจากนี้ยังมีอยู่ที่ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ อีกด้วยมีทั้งกะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ในที่ราบริมน้ำ กะเหรี่ยงเมืองราชบุรีเดิมมาจากเมืองทวาย ในอดีต บทบาทของกะเหรี่ยงสวนผึ้งมีหน้าที่คอยดูแลเขตแดนไทยด้านตะวันตกของเมืองราชบุรี

ภาพชาวกะเหรี่ยงในงานรื่นเริง

ภูมินามสถานที่ ที่เกี่ยวข้องกับชนชาติกะเหรี่ยง

ภูมินามสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับชนชาติกะเหรี่ยงที่อำเภอสวนผึ้งจังหวัดราชบุรี ในปัจจุบันภูมินามที่เป็นภาษากะเหรี่ยงนั้นได้เปลี่ยนเป็นภาษาราชการแล้ว แต่ยังมีชาวกะเหรี่ยงรุ่นเก่าได้แก่ ผู้สูงอายุยังใช้เรียกกันอยู่ สามารถแบ่งภูมินามได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. ภูมินามที่เป็นลำห้วย
2. ภูมินามที่เป็นภูเขา
3. ภูมินามที่เป็นหมู่บ้าน

ภูมินามทั้ง 3 กลุ่ม มีรายละเอียด ดังนี้

1. ภูมินามที่เป็นลำห้วย ที่ยังปรากฏอยู่มี 4 แห่ง มีดังนี้

1.1 ห้วยคลุม (ภาษากะเหรี่ยงเรียก โคล่งไหนด)

ชาวกะเหรี่ยง เรียก ห้วยคลุมว่า โคล่งไหนด คำว่า โคล่ง เป็นภาษากะเหรี่ยงมาจากคำว่า คลุม ในภาษาไทย คำว่า ไหนด และ โคล่ง เป็นคำที่มีความหมายเดียวกัน สันนิษฐานว่าเหมือนคำซ้อนในภาษาไทย ลำห้วยนี้มีต้นน้ำบริเวณผืนป่าที่ติดกับเทือกเขาตะนาวศรี ห้วยคลุมไหลเลาะเลียบบตามหุบเขาผ่านบ้านถ้ำหิน บ้านห้วยคลุมกะเหรี่ยง บ้านวังส้มป่อย บ้านห้วยคลุมลาวยวนไหลมาบรรจบกับแม่น้ำภาษีที่บ้านกล้วย สันนิษฐานว่า เหตุด้วยลำน้ำนี้มีต้นไม้อปกคลุมอยู่เป็นจำนวนมากจึงได้ชื่อว่าห้วยคลุม สันเกตจากสภาพของลำน้ำนี้ยังมีลักษณะที่มีต้นไม้อปกคลุมดังชื่อ

ห้วยคลุม

1.2 ห้วยบ่อ (ภาษากะเหรี่ยงเรียก ดีบ็อกคลู)

ห้วยบ่อ ชาวกะเหรี่ยงเรียก ห้วยบ่อว่า ดีบ็อกคลู แปลว่า ลำห้วยตื้นๆ ที่มาของชื่อห้วยบ่อมาจากคำว่า บอริง ที่มีการขุดบ่อแร่เพื่อสำรวจแร่ดีบุก ห้วยบ่อมีต้นน้ำบริเวณเทือกเขาตะนาวศรีไหลมาทางตะวันออกไหลมาบรรจบกับลำน้ำแม่ภาชี รัฐบาลได้สัมปทานเหมืองแร่ดีบุกบริเวณต้นน้ำห้วยบ่อตั้งแต่ปี พ.ศ. 2456 เมื่อเหมืองแร่ได้หยุดกิจการลงลำน้ำห้วยบ่อกลับฟื้นคืนชีพน้ำใสพืชน้ำริมห้วยกลับมาขยายพันธุ์ สัตว์น้ำเริ่มแพร่พันธุ์ แต่น้ำก็ไม่เพียงพอในฤดูแล้ง แม้รัฐบาลจะสร้างฝายทดน้ำเพื่อการเกษตร

ห้วยบ่อ

1.3 ห้วยน้ำหนัก (ภาษากะเหรี่ยงเรียก อะหนะคลู)

ชาวกะเหรี่ยง เรียก ห้วยน้ำหนักว่า อะหนะคลู คำว่า คลู ในภาษากะเหรี่ยงแปลว่า ลำน้ำ ส่วนคำว่า อะหนะ ชาวบ้านเล่าโดยสันนิษฐานว่าเป็นชื่อพืชชนิดหนึ่งเป็นชื่อเฉพาะซึ่งไม่ทราบแน่ชัดว่าเป็นพืชชนิดใด และอาจจะมิขึ้นอยู่มากในพื้นที่นี้ จึงเป็นชื่อเรียก อะหนะคลู ห้วยน้ำหนัก มีต้นน้ำจากผืนป่าที่อุดมสมบูรณ์ในเขตพื้นที่อนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าภาชี ห้วยน้ำหนักไหลมาบรรจบกับลำน้ำแม่ภาชีที่บ้านห้วยน้ำหนัก บริเวณที่ราบห้วยน้ำที่อุดมสมบูรณ์ คนไทยได้มาเช่าที่ชาว กะเหรี่ยง เพื่อปลูกพืชล้มลุก

ห้วยน้ำหนัก

1.4 ห้วยท่าเคย (ภาษากะเหรี่ยงเรียก ตะคี)

ชาวกะเหรี่ยง เรียก ลำห้วยท่าเคยว่า ตะคี คำว่า ตะคี มาจากคำว่า จูคี เนื่องจากเสียงพูดเพี้ยน เป็นตะคี แปลว่า ต้นตะเคียน ในบริเวณนี้มีต้นไม้ใหญ่เป็นจำนวนมากโดยเฉพาะต้นตะเคียน จึงเป็นที่เรียกชื่อตะคี แต่ภาษาราชการ เรียก ลำห้วยท่าเคย ซึ่งไม่ได้มีความหมายตรงกับภาษากะเหรี่ยงที่หมายถึงต้นตะเคียนแต่สภาพที่พบก็ยังคงปรากฏมีต้นตะเคียนขึ้นอยู่

อ่างเก็บน้ำท่าเคย

2. ภูมินามที่เป็นภูเขา ที่ยังปรากฏอยู่ มี 2 แห่ง มีดังนี้

2.1 เขาตะนาวศรี (ภาษากะเหรี่ยงเรียก คู้หล่องคังเซ็ง)

กะเหรี่ยงสวนผึ้ง เรียก เขาตะนาวศรีว่า คู้หล่องคังเซ็ง มีความหมายว่า ภูเขาที่กั้นเขตแดน เทือกเขานี้พาดผ่านพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง จากคำบอกเล่าของชาวบ้านกล่าวว่าในอดีตสวนผึ้งเป็นฐานเศรษฐกิจหลักในเรื่องของสินแร่ นำรายได้มาสู่ชาวสวนผึ้ง และในอดีตเทือกเขาตะนาวศรีนี้เป็นกำแพงธรรมชาติที่ป้องกันภัยจากพม่า ในสงครามเก้าทัพกองทัพของพม่าเคลื่อนทัพได้ล่าช้าและพ่ายแพ้กลับไป เทือกเขานี้เป็นแหล่งของต้นน้ำที่ก่อให้เกิดน้ำตก ได้แก่ น้ำตกเก้าชั้น น้ำตกห้วยสวนพลู และน้ำตกแม่กระดังงา นับเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่คนนิยมมาเที่ยวกัน

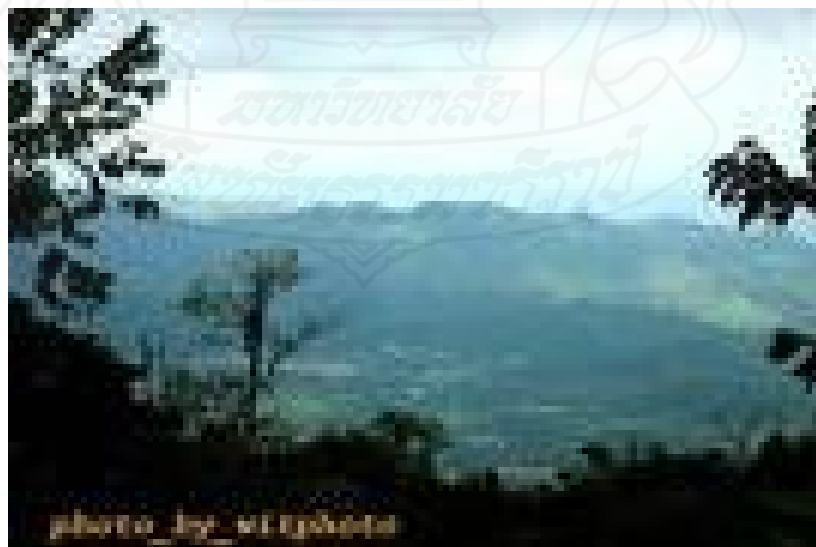

2.2 เขาระโจอมหรือเขาหันดา (ภาษากะเหรี่ยงเรียก หลั่งดำ)

เดิมเขาระโจอมมีชื่อเรียกว่า เขาหันดา เขาหันดา มาจากคำว่า หลั่งดำในภาษา
กะเหรี่ยง หมายถึงที่ราบโล่ง บริเวณเทือกเขาจะเป็นพื้นที่ราบโล่งเหมาะสำหรับเป็นที่อยู่อาศัย
พื้นที่นี้ในอดีตเคยเป็นฐานของกองกำลังกะเหรี่ยงก๊อดอาร์มี ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของตำรวจตระเวน
ชายแดน

ภูเขาระโจอมหรือเขาหันดา ซึ่งถูกปกคลุมด้วยเมฆหมอก

ภูเขาระโจอมหรือเขาหันดา

3. ภูมินามที่เป็นหมู่บ้าน ที่ยังปรากฏอยู่ มี 3 แห่ง มีดังนี้

3.1 บ้านบ่อ (ภาษากะเหรี่ยงเรียก นื่องสุเสี้ย)

ชาวกะเหรี่ยง เรียก หมู่บ้าน บ้านบ่อนี้ว่า นื่องสุเสี้ย มีความหมายว่า หนองชะอม นื่อง ภาษากะเหรี่ยง แปลว่า หนอง สุเสี้ย แปลว่า ชะอม เป็นพืชชนิดหนึ่ง ชาวบ้านเล่าว่าในหมู่บ้านนี้มีแอ่งน้ำในบริเวณหมู่บ้านและหมู่บ้านนี้ตั้งขึ้นมานานกว่าหนึ่งร้อยปี เคยเป็นศูนย์กลางในการปกครองของผู้นำกะเหรี่ยงสวนผึ้ง ในหมู่บ้านนี้มีหลวงพ่อตะนาวศรีซึ่งเป็นพระพุทธรูปหล่อปางสมาธิที่มีลวดลายจิ๋วรายละเอียดพิศมัย และพระพุทธรูปหินอ่อน เป็นพระพุทธรูปคู่บ้านของชาวกะเหรี่ยงมาจนถึงปัจจุบัน

สภาพบ้านเรือนชาวกะเหรี่ยงที่หมู่บ้าน บ้านบ่อ

อาคารในหมู่บ้าน

วัดบ้านบ่อ

3.2 บ้านทุ่งแฝก (ภาษากะเหรี่ยงเรียก นื่องฝุ่ง)

ชาวกะเหรี่ยง เรียก หมูบ้าน บ้านทุ่งแฝก ว่า นื่องฝุ่ง นื่อง ภาษากะเหรี่ยง แปลว่า หนอง ฝุ่ง เป็นชื่อพันธุ์ไม้ยืนต้น ชาวบ้านเล่าว่า คำว่าฝุ่ง คนมาเรียกว่าแฝก เกิดจากการลบเสียงของภาษา และเล่าให้ฟังว่าในหมู่บ้านนี้มีเจดีย์ทรายกลางหมู่บ้านที่มีอายุกว่าหนึ่งร้อยปี จำนวน 3 องค์ จากสภาพที่เห็นเป็นสิ่งก่อสร้างที่ทรุดโทรม

สภาพบ้านเรือนของชาวบ้าน บ้านทุ่งแฝก

3.3 บ้านสวนผึ้ง (ภาษากะเหรี่ยงเรียก บ้านฮ่องเม็ก)

ชาวกะเหรี่ยง เรียก หมู่บ้าน บ้านสวนผึ้ง ว่า บ้านฮ่องเม็ก คำว่า ฮ่องเม็ก แปลว่า มีความสุข ชาวบ้านเล่าให้ฟังว่าสมัยก่อนชาวบ้านมาตั้งถิ่นฐานที่นี่เพราะเป็นที่ราบลุ่ม มีความอุดมสมบูรณ์ ชุมชนมีความรักความสามัคคีกัน ในเวลากลางคืนก็จะมารวมกันร้องรำทำเพลง สนุกสนานกัน เหตุที่ภาษาราชการเรียกว่าสวนผึ้งเพราะว่ามีต้นผึ้งอยู่มากมาย บ้านสวนผึ้งเป็น หมู่บ้านหลักของชาวกะเหรี่ยงตั้งอยู่ริมลำน้ำภาชี ในหมู่บ้านนี้มีศาลเจ้าพ่อไทยตะนะวศรีเป็นศาลเจ้า ที่ชาวบ้านมาประกอบพิธีในการเลี้ยงผีอารักษ์ของหมู่บ้านตั้งอยู่ริมถนนบ้านสวนผึ้ง

บ้านสวนผึ้งในปัจจุบันที่คนทั่วไปรู้จักเป็นชื่อของตำบลและอำเภอในจังหวัด ราชบุรี โดยมีที่มาจากต้นผึ้ง ดังในภาพข้างล่าง

ต้นผึ้ง ซึ่งเป็นที่มาของชื่ออำเภอสวนผึ้ง

3.4 บ้านห้วยน้ำหนัก (ภาษากะเหรี่ยงเรียก บ้านอะหนะท่า)

ชาวกะเหรี่ยง เรียก หมู่บ้าน บ้านห้วยน้ำหนัก ว่า บ้านอะหนะท่า คำว่า ท่า ในภาษากะเหรี่ยง แปลว่า จุดที่ลำน้ำมาพบกัน คำว่า อะหนะ มีความหมายเหมือนกับในหน้า 16 ประชากรกะเหรี่ยงมีจำนวนเพิ่มขึ้น รัฐจึงจัดสรรที่ให้อยู่อาศัยและให้มีสถานะเป็นพลเมืองไทย ปัจจุบันบ้านห้วยน้ำหนักมีบรรยากาศน่าท่องเที่ยว มีการเข้าค่ายพักแรมโดยทางเดินที่ริมน้ำ

การเข้าค่ายของนักเรียน

ที่พักการเข้าค่าย

อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำหนัก (ห้วยอะหนะ)

กิจกรรมท้ายบท

คำชี้แจง กิจกรรมมี 2 ตอน

ตอนที่ 1 ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. สาเหตุใดลูกหลานชาวกะเหรี่ยงจึงพูดภาษาไทย ไม่พูดภาษากะเหรี่ยง

.....

.....

2. จงเปรียบเทียบชื่อลำห้วยกับชื่อคลองในท้องถิ่นของนักเรียน

.....

.....

3. ให้นักเรียนไปสำรวจลำห้วยในท้องถิ่นของนักเรียน

.....

.....

4. ให้นักเรียนไปสำรวจว่าหมู่บ้านใดในท้องถิ่นของนักเรียนที่มีเรื่องเล่าถึงตำนานของหมู่บ้านนั้น

.....

.....

5. ให้นักเรียนไปหมู่บ้านใดที่มีการตั้งชื่อมาจากต้นไม้

.....

.....

ตอนที่ 2 ให้นักเรียนเขียนประวัติหมู่บ้านของนักเรียนและมาเล่าหน้าห้อง

บทที่ 3

ภูมินามตามชาติพันธุ์ไท-ยวน

ความเป็นมาของชนชาติไท-ยวนในจังหวัดราชบุรี

คนไทยเชื้อสายไท-ยวน คนเมืองที่เคยมีความรุ่งเรืองในชื่อ "โยนกเชียงแสนนคร" มีบ้านเรือนอยู่ในเมืองเชียงแสน (ปัจจุบันคือ อำเภอเมืองเชียงแสนจังหวัดเชียงราย) ต่อมาในปี พ.ศ. 2347 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ โปรดเกล้าฯ ให้กองทัพเมืองหลวง น่าน ลำปาง เชียงใหม่ และเวียงจันทน์ ขับไล่พม่าออกไปจากเมืองเชียงแสนและทำลายเมืองเชียงแสนทิ้ง พร้อมกันนั้นได้โปรดเกล้าฯ ให้เคลื่อนย้ายชาวเชียงแสนทั้งหมด โดยแบ่งให้กองทัพ ทั้งห้านำไปไว้ ณ เมืองดงกล่าว ในส่วนที่ติดตามกองทัพหลวงลงมากรุงเทพฯ ขณะที่ผ่านมาแม่น้ำป่าสัก (บริเวณอำเภอเสนาให้) จังหวัดสระบุรีก็ตั้งถิ่นฐานอยู่ที่นั่น ส่วนหนึ่ง

ชาวไท-ยวน ส่วนหนึ่งขอตั้งบ้านเรือนทำกินอยู่ ณ ที่นั่น ส่วนที่เหลือเดินทางมาพำนักชั่วคราวที่กรุงเทพฯ ระยะเวลาหนึ่ง บริเวณบางขุนพรหมจากนั้นได้รับโปรดเกล้าฯ ให้เคลื่อนย้ายมาตั้งหลักแหล่งอยู่ที่ราชบุรี บ้านไร่นาที่ริมฝั่งขวาของแม่น้ำแม่กลอง ออกไปจากตัวเมืองราชบุรีทางทิศตะวันออกเป็นแห่งแรก ในการตั้งบ้านเรือนของชาวเมืองเชียงแสน ต่อมาครัวเรือนมากขึ้นจึงขยายไปตั้งบ้านเรือนหาแหล่งทำกินอีกหลายพื้นที่ในจังหวัดราชบุรี เช่น คูบัว ดอนตะโก ห้วยไผ่ ดอนแร่ หินกอง ห้วยปลาตุ๊ก หนองโพ บางกะโด หนองปลาหมอ รามบัว นาขุนแสน ทุ่งหลวง หนองนกกระเรียน ที่นครปฐม เช่น บ้านทัพหลวง กาญจนบุรี เช่น บ้านรางสาตี บ้านแปดหลัง ไทรโยค พุมุด พุเตย ฯลฯ

ประชากรเชื้อสายไท-ยวน ในจังหวัดราชบุรีประมาณ 80,000 กว่าคน ศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมบางอย่างของคนไท-ยวน ในจังหวัดราชบุรีที่สืบเชื้อสายมาจากบรรพชนจากอดีตถึงปัจจุบันยังได้มีการสืบทอดกันมาอย่างต่อเนื่องบางครั้งก็รุ่งเรือง บางทีก็เสื่อมถอยตามกระแสการบริโภควัฒนธรรมต่างชาติที่เขี้ยวกราก แต่ถึงอย่างไรก็ตามภูมิปัญญาทอผ้าจกก็ได้รับการอนุรักษ์ หวงแหนไว้ให้ลูกหลานจนถึงปัจจุบัน

เมื่อชาวไท-ยวน จากเมืองเชียงแสนมาตั้งถิ่นฐานที่ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ก็ได้นำภูมิปัญญาการทอผ้าจกที่มีอยู่ในสายเลือดมาทอใช้นุ่งห่มเป็นเอกลักษณ์ของชาวไท-ยวนเมืองเชียงแสน แต่บรรดา ลูกหลานไท-ยวน หันไปใช้ผ้าทอจากโรงงานจึงทำให้การทอผ้าจกลดน้อยลงเกือบสูญ

หายไปจากครัวเรือนจนกระทั่งในปี พ.ศ. 2517 ถึง 2547 ด้วยความสำนึกที่มีต่อการเชิดชูภูมิปัญญาของบรรพชนของตนให้เป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชนทั่วไป ชาวไท-ยวนในราชบุรีจึงได้ฟื้นฟูศิลปปะเผ่าจกให้เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นสืบต่อไป

ภูมินามสถานที่ ที่เกี่ยวข้องกับชนชาติไท-ยวน

ภูมินามสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับชนชาติไท-ยวน ที่ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ในปัจจุบันภูมินามที่เป็นภาษาไทย-ยวน นั้น ได้เปลี่ยนเป็นภาษาราชการแล้วแต่ยังมีชาวไท-ยวน รุ่นเก่า ได้แก่ ผู้สูงอายุยังใช้เรียกกันอยู่ สามารถแบ่งภูมินาม ได้เป็น ภูมินามที่เป็นชื่อหมู่บ้านได้ 4 หมู่บ้าน มีรายละเอียดดังนี้

1. หมู่บ้านดอนปิ่น (ปิ่น เป็นภาษาไทย-ยวน ปัจจุบันยังใช้อยู่)

คำว่า ปิ่น เป็นภาษาไทย-ยวน แปลว่า มะตูม บ้านดอนปิ่น เป็นหมู่บ้านหนึ่งในตำบลคูบัว ในหมู่บ้านนี้มีต้นมะตูมขึ้นมากมายในสมัยก่อน ชาวบ้านจึงเรียกหมู่บ้านนี้ว่า บ้านดอนปิ่น จากสภาพที่เห็นก็ยังพบต้นมะตูมอยู่มาก และชาวบ้านได้นำมะตูมมาเชื่อมเป็นสินค้าของท้องถิ่น

ป้ายบอกทางเข้า บ้านดอนปิ่น

2. บ้านคอนตัน (ตัน เป็นภาษาไทย-ยวน ปัจจุบันยังใช้อยู่)

คำว่า ตัน เป็นภาษาไทย-ยวน ซึ่งมีความหมายว่า พุทรา หมู่บ้านคอนตัน เป็นหมู่บ้านหนึ่งในตำบลลุดบัว ซึ่งจากคำบอกเล่าเดิมในหมู่บ้านนี้มีต้นพุทราขึ้นมากในสมัยก่อนชาวบ้านจึงเรียกหมู่บ้านนี้ว่า บ้านคอนตัน แต่ป่าของหมู่บ้านได้สูญหายและไม่มีการสร้างใหม่ขึ้นมาแทน เป็นที่เข้าใจกันของชาวบ้านว่า คือหมู่บ้านคอนตัน จากที่สังเกตก็ยังไม่ค่อยจะมีต้นพุทราเหมือนในสมัยก่อน

สภาพหมู่บ้านคอนตัน

3. บ้านหนองพุงคอ (ภาษาไทย-ยวน เรียก หนองปอด)

คำว่า ปอด ภาษาไทย-ยวน หมายถึง ต้นพุงคอ หรือกระพังโหม ซึ่งเป็นไม้พุ่มรอเลื้อย มีหนามรอบข้อ รากและลำต้นใช้ทำยาได้ บ้างก็เรียกหนามพุงคอ หนามรอบข้อ หนามเหม็น บ้านหนองพุงคอ เป็นหมู่บ้านหนึ่งในตำบลลุมพุก ซึ่งคำว่า หนองพุงคอ เนื่องจากในหมู่บ้านนี้มีต้นพุงคอขึ้นมากมาย ชาวบ้านไทย-ยวนจึงเรียกหมู่บ้านนี้ว่า บ้านหนองปอด แต่ภาษาไทยใช้เรียกว่า บ้านหนองพุงคอ จากที่ปรากฏยังมีต้นหนามพุงคออยู่อีกมากมาย

ป้ายบอกทางเข้าบ้านหนามพุงคอ

วัดหนามพุงคอ วัดในหมู่บ้านหนามพุงคอ

4. บ้านล่อง (ล่อง เป็นภาษาไทย-ยวน)

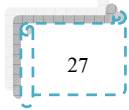
คำว่า ล่อง เป็นภาษาไทย-ยวน แปลว่า ร่องน้ำ ในหมู่บ้านมีทางน้ำไหลหรือทางระบายน้ำที่มีขนาดใหญ่อยู่กลางหมู่บ้าน หมู่บ้านนี้ปัจจุบันมีชื่อเรียกใหม่ว่าบ้านโพธิ์งาม หมู่บ้านนี้เปลี่ยนชื่อเป็นบ้านโพธิ์งามเป็นเวลา 20 ปี ปัจจุบันไม่เรียกว่าบ้านล่อง มีแต่ชาวไท-ยวนรุ่นเก่ายังเรียกว่าบ้านล่องอยู่

ป้ายบอกทางไปบ้านโพธิ์งามซึ่งได้เปลี่ยนชื่อมาจากบ้านล่อง

สภาพหมู่บ้านโพธิ์งาม (บ้านล่อง)

กิจกรรมท้ายบท

คำชี้แจง กิจกรรมมี 2 ตอน

ตอนที่ 1 ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. สาเหตุใดภูมินามสถานที่ ที่เป็นภาษาไทย-ยวน จึงไม่มีผู้นิยมใช้

.....

.....

2. สาเหตุใดชื่อหมู่บ้านในตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ส่วนมากตั้งชื่อเป็นพันธุ์ไม้

.....

.....

3. เกล็ดขนของชาวไทย-ยวน ที่ตำบลคูบัวแตกต่างจากเอกลักษณ์ในท้องถิ่นของนักเรียนอย่างไร

.....

.....

4. นักเรียนสนใจสิ่งใดที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทย-ยวน

.....

.....

5. นักเรียนคิดว่าจะมีวิธีการใดที่ให้ลูกหลานไทย-ยวน อนุรักษ์ภูมิปัญญาของตน

.....

.....

ตอนที่ 2 ให้นักเรียนมีวิธีใดที่จะชักชวนเพื่อนให้ไปสืบค้นเกี่ยวกับประวัติหมู่บ้านของนักเรียน

บทที่ 4

ภูมินามตามชาติพันธุ์มอญ

ความเป็นมาของชนชาติมอญในจังหวัดราชบุรี

ชนชาติมอญในจังหวัดราชบุรีในอำเภอบ้านโป่ง และอำเภอโพธาราม ได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยหลายระลอกตั้งแต่สมัยอยุธยา ราชบุรี และกรุงเทพฯ โดยได้รับการต้อนรับจากทางการไทยเป็นอย่างดี มีการสร้างหมู่บ้านชุมชนเรียงรายเป็นระยะต่อเนื่องกันตั้งแต่อำเภอบ้านโป่งจนถึงเขตอำเภอโพธารามติดต่อกันทั้งสองฝั่งตะวันออกและตะวันตกของกลุ่มน้ำแม่กลอง โดยสร้างวัดขึ้นในหมู่บ้านของตนและตั้งชื่อวัดตามชื่อเดิมในเมืองมอญ ชุมชนมอญบ้านโป่งตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอบ้านโป่งไปทางทิศใต้ประมาณ 8 กม. มีประชากรมอญอยู่ใน 3 ตำบล คือ ตำบลบ้านม่วง ตำบลนครชุมน์ และ ตำบลคู้้งพยอม เป็นชุมชนหมู่บ้านชนบทมีประชากรมอญจำนวนประมาณ 7,000 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร ทำนา การคมนาคมในหมู่บ้านสะดวกสบายมีถนนติดต่อกันได้ทุกหมู่บ้าน

มอญเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่เก่าแก่ มีความเจริญรุ่งเรืองมาในอดีต มีทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนเป็นของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานการณ์ในชุมชนมอญ อำเภอบ้านโป่ง ปัจจุบันจะพบว่าชาวมอญมีความสามารถในการใช้ภาษามอญน้อยลง และเห็นได้ชัดในกลุ่มของเด็กและเยาวชนที่ไม่สามารถพูดและเขียนภาษามอญได้ ภาษามอญซึ่งเป็นภาษาแม่และเป็นที่น่าสังเกตว่าในชุมชนเองมีการสื่อสารกันด้วยภาษามอญน้อยลงด้วย ทุกคนเห็นว่าชุมชนต้องร่วมมือกันหาวิธีที่จะอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมมอญขึ้นมาอีกครั้ง เพื่อเป็นการสงวนไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของชาวมอญ โดยเริ่มต้นจากเรื่องของภาษาก่อน เนื่องจากภาษาจะเป็นเรื่องที่น่าไปการอนุรักษ์และฟื้นฟูประเพณี วัฒนธรรม จริยธรรม และเรื่องอื่นๆ ได้ต่อไปจึงมีความประสงค์ที่จะทำการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมของชาวมอญไว้ให้ลูกหลานต่อไป

ภูมินามสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับชนชาติมอญ

ภูมินามสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับชนชาติมอญที่ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ในปัจจุบันภูมินามที่เป็นภาษามอญนั้น ได้เปลี่ยนเป็นภาษาราชการแล้วแต่ยังมีชาวมอญรุ่นเก่า ได้แก่ ผู้สูงอายุยังใช้เรียกกันอยู่สามารถแบ่งภูมินามได้ 2 กลุ่ม ดังนี้

1. ภูมินามที่เป็นชื่อวัด
2. ภูมินามที่เป็นชื่อหมู่บ้าน

ภูมินามทั้ง 2 กลุ่ม มีรายละเอียดดังนี้

1. ภูมินามที่เป็นชื่อวัด ที่ยังปรากฏอยู่มี 4 แห่ง มีดังนี้

1.1 วัดม่วง (ภาษามอญเรียก เฟลียเกริก)

ในภาษามอญ เฟลีย แปลว่า วัด เกริก แปลว่า ม่วง หมายถึง มะม่วง ในบริเวณนี้มีต้นมะม่วงปลูกเป็นจำนวนมากจึงได้ชื่อว่า วัดม่วง ในทะเบียนของกรมการศาสนาได้ระบุว่า วัดม่วงสร้างขึ้นสมัยอยุธยาในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช วัดม่วง เป็นศูนย์รวมจิตใจ และการศึกษาของชาวบ้านม่วงตลอดชีวิตของชาวมอญบ้านม่วงนั้นเกี่ยวข้องกับวัด ตั้งแต่เกิดกระทั่งตาย “พระ” โดยเฉพาะท่านเจ้าอาวาสจึงมีบทบาทเป็นผู้นำทางจิตใจ การศึกษา และการพัฒนาชุมชน จุดเด่นของวัดม่วงก็คือพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน ซึ่งแสดงถึงประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตของชาวมอญ

1.2 วัดบ่วงม (ภาษามอญ เรียก เพลี้ยเตี้ยก๊อโก)

ในภาษามอญ เพลี้ย แปลว่า วัด เตี้ยก๊อ แปลว่า บัว โก แปลว่า งาม
ชื่อวัดบ่วงม มาจาก บริเวณที่ตั้งวัดนี้มีบึงปลูกบัวมาก

ชาวบ้านเล่าว่า วัดบ่วงม วัดนี้อยู่ในชุมชนบ้านม่วงซึ่งเป็นชุมชนใหญ่ ชาวบ้าน
ต้องเดินทางไปทำบุญไกล พระอาจารย์เกด ซึ่งจำพรรษาอยู่ที่วัดม่วงในขณะนั้น ได้เห็นความลำบาก
ของชาวบ้าน ท่านจึงปรึกษากับชาวบ้านและพร้อมใจกันสร้างวัดขึ้นมา จุดเด่นของวัดนี้คือ จัดการ
เรียนการสอนภาษามอญที่วัดมายาวนานกว่าวัดอื่น ๆ เพิ่งยุติการสอนภาษามอญเมื่อ พ.ศ. 2548

ด้านประตูทางเข้าหน้าวัดบ่วงม

1.3 วัดหัวหิน (ภาษามอญเรียก เพ็ลยแห่วงเหมาะ)

ในภาษามอญ เพ็ลย แปลว่า วัด แห่วง แปลว่า วั พะ แปลว่า หิน
 ตำนานพื้นฐานว่าเดิมเรียกว่า วัดวัหิน นานเข้าเสียงจึงเพี้ยนเป็นหัวหิน ชาวบ้านเล่าว่ามีเจ้าอาวาสนำ
 ถั่วเขียวไปโรยเพื่อจะปลูกแล้วมีวัวมากินถั่วเขียวจึงสาปให้วักลายเป็นหิน เมื่อวักลายเป็นหินได้
 เล่าลือว่า เจ้าอาวาสนั้นมีวาจาศักดิ์สิทธิ์ สาปให้วักลายเป็นหินได้ จึงเรียก วัดวัหิน และนานเข้าก็
 เพี้ยนเป็น หัวหิน จากการสัมภาษณ์พระภิกษุในวัดก็มีรูปวัที่เป็นหินปรากฏอยู่

ป้ายชื่อวัดดั้งเดิม ยังปรากฏให้เห็น

ป้ายชื่อวัดในปัจจุบัน

1.4 วัดมะขาม (ภาษามอญเรียก เพ็ลยแมงโก่น)

ในภาษามอญ เพ็ลย แปลว่า วัด แมงโก่น แปลว่า มะขาม ภาษาราชการเรียกว่า วัดมะขาม ชาวมอญรุ่นเก่าจะเรียก เพ็ลยแมงโก่น ชาวบ้านเล่าว่าวัดมะขามตั้งอยู่ระหว่างวัดโพธิ์-โสภารามกับวัดม่วงห่างจากวัดทั้งสองประมาณครึ่งกิโลเมตร เนื่องเป็นความเชื่อของชาวมอญว่า ผู้สร้างวัดได้รับบุญกุศลมาก ดังนั้นทุกชุมชนมอญจึงมีวัดอยู่ในชุมชนของตนเอง จากที่ปรากฏ สังเกตเห็นว่ามีต้นมะขามใหญ่อยู่จำนวนมากในบริเวณวัดแห่งนี้

ป้ายชื่อวัดดั้งเดิม

ป้ายชื่อวัดในปัจจุบัน

1.5 วัดใหญ่นครชุมน์ (ภาษามอญเรียก เพ็ลียโหนก)

ในภาษามอญ เพ็ลีย แปลว่า วัด โหนก แปลว่า ใหญ่ รวมแปลว่า วัดใหญ่ ชื่อวัดในปัจจุบันนำชื่อตำบลมาจากชื่อวัดเป็นวัดใหญ่นครชุมน์

จากการเล่ากันต่อ ๆ มาว่า วัดใหญ่นครชุมน์ เป็นศาสนสถานที่เก่าแก่สร้างโดยชาวมอญที่อพยพมาจากกรุงหงสาวดี ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ 2) ได้เสด็จตามลุ่มน้ำแม่กลองโดยเรือพระที่นั่งได้หยุดแวะชมอุโบสถและกราบนมัสการพระประธานในโบสถ์ ต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2440 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) เสด็จพระราชดำเนินโดยเรือพระที่นั่งส่วนพระองค์ได้ทรงแวะนมัสการเจ้าอาวาส และพระประธานในโบสถ์ แล้วพระราชทานพระบรมราโชวาทแก่ประชาชนและทายกทายิกา ให้บำรุงรักษาพระอารามที่อยู่ในพระพุทธศาสนาให้คงงามตามประเพณีและรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีโบราณ โดยยึดหลักรักษาประเพณีมอญไว้ให้ดี ให้คงการสวดมนต์ภาษามอญไว้อย่าให้สูญหายไป รักษาตลาดหน้าบ้านพระอุโบสถไว้ให้ดี ตามคำบอกเล่าของผู้เฒ่าในสมัยนั้นและเล่าบอกต่อกันจนถึงปัจจุบัน พระองค์ได้ทรงปลูกต้นศรีมหาโพธิ์ในเขตวัดไว้ 3 ต้น และต้นแสงจันทร์ 1 ต้น ปัจจุบันต้นไม้ทั้งสองยังอยู่คู่กับวัดใหญ่นครชุมน์และวัดนี้เป็นจุดศูนย์รวมพระภิกษุและชาวบ้านในการประชุมหารือในสมัยนั้นตราจนปัจจุบัน เมื่อถึงวันสำคัญทางศาสนาพระภิกษุสงฆ์จากวัดในชุมชนมอญทั้งสองฝั่งลุ่มน้ำแม่กลองทุกวัดไปทำพิธีสังฆกรรมที่วัดใหญ่นครชุมน์แห่งนี้

ป้ายชื่อวัดใหญ่นครชุมน์

2. ภูมินามที่เป็นชื่อหมู่บ้าน ที่ยังปรากฏ มี 2 แห่ง ดังนี้

2.1 บ้านม่วง (ภาษามอญ เรียก กวานกริก)

ในภาษามอญ กวาน แปลว่า บ้าน กริก แปลว่า มะม่วง
 ความเป็นมาของ “บ้านม่วง” ชุมชนมอญแห่งใหญ่ของ อำเภอบ้านโป่ง
 จังหวัดราชบุรี จากการบอกเล่าของชาวบ้านเชื่อกันว่าบรรพชนรุ่นแรกอพยพจากพม่าในสมัย
 สมเด็จพระนเรศวร (พ.ศ. 2133-2148) โดยติดตามพระมหาเถระคันทองซึ่งเป็นพระสงฆ์มอญเข้ามา
 ตั้งถิ่นฐานยังริมแม่น้ำแม่กลอง โดยใช้ชื่อ หมู่บ้านเหมือนบ้านเดิมในเมืองมอญว่า “บ้านม่วง”
 (กวานกริก) และได้สร้างวัดประจำหมู่บ้านว่า “วัดม่วง” ภาษามอญว่า “เพลียกริก” มอญบ้านม่วง
 ใช้เวลา 30 กว่าปีในการบุกเบิกที่ทางทำมาหากิน ก่อสร้างสร้างชุมชนและวัดวาอาราม จากการ
 สัมภาษณ์ชาวบ้าน บอกว่าในหมู่บ้านนี้มีต้นมะม่วงปลูกอยู่มาก

ภาพสองฝั่งของแม่น้ำแม่กลองที่ชาวมอญตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัย

2.2 หมู่บ้านตาล (ภาษามอญเรียก กวานต่า)

ในภาษามอญ กวาน แปลว่า บ้าน ต่า แปลว่า ตาล ชุมชนมอญมีประวัติจากคำบอกเล่าว่า ชาวมอญได้อพยพมาจากเมืองเกาะลำเรียงและในหมู่บ้านนี้มีต้นตาลขึ้นมากมาย ชาวบ้านได้สร้างวัด ชื่อวัดตาล สร้างมาเป็นเวลา 225 ปี มีเจดีย์ทรงมอญอยู่ในลำเรือ เสาหงส์ประดับมุก หงส์กางปีกบิน เสาหงส์ขนาดด้วยเสาเล็ก 1 คู่ มีกิณนริเกล้าพมจกนั่งคุกเข่าพนมมือไหว้ ลักษณะงดงามมาก เป็นเอกลักษณ์มอญที่โดดเด่น หงส์ดังกล่าวได้ชำรุดและอันตรายานไปแล้ว ในปัจจุบันเรียกว่า วัดตาลปากลัด

ป้ายชื่อวัดตาลปากลัด วัดนี้อยู่ในหมู่บ้านตาล

สภาพในวัด

กิจกรรมท้ายบท

คำชี้แจง กิจกรรมมี 2 ตอน

ตอนที่ 1 ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. อะไรเป็นสาเหตุให้เด็กและเยาวชนเชื้อสายมอญ ไม่สนใจที่สืบทอดภาษาวัฒนธรรมของมอญ

.....

.....

2. สาเหตุใดชาวมอญจึงตั้งชื่อหมู่บ้านและวัด ตามชื่อเดิมในเมืองมอญ

.....

.....

3. จงเปรียบเทียบอัตลักษณ์ของชาวมอญ กับอัตลักษณ์ของชนในท้องถิ่นของนักเรียน

.....

.....

4. สถาปัตยกรรมของวัดมอญ แตกต่างจากวัดในท้องถิ่นของนักเรียนอย่างไร

.....

.....

5. นักเรียนคิดว่าจะมีวิธีการใดที่ให้ลูกหลานเชื้อสายมอญ อนุรักษ์ภาษามอญ

.....

.....

ตอนที่ 2 ให้นักเรียนไปสืบค้น ว่าในท้องถิ่นของนักเรียนมีคนเชื้อสายมอญอยู่ที่หมู่บ้านใด และทำรายงานมานำเสนอ

บทที่ 5

ภูมินามตามชาติพันธุ์ลาวโซ่ง

ความเป็นมาของชนชาติลาวโซ่งในจังหวัดราชบุรี

ชาวไทยทรงดำ เป็นชนเผ่าไทยกลุ่มหนึ่งซึ่งมีถิ่นฐานดั้งเดิมอยู่บริเวณดินแดนสิบสองจุไทยในเวียดนามเหนือปัจจุบัน คนไทยมักเรียกพวกเขาว่า 'ลาวโซ่ง' หรือ 'ไทยโซ่ง' เนื่องจากอพยพผ่านมาทางประเทศลาว ซึ่งคำว่า 'โซ่ง' เป็นคำที่ถูกเรียกตามชุดแต่งกายเพราะนุ่งส่ว่งดำหรือกางเกงสีดำ ปัจจุบันนิยมเรียกว่า 'ไทยทรงดำ'

ชาวไทยที่มีเชื้อชาติลาวโซ่ง เรียกตนเองว่าไทยทรงดำ หรือไทยดำ คำพูดภาษาออกไปทางศัพท์สำเนียงไทยปนลาว ครั้งอดีตสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี ได้กวาดต้อนไทยดำพร้อมลาวในเวียงจันทน์และเมืองพวนมาอยู่ที่ธนบุรี ต่อมารัชกาลที่ 3 ได้โปรดเกล้าฯ ให้ลาวเวียงอยู่ที่ จ.ราชบุรี ลาวพวนอยู่ที่ธนบุรี และให้ไทยทรงดำไปตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่ที่จังหวัดเพชรบุรี และสืบลูกหลานมาเป็นไทยทรงดำเมืองเพชร ซึ่งตั้งบ้านเรือนกระจายอยู่ในเขตอำเภอเมือง บ้านแหลม บ้านลาด ท่ายาง หนองหญ้าปล้อง แต่ที่หนาแน่นที่สุดคือที่อำเภอเขาชัยแว่น แถบบ้านห้วยท่าช้าง หนองปรัง หนองจิก ทับค้าง ดอนทราย และหนองชุมพล

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา แม้อิทธิพลจากภายนอกจะเข้ามาครอบงำมากขึ้น ทำให้คนรุ่นใหม่ต้องปรับตัวไปตามยุคสมัย แต่ชาวไทยทรงดำรุ่นก่อน ๆ ยังคงดำเนินวิถีชีวิตที่เรียบง่ายและรักษาประเพณีเดิมไว้ได้อย่างเหนียวแน่น โดยเฉพาะการแต่งกาย อีกทั้งยังพยายามสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมอันงดงามสู่ลูกหลานคนรุ่นใหม่ ไม่ให้ถูกกลืนไปตามกระแสวัฒนธรรมสมัยใหม่ จนหลงลืมรากเหง้าของตนเอง

บ้านลาวโซ่งมีแสดงไว้ในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติราชบุรีบ้านจะมีได้ถุนบ้านสูง หลังคาโค้งเป็นกระโจมลงต่ำ มีห้องผีเรือนซึ่งมีสัญลักษณ์แน่นอนคือ ฐู ที่ข้างฝาบ้านให้ผีเข้าผีออก แม้บ้านจะเปลี่ยนแปลงไปแบบต่างๆ แล้วแต่ยังคงรักษาเอาไว้เรียกว่า “บ้านฐู”

การแต่งกายของลาวโซ่ง

ภูมินามสถานที่ ที่เกี่ยวข้องกับชนชาติลาวโซ่ง

ภูมินามสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับชนชาติลาวโซ่งที่ตำบลคอนคั้ง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ในปัจจุบันภูมินามที่เป็นภาษาลาวโซ่งนั้นส่วนมากได้เปลี่ยนเป็นภาษาราชการแล้ว แต่ยังมีชาวลาโวโซ่ง ได้แก่ ผู้สูงอายุยังใช้เรียกกันอยู่บ้าง แต่มีจำนวนน้อย มีดังนี้

1. หมู่บ้านคอนคั้ง (ภาษาลาวโซ่ง เรียก ตงหยาว)

ภาษาลาวโซ่ง เรียกคอนคั้ง ว่า ตงหยาว ตง แปลว่า กว้าง หยาว แปลว่า ใหญ่ แต่ชาวลาโวโซ่งที่อาศัยอยู่ทางจังหวัดเพชรบุรี อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม เรียกคอนคั้ง ว่า ตงหยาว เพราะมองไปเป็นดินแดนที่กว้างใหญ่ ยาวสุดสายตา คอนคั้งเป็นทุ่งกว้างใหญ่โล่ง มองไปไกลสุดถึงตำบลหัวโพ ในปัจจุบันคนลาวโซ่งในหมู่บ้านคอนคั้งจะเรียกคอนคั้งว่า โคคคั้ง คำว่าคอนคั้ง เป็นภาษาราชการ ในหมู่บ้านคอนคั้งนี้มีต้นคั้งจิ้นมาก ต้นคั้งมีดอกสีขาว มีผลคล้ายมะกอกน้ำ จึงเป็นชื่อเรียกของหมู่บ้าน สัญลักษณ์ของบ้านชาวลาโวโซ่งที่เห็นกันคือ บนจั่วของบ้านจะเป็นรูปขอกูด

บ้านของชาวลาโวโซ่ง

วัดคอนคั้ง

ต้นคั้ง

2. หมู่บ้านโคกดับเปิด (ภาษาลาวโซ่ง เรียก โหม่งเต่า โหม่งเต็ง)

ภาษาลาวโซ่ง เรียกหมู่บ้านโคกดับเปิดว่า โหม่งเต่าและโหม่งเต็ง โหม่ง แปลว่า หมู เต่า แปลว่า ล่าง เต็ง แปลว่า บน หมู่บ้านโคกดับเปิดนี้จะแบ่งเป็น 2 หมู่บ้าน หมู่บ้านโหม่งเต่า จะมีชาวลาวโซ่งอาศัยอยู่ ส่วนโหม่งเต็ง จะเป็นคนไทยต่างถิ่นมาอาศัยอยู่ มีตำนานเล่าว่าที่โคกดับเปิดนี้ แต่เดิมขยหอมซึ่งเป็นผู้เลี้ยงดูพระยาพาน (จากตำนานเรื่ององค์พระปฐมเจดีย์) ได้เลี้ยงเป็ดและต้อนมาเลี้ยงที่บริเวณนี้ และเป็ดเกิดเป็นโรคตายลงเป็นจำนวนมากได้ฆ่าเป็ดและนำเครื่องในของเป็ดโยนทิ้งไว้เป็นกองมากมาย บริเวณนี้จึงเรียกว่า โคกดับเปิด

ป้ายวัดโคกดับเปิด

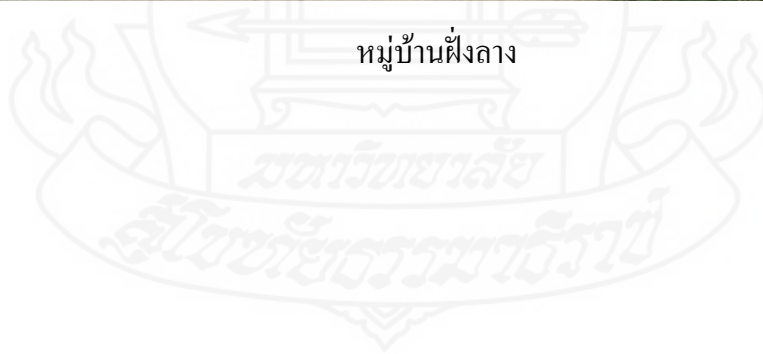
ศาลเดิมของวัดโคกดับเปิดซึ่งมีพระพุทธรูป

3. หมู่บ้านฝ่งกลาง (ภาษาลาวโห่ง เรียก พะลั้ง)

ภาษาลาวโห่งเรียก ฝ่งกลาง ว่า พะลั้ง พะ แปลว่า ฝ่ง ลั้ง แปลว่า ลำราง คำว่า ฝ่งกลางเป็นภาษาไทย เป็นภาษาราชการ หมู่บ้านฝ่งกลางมีลำรางทางน้ำไหลทำให้แยกเป็นสองฝ่ง ชาวลาวโห่งมาตั้งบ้านเรือนทำมาหากินอยู่บนสองฝ่ง จึงมีชื่อฝ่งกลาง ชาวลาวรุ่นเก่าจะยังเรียกว่า พะลั้ง

หมู่บ้านฝ่งกลาง

กิจกรรมท้ายบท

คำชี้แจง กิจกรรมมี 2 ตอน

ตอนที่ 1 ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. เอกลักษณะด้านสถาปัตยกรรมของชนชาติลาวโซ่ง มีความสำคัญอย่างไร

.....

.....

2. สาเหตุใดลาวโซ่งนับถือผีเรือน

.....

.....

3. จงเปรียบเทียบเอกลักษณ์ของชาวลาโวโซ่ง กับเอกลักษณ์ของชนในท้องถิ่นของนักเรียน

.....

.....

4. สาเหตุอะไร ชาวลาโวโซ่งจึงยึดถือประเพณีอย่างมั่นคงโดยการแต่งกาย

.....

.....

5. จงเปรียบเทียบภาษาลาโวโซ่งกับภาษาในท้องถิ่นของนักเรียน

.....

.....

ตอนที่ 2 ให้นักเรียนไปสืบค้น ว่าในท้องถิ่นของนักเรียนมีคนเชื้อสายลาโวโซ่งอยู่ที่หมู่บ้านใดและทำรายงานมานำเสนอ

บทที่ 6

การวิเคราะห์ภูมินามสถานที่ตามชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี

ภูมินามสถานที่ตามชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี เมื่อศึกษาถึงการตั้งชื่อแล้ว ปรากฏว่ามีที่มาจากหลายสาเหตุ ดังนี้

1. ตั้งชื่อตามพันธุ์ไม้
2. ตั้งชื่อตามลักษณะภูมิประเทศ
3. ตั้งชื่อตามสัตว์ที่เกี่ยวข้อง
4. ตั้งชื่อตามการประกอบอาชีพ

1. การตั้งชื่อตามพันธุ์ไม้ ได้แก่ ภูมินามที่ตั้งชื่อตามชื่อของต้นไม้ ซึ่งมีทั้งต้นไม้ขนาดใหญ่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ต้นไม้น้ำ ต้นไม้ยืนต้น และต้นไม้ล้มลุก ได้แก่

ชื่อวัด/ลำห้วย/หมู่บ้าน	นามพันธุ์ไม้
ลำห้วยท่าเคย (ละเคีย)	ละเคีย แปลว่า ต้นตะเคียน
ห้วยน้ำหนัก (อะหนะคูล)	อะหนะ สันนิษฐานว่าเป็นชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง
บ้านทุ่งแฝก (น้องฝุง)	ฝุง เป็นชื่อไม้ยืนต้นชนิดหนึ่ง
บ้านสวนผึ้ง (ส้องเม็ก)	ต้นผึ้ง
บ้านบ่อ (น้องมุเสี้ย)	น้องมุเสี้ย แปลว่า หนองชะอม
บ้านดอนปิ่น	ปิ่น แปลว่า มะตูม
บ้านดอนตัน	ตัน แปลว่า พุทรา
บ้านหนองพุดดอ (ปอดดอ)	ต้นหนามพุดดอ
บ้านม่วง(กวานเกริก)	มะม่วง
บ้านตาล(กวานต่า)	ตาล
บ้านดอนคลัง(ตงหยาว)	คลัง
วัดม่วง(เพลียเกริก)	มะม่วง
วัดบัวงาม(เพลียเตี้ยก้อกโก)	บัว
วัดมะขาม(เพลียเม่งโก่น)	มะขาม

จะเห็นได้ว่าภูมินามมีตั้งชื่อตามพันธุ์ไม้ มีทั้งที่เป็นลำห้วย ชื่อหมู่บ้าน และวัด มีชื่อพันธุ์ไม้ที่รู้จักกันทั่วไป เช่น มะม่วง มะขาม ชะอม เป็นต้น ส่วนพันธุ์ที่ไม่พบโดยทั่วไป เช่น ต้นผึ้ง และต้นคั่ง เป็นต้น

การตั้งชื่อมีภาษาของคนไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง ไท-ยวน และมอญ ในตำบลสวนผึ้ง ตำบลคูบัวและตำบลบ้านม่วงในจังหวัดราชบุรี

2. การตั้งชื่อตามลักษณะภูมิประเทศ เป็นการตั้งชื่อให้สัมพันธ์กับลักษณะพื้นที่ สิ่งแวดล้อมธรรมชาติหรือภูมิประเทศ

ชื่อวัด/ลำห้วย/หมู่บ้าน/ภูเขา	ลักษณะภูมิประเทศ
ลำห้วย ห้วยคลุม(โคล่งใหม่)	มีพีชล้มลุกปกคลุมลำห้วย
หมู่บ้านห้วยน้ำหนัก (อะนะท่า)	ท่า แปลว่า จุดที่ลำน้ำมาพบกัน
หมู่บ้านล้อง	มีลักษณะเป็นร่องน้ำไหล
หมู่บ้านฝั่งกลาง	มีลักษณะเป็นร่องน้ำไหล
วัดใหญ่นครชุมน์	มีลักษณะของวัดที่มีขนาดใหญ่
ภูเขาตะนาวศรี(คูหล่องคังแข็ง)	มีลักษณะเป็นเทือกเขา
เขาหลันดา(หลังดำ)	มีลักษณะเป็นเทือกเขา

จะเห็นได้ว่าภูมินามมีตั้งชื่อตามลักษณะภูมิประเทศ เป็นการตั้งชื่อให้สัมพันธ์กับลักษณะพื้นที่ สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ หรือภูมิประเทศ มีอิทธิพล ต่อการตั้งชื่อลำห้วย หมู่บ้าน ภูเขา และวัด

การตั้งชื่อมีภาษาของคนไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง ไท-ยวน และมอญ และลาวโซ่งในตำบลสวนผึ้ง ตำบลคูบัว ตำบลบ้านม่วง และตำบลคอนคั่งในจังหวัดราชบุรี

3. การตั้งชื่อตามสัตว์ที่เกี่ยวข้อง เป็นการตั้งชื่อวัดที่มีชื่อสัตว์ มีดังนี้

ชื่อวัด	ชื่อสัตว์ที่เกี่ยวข้อง
วัดหัวหิน (เดิมวัวหิน)	วัว
วัดโคกดับเป็ด	เป็ด

การตั้งชื่อสัตว์ที่ปรากฏเป็นชื่อของวัด เช่น วัดหัวหิน เดิมมาจาก วัดวัวหิน แต่เรียกกันจนเปลี่ยนไป

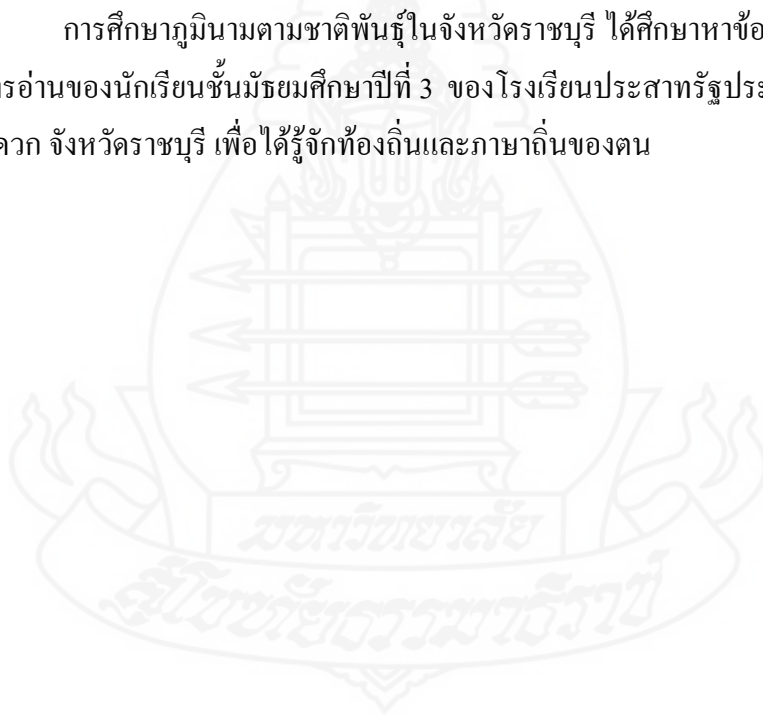
4. ตั้งชื่อตามการประกอบอาชีพ

ชื่อลำห้วย	อาชีพ
ลำห้วยห้วยบ่อ (ดีบ่อกลล)	กรรมกรเหมืองแร่

การตั้งชื่อลำห้วย มาจากภาษากะเหรี่ยง เนื่องจากชาวกะเหรี่ยงประกอบอาชีพกรรมกรเหมืองแร่

ข้อสังเกต การตั้งชื่อนั้นภูมินามบางชื่อมีการผิดเพี้ยนไปจากคำเดิม ซึ่งทำให้เห็นถึงการพัฒนาการทางภาษาเป็นการกร่อนเสียงไป เช่น วัดวัวหิน เพี้ยนเป็น วัดหัวหิน เนื่องจากภาษาไทยมีคนใช้เป็นจำนวนมากมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา และภาษาของคนไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง ไท-ยวน มอญ และลาวโซ่ง กำลังจะถูกลบเลือนไป มีแต่ผู้สูงอายุ คนรุ่นเก่าๆ ยังคงใช้อยู่แต่คนในปัจจุบันไม่ใช่แล้วและภูมินามได้เปลี่ยนเป็นภาษาราชการเป็นส่วนมาก

การศึกษาภูมินามตามชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี ได้ศึกษาหาข้อมูลเพื่อเป็นการส่งเสริมการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนประสาทรัฐประชากิจ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี เพื่อได้รู้จักท้องถิ่นและภาษาถิ่นของตน

กิจกรรมท้ายบท

คำชี้แจง กิจกรรมมี 2 ตอน

ตอนที่ 1 ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. การตั้งชื่อวัด ตามชาติพันธุ์ ในจังหวัดราชบุรี ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากเรื่องใด

.....

.....

2. นักเรียนประทับใจภูมินามสถานที่ของคนไทยเสียสยใดมากที่สุด จงอธิบายเหตุผล

.....

.....

3. นักเรียนคิดว่าการศึกษาภูมินาม ให้ประโยชน์เรื่องใด จงอธิบาย

.....

.....

4. ภูมินามสามารถบอกเหตุการณ์ในอดีตได้หรือไม่ จงอธิบาย

.....

.....

5. บุคคลที่ทำให้เกิดภูมินามส่วนเป็นผู้ใด จงอธิบาย

.....

.....

ตอนที่ 2 ให้นักเรียนไปสืบค้น ภูมินามจากสถานที่อื่นๆ เพิ่มเติมจากหนังสืออ่านเพิ่มเติม
มาจำนวน 5 ชื่อ และนำมาวิเคราะห์ ทำรายงานมานำเสนอ

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการอำนวยการโครงการจัดทำหนังสือเรื่อง "วัฒนธรรมพัฒนาการทางประวัติศาสตร์
เอกลักษณ์และภูมิปัญญา" (2543) วัฒนธรรมพัฒนาการทางประวัติศาสตร์
เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดราชบุรี กรมศิลปากร องค์การค้ำของคุรุสภา
(หน้า 118)
- พิสนห์ ปลัดสิงห์ (2543) คนมอญ พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร ชารบัวแก้ว
- มโน กลีบทอง (2544) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ราชบุรี และจังหวัดราชบุรี กรุงเทพมหานคร
สำนักพิมพ์สมาพันธ์ (หน้า 70)
- มรกต งามภักดี (2543) ราชบุรี กรุงเทพมหานคร องค์การค้ำของคุรุสภา (หน้า 180)

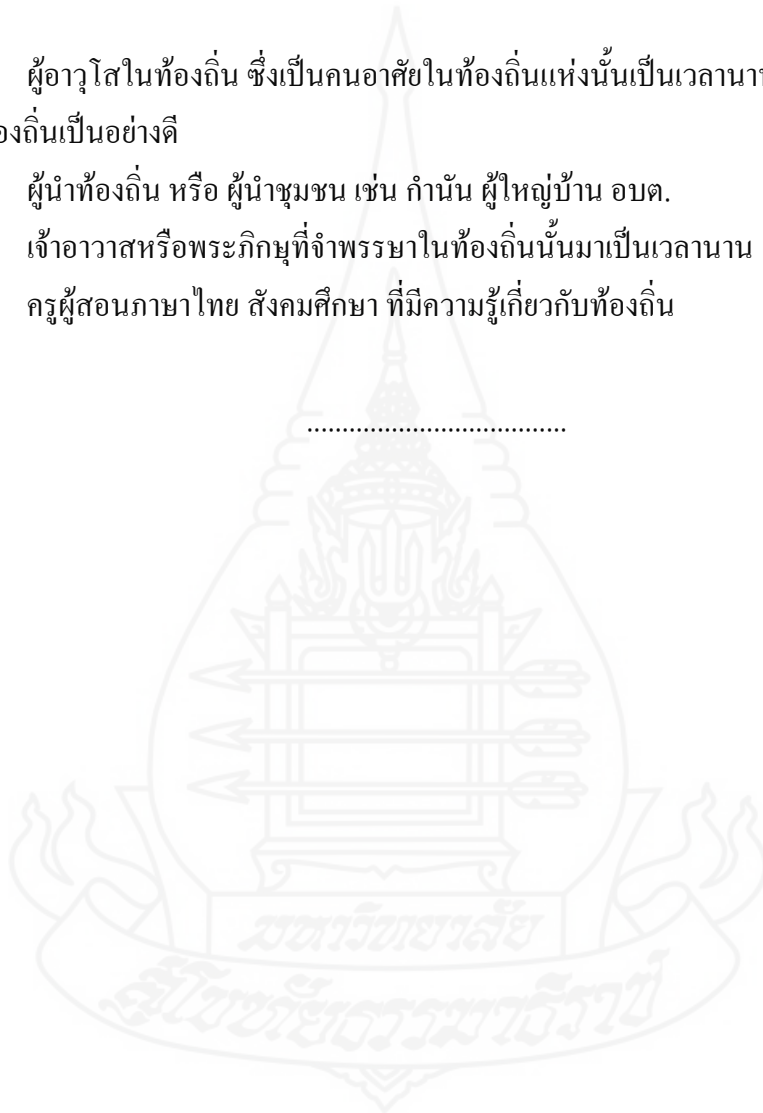

คุณสมบัติผู้ให้ความ

ผู้ให้ข้อมูลเรื่องภูมินาม ควรมึคุณสมบัติตามข้อใดข้อหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1. ผู้อาวุโสในท้องถิ่น ซึ่งเป็นคนอาศัยในท้องถิ่นแห่งนั้นเป็นเวลานาน และมีความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นเป็นอย่างดี
2. ผู้นำท้องถิ่น หรือ ผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต.
3. เจ้าอาวาสหรือพระภิกษุที่จำพรรษาในท้องถิ่นนั้นมาเป็นเวลานาน
4. ครูผู้สอนภาษาไทย สังกศศึกษา ที่มีความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น

.....

ผู้ให้ข้อมูล

1. พระครูภัททสิริธรรม เจ้าอาวาสวัดม่วง ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
2. พระครูโพธารามพิทักษ์ เจ้าคณะอำเภอโพธาราม วัดโบสถ์ ตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
3. พระครูปลัดสาธุวัฒน์ เจ้าอาวาสวัดปราสาทสิทธิ์ ตำบลประสาทสิทธิ์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
4. พระครูวิสุทธิสรคุณ เจ้าอาวาสวัดบ้านกุ่ม ตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี
5. นางจิตติรัตน์ พูลสวัสดิ์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนประสาทรัฐประชากิจ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
6. ดร. อุดม สมพร อายุ 69 ปี ร้านจิปาละภัณฑสถานคูบัว ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
7. พันเอกอาณัติ จำแก้ว อายุ 78 ปี ร้านจิปาละภัณฑสถานคูบัว ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
8. นายสมศักดิ์ มณฑา อายุ 47 ปี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 6 ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
9. นางมารีศา เพชรจอม อายุ 60 ปี 107 หมู่ 5 ตำบลประสาทสิทธิ์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
10. นายวุฒิ บุญเลิศ อายุ 57 ปี บ้านเลขที่ 72 หมู่ที่ 3 ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี
11. นายโกศล เข้มกาญจนวัฒน์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเตรียมอุดมพัฒนาการคอนคั้ง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
12. นายสุรเศรษฐ์ บุญเกตุ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสวนผึ้งวิทยา อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี
13. นายจำลอง จันทร์พันธ์ ครูชำนาญการ โรงเรียนสวนผึ้งวิทยา อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี
14. นางลำไย เข้มกาญจนวัฒน์ อายุ 86 ปี บ้านเลขที่ 12 หมู่ 2 ตำบลคอนคั้ง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
15. นายเดิมศักดิ์ ศรีสีวนานนท์ ครูชำนาญการ โรงเรียนประสาทรัฐประชากิจ ตำบลประสาทสิทธิ์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
16. นายพงษ์ศักดิ์ มณีจันทร์สุข โรงเรียนรุจิรพัฒน์ ตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี
17. นางสาวกัญญาณัฐ แสนดา โรงเรียนรุจิรพัฒน์ ตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี
18. นายเจษฎา ดรณวิลาส อายุ 64 ปี บ้านเลขที่ 190 หมู่ที่ 1 ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

บทที่ 3

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ภูมินามตามชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนประสาทรัฐประชากิจ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี สรุปผลได้ดังนี้

1. สรุปผลการศึกษา

1.1 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.1.1 เพื่อสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ภูมินาม ตามชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนประสาทรัฐประชากิจ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

1.1.2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้น

1.2 ขอบเขตของการศึกษา

1.2.1 หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ภูมินามตามชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนประสาทรัฐประชากิจ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี เป็นหนังสือที่มีเนื้อหาประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับภูมินามตามชาติพันธุ์ 4 เชื้อชาติ รวม 6 บท ได้แก่ ราชบุรี ดินแดนแห่งความหลากหลายของชาติพันธุ์ ภูมินามตามชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ภูมินามตามชาติพันธุ์ไทย-ยวน ภูมินามตามชาติพันธุ์ไทยมอญ ภูมินามตามชาติพันธุ์ลาวโซ่ง และการวิเคราะห์ภูมินาม แต่ละเรื่องมีภาพประกอบและกิจกรรมท้ายบท

1.2.2 การตรวจสอบคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้น ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน โดยใช้แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน จำนวน 10 คน โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม

1.3 การสร้างและพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม

ผู้ศึกษาได้วางแผนในการสร้างหนังสือดังนี้

1.3.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อ

นำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่านมาตรฐาน สาระที่ 4
หลักการใช้ภาษาไทย มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลง
ของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

1.3.2 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม โดยรวบรวมเอกสาร
ของผู้ที่สามารถนำมาเป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือและใช้อ้างอิงได้

1.3.3 ศึกษาเอกสารข้อมูลเกี่ยวกับภาษาของชนชาติกะเหรี่ยง ไท-ยวน มอญ และ
ลาวโซ่ง ซึ่งเป็นแหล่งที่มาของหัวข้อเรื่องที่น่าสนใจเป็นแนวทางในการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม

1.3.4 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับความเป็นมาของจังหวัดราชบุรีและภาษาของชนชาติที่
หลากหลาย

1.3.4 สัมภาษณ์ผู้รู้ในท้องถิ่นเกี่ยวกับภาษาของชนชาติเชื้อสายกะเหรี่ยง ไท-ยวน
มอญ และลาวโซ่ง

1.3.5 กำหนดชื่อเรื่องให้สอดคล้องกับหัวข้อเรื่องเรื่อง ภูมินามสถานที่ตามชาติ
พันธุ์ในจังหวัดราชบุรี

1.3.6 จัดทำเค้าโครงเนื้อหาในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม โดยการนำผล
การศึกษารายละเอียดของหลักสูตรและกรอบความคิดเกี่ยวกับภาษาของชนชาติเชื้อสายกะเหรี่ยง
ไท-ยวน มอญ และลาวโซ่งในท้องถิ่นมาเป็นแนวทางในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการสร้าง
หนังสือ แล้วดำเนินการสร้างหนังสือ

1.3.7 เรียบเรียงเนื้อหาจากการอ่านและการสัมภาษณ์ผู้รู้ เพื่อเขียนหนังสือแนวสาร
คดีเชิงสาระความรู้

1.3.8 จัดหาภาพประกอบ ซึ่งผู้ศึกษาจัดทำเองและใช้ภาพของหน่วยงานอื่น
ประกอบ

1.3.9 สร้างกิจกรรมท้ายบท ทุกบทมี 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นคำถามสั้น ๆ ให้
นักเรียนเขียนสรุป แสดงความคิดเห็นเรื่องละ 5 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นกิจกรรมเสนอแนะ

1.3.10 พิมพ์รูปเล่ม สร้างหนังสือขนาด 20 x 28 ซม. ซึ่งจากการศึกษาพบว่า เป็น
ขนาดที่เหมาะสมกับหนังสือที่มีเนื้อหามากและมีภาพประกอบในเล่ม

1.3.11 สร้างแบบประเมินคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมเพื่อประเมินค่าดัชนี
ความสอดคล้องโดยครอบคลุม 5 ด้าน คือ ด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์ ด้านเนื้อหา ด้าน
ภาพประกอบ ด้านการใช้ภาษา และด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากหนังสือ

1.3.12 ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบคุณภาพหนังสือ โดยใช้แบบ
ประเมินคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

1.3.13 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติมโดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่าครอบคลุม 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์ ด้านเนื้อหา ด้านภาพประกอบ ด้านการใช้ภาษา และด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากหนังสือ

1.3.14 ให้นักเรียนจำนวน 10 คน ทำแบบสอบถามแล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.4 สรุปผลการศึกษา

1.4.1 ลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้น เป็นหนังสือสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วยเนื้อหา 6 บท ได้แก่ 1) ราชบุรี ดินแดนแห่งความหลากหลายของชาติพันธุ์ 2) ภูมินามตามชาติพันธุ์กะเหรี่ยง 3) ภูมินามตามชาติพันธุ์ไท-ยวน 4) ภูมินามตามชาติพันธุ์ไทยมอญ 5) ภูมินามตามชาติลาวโซ่ง และ 6) การวิเคราะห์ภูมินาม แต่ละบทมีภาพประกอบและกิจกรรมท้ายบท

1.4.2 ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติม

1) การตรวจสอบคุณภาพหนังสือ โดยผู้เชี่ยวชาญ

ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน โดยใช้แบบประเมินคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติม ซึ่งมีรายการประเมินอยู่ 5 ด้าน แต่ละด้านปรากฏผลดังนี้

(1) ด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าการออกแบบปกน่าสนใจ การออกแบบปกมีความสอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อหา ส่วนประกอบของหนังสือครบถ้วน ขนาดของเล่มเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้อ่าน ขนาดตัวอักษรเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน และการพิมพ์ตัวสะกด การันต์ ถูกต้องมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00

(2) ด้านเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าการแบ่งเนื้อหาแต่ละตอนมีความเหมาะสม การจัดลำดับเนื้อหาแต่ละเรื่องเหมาะสม การลำดับเนื้อหาต่อเนื่อง เข้าใจง่าย เนื้อหาเหมาะสมกับระดับผู้อ่าน เนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับภูมินามสถานที่ตามชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี มีความเหมาะสมโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 ส่วนความยาวของเนื้อหาแต่ละตอนเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน และเนื้อหาส่งเสริมความรักและความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของผู้อ่านมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.67

(3) ด้านภาพประกอบ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าภาพประกอบมีความเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง การจัดวางภาพประกอบมีความเหมาะสมกับหนังสือ ภาพประกอบมีความชัดเจน น่าสนใจ ขนาดของภาพมีความเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน ภาพประกอบช่วยทำให้เข้าใจ

เรื่อง ได้ดีขึ้น จำนวนภาพประกอบมีความเหมาะสมกับเนื้อหา และภาพประกอบมีสีสันสวยงาม
ชวนติดตามอ่านมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00

(4) ด้านการใช้ภาษา ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าการใช้ภาษาถูกต้อง
ชัดเจน เข้าใจง่าย ภาษาที่ใช้สละสลวย น่าอ่าน และการใช้ภาษาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน มีความ
เหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00

(5) ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากหนังสือ ผู้เชี่ยวชาญมี
ความเห็นเห็นว่า หนังสือเล่มนี้ช่วยให้นักเรียนค้นหาข้อมูลเรื่อง ภูมินามสถานที่ตามชาติพันธุ์ได้ เมื่อ
นักเรียนอ่านหนังสือเล่มนี้จบแล้วสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประกอบการเรียนวิชาภาษาไทยได้
เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือเล่มนี้จบแล้วนักเรียนเกิดความรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่น และหนังสือ
เล่มนี้มีส่วนช่วยส่งเสริมให้เกิดนิสัยรักการอ่าน มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00

(6) ภาพรวมของหนังสือ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่ามีความเหมาะสม
โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 – 1.00

2) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม

ผลการสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน จำนวน 10 คน ซึ่งมีการ
สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม 5 ฉบับ แต่ละด้านปรากฏผลดังนี้

(1) ด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์ นักเรียนมีความเห็นว่าขนาดของ
เล่มหนังสือมีความเหมาะสมและขนาดของตัวอักษรมีความเหมาะสมในระดับเห็นด้วยมากที่สุด
($\bar{X} = 4.70$) รองลงมาได้แก่ การออกแบบปกหนังสือน่าสนใจชวนให้อ่าน ($\bar{X} = 4.60$)

(2) ด้านเนื้อหา นักเรียนมีความเห็นว่าเนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่อง
ภูมินามสถานที่ตามชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรีในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$) รองลงมา
ได้แก่ กิจกรรมท้ายบทมีความสอดคล้องกับเนื้อหา ($\bar{X} = 4.70$)

(3) ด้านการใช้ภาษา นักเรียนมีความเห็นว่าภาษามีคำศัพท์ที่นักเรียน
เข้าใจความหมายในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$) รองลงมาได้แก่ ภาษาอ่านเข้าใจง่าย
($\bar{X} = 4.80$)

(4) ด้านภาพประกอบ นักเรียนมีความเห็นว่าภาพประกอบมีสีสัน
สวยงามชวนติดตามอ่านในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$) รองลงมาได้แก่ ภาพประกอบมี
ความชัดเจนน่าสนใจ ภาพประกอบสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง และขนาดของภาพมีความเหมาะสม
($\bar{X} = 4.70$)

(5) ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากหนังสือ นักเรียนมีความเห็นว่า
เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือเล่มนี้จบแล้วสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประกอบการเรียนวิชาอื่นได้

ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$) รองลงมาได้แก่ หนังสือเล่มนี้ช่วยให้นักเรียนค้นหาข้อมูล เรื่องภูมินามสถานที่ตามชาติพันธุ์ได้ และหนังสือเล่มนี้มีส่วนช่วยส่งเสริมให้เกิดนิสัยรักการอ่าน ($\bar{X} = 4.80$)

ในภาพรวมนักเรียนเห็นว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมมีความเหมาะสมในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$)

2. การอภิปรายผล

ผลการศึกษามีข้อค้นพบที่น่าสนใจดังนี้

2.1 ด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์

ในด้านนี้พบว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์ในภาพรวมมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00

ส่วนนักเรียนมีความเห็นว่าขนาดของเล่มหนังสือมีความเหมาะสม และขนาดตัวอักษรเหมาะสมในระดับเห็นด้วยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การออกแบบปกหนังสือน่าสนใจชวนให้อ่าน

ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับ ถวัลย์ มาศจรัส (2548: 72) ที่กล่าวว่าขนาดของหนังสือควรมีขนาดกะทัดรัด ไม่หนาหรือกว้างมากเกินไป

สรุปได้ว่าด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์ของหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นมีความเหมาะสมในระดับมาก

2.2 ด้านเนื้อหา

ในด้านนี้ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าการแบ่งเนื้อหาแต่ละตอนมีความเหมาะสม การจัดลำดับเนื้อหาแต่ละเรื่องมีความเหมาะสม การลำดับเนื้อหาต่อเนื่อง เข้าใจง่าย เนื้อหาเหมาะสมกับระดับผู้อ่าน เนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับภูมินามสถานที่ตามชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี เนื้อหาสร้างเสริมนิสัยรักการอ่าน และกิจกรรมท้ายบทสอดคล้องกับเนื้อหาที่มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00

ส่วนนักเรียนมีความเห็นว่าเนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องภูมินามสถานที่ตามชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรีในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$) รองลงมาได้แก่ กิจกรรมท้ายบทมีความสอดคล้องกับเนื้อหา ($\bar{X} = 4.70$)

ผลการศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาของหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องภูมินามสถานที่ตามชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรีนั้น เป็นเพราะผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าและเดินทางไปเก็บรวบรวม

ข้อมูลจากอำเภอที่มีข้อมูลดังกล่าวปรากฏด้วยตนเองแล้วนำมาเรียบเรียง จึงทำให้นื่องกล่าว น่าเชื่อถือ ประกอบกับเนื้อหานี้ยังมีได้มีผู้ใดนำมาสร้างเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติม จึงเป็นหนังสือ ที่ให้ความรู้ในเรื่องนี้โดยตรง สอดคล้องกับที่ สมพร จารุณัฐ (2540: 5-8) กล่าวถึงลักษณะของ หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่จะต้องมิลักษณะสำคัญในการส่งเสริมความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน และ จิวรรณ คูหาภินันท์ (2542) ที่กล่าวว่าเนื้อหาควรเป็นเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเด็ก ซึ่งจะ เห็นว่าเรื่องภูมินามสถานที่ตามชาติพันธุ์เป็นเนื้อหาที่อยู่ในชุมชน และเด็กสามารถพบเห็นภูมินาม ดังกล่าวได้ในชีวิตประจำวันหากอาศัยอยู่ในอำเภอดังกล่าว

ส่วนการทำกิจกรรมทำยบท ผู้ศึกษาได้ดำเนินการ โดยกำหนดกิจกรรมตามเนื้อหา แต่ละบท และเน้นการเสนอกิจกรรมเสนอแนะที่สอดคล้องกับเนื้อหาจึงทำให้กิจกรรมดังกล่าว สอดคล้องกับเนื้อหา

สรุปได้ว่าด้านเนื้อหาของหนังสือเล่มนี้มีความเหมาะสมในระดับมาก

2.3 ด้านภาพประกอบ

ในด้านนี้ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าด้านภาพประกอบในภาพรวมมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00

ส่วนนักเรียนมีความเห็นว่าภาพประกอบมีสีสันสวยงาม ชวนติดตามอ่านในระดับ เห็นด้วยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ภาพประกอบมีความชัดเจน น่าสนใจ ภาพประกอบสอดคล้อง กับเนื้อเรื่อง และขนาดของภาพมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.70$)

ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับ จิวรรณ คูหาภินันท์ (2542) ที่กล่าวว่า ภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กมีส่วนสำคัญมากที่จะดึงดูดความสนใจของเด็กให้อยากอ่าน ภาพควรเป็นภาพสี สดใส ชัดเจน และสอดคล้องกับ ถวัลย์ มาศจรัส (2539: 77-80) ที่กล่าวว่า ภาพถ่ายจะช่วยเสริมเนื้อหาให้ชัดเจนขึ้นและยังช่วยให้ผู้อ่านมีความรู้สึกรู้ว่าได้รับรู้เรื่องราวดังกล่าว นั้นด้วยตนเอง

นอกจากนั้นในการทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องนี้ผู้ศึกษาได้เดินทางไปถ่ายภาพ ส่วนหนึ่งด้วยตนเอง จึงทำให้ได้ภาพจากสถานที่จริง และภาพที่ถ่ายเป็นภาพสี จึงทำให้ ภาพประกอบมีความสมจริงและน่าสนใจ

สรุปได้ว่าด้านภาพประกอบของหนังสือมีความเหมาะสมในระดับมาก

2.4 ด้านการใช้ภาษา

ในด้านนี้ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าการใช้ภาษาในภาพรวมมีความเหมาะสม โดยมี ค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00

ส่วนนักเรียนมีความเห็นว่าภาษามีคำศัพท์ที่นักเรียนเข้าใจความหมายในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$) รองลงมาได้แก่ ภาษาอ่านเข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.80$)

ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับ สมพร จารุณัฐ (2540: 5-8) ที่กล่าวว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมต้องเสนอเนื้อหาสาระในลักษณะที่ส่งเสริมให้ผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจเรื่องราวได้ กล่าวคือใช้ภาษาที่ถูกต้องและพอเหมาะแก่ความรู้และประสบการณ์ทางการใช้ภาษาของเด็ก

สรุปได้ว่าด้านการใช้ภาษาของหนังสือมีความเหมาะสมในระดับมาก

2.5 ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากหนังสือ

ในด้านนี้ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากหนังสือในภาพรวมมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00

ส่วนนักเรียนมีความเห็นว่าเมื่อนักเรียนอ่านหนังสือเล่มนี้จบแล้วสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประกอบการเรียนวิชาอื่นได้ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$) รองลงมาได้แก่ หนังสือเล่มนี้ช่วยให้เด็กค้นหาค้นหาข้อมูลเรื่องภูมินามสถานที่ตามชาติพันธุ์ได้ และหนังสือเล่มนี้มีส่วนช่วยส่งเสริมให้เกิดนิสัยรักการอ่าน ($\bar{X} = 4.80$)

ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับ สมพร จารุณัฐ (2540: 5-8) ที่กล่าวถึงลักษณะที่สำคัญของหนังสืออ่านเพิ่มเติมสรุปได้ว่าจะต้องส่งเสริมความรู้โดยจะต้องมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านในการดำรงชีวิตและการศึกษาหาความรู้

สรุปได้ว่าด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากหนังสือมีความเหมาะสมในระดับมาก

สรุปภาพรวมของหนังสืออ่านเพิ่มเติมจะพบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเกี่ยวกับภาพรวมของหนังสือมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ระดับ 1.00 สำหรับนักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพรวมของหนังสือความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ภูมินามตามชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี ที่สร้างขึ้น มีความเหมาะสมในระดับมาก

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการสร้างหนังสือครั้งต่อไป

3.1.1 ครูควรศึกษามาตรฐานและสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องราวอื่น ๆ สอดคล้องกับหลักสูตร

3.1.2 ครูควรศึกษาเรื่องในท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวัฒนธรรมทางภาษานั้น เป็นเรื่องที่ควรให้ความสนใจและอนุรักษ์วัฒนธรรมทางภาษาที่สืบทอดกันมาอาจจะสูญหายไปตามกาลเวลาจึงควรช่วยกันอนุรักษ์สิ่งดีงามเหล่านี้ โดยการนำมาสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านหรือหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นด้านอื่น ๆ เพื่อใช้สำหรับนักเรียนแต่ละช่วงชั้น

3.1.3 การสร้างหนังสือควรคำนึงถึงคุณภาพการพิมพ์ เช่นกระดาษ ปก ภาพประกอบเพื่อให้ส่วนประกอบของหนังสือได้มาตรฐาน

3.2 ข้อเสนอแนะในการนำหนังสือไปใช้

3.2.1 ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจวัตถุประสงค์และเนื้อหาของหนังสือให้ชัดเจน เพื่อให้สามารถเสนอแนะให้ผู้เรียนใช้หนังสือได้ถูกต้อง

3.2.2 การใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านเล่มนี้ ผู้เรียนต้องมีความสามารถในการอ่าน ภาษาของชนชาติกะเหรี่ยง ไท-ยวน มอญ และลาวโซ่ง เนื่องจากการออกเสียงไม่เหมือนภาษาไทย

3.2.3 การใช้หนังสือเล่มนี้นอกจากจะใช้เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมแล้ว ผู้สอนยังสามารถนำหนังสือไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยบูรณาการทักษะการอ่าน การฟัง การพูด การเขียน และการดู เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความสมบูรณ์และเป็นไปตามธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้ด้วย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2533) นโยบายการใช้และการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและ
แนวการใช้สื่อการเรียนการสอน ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับ
ปรับปรุง พ.ศ. 2533) ฉบับใช้ในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร
กระทรวงศึกษาธิการ (2545) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2545 กรุงเทพมหานคร
องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
- กุสุมา รัชมณี (2543) “ภูมินามอันเป็นมงคล” วารสารราชบัณฑิตยสถาน 25, 3 (มิถุนายน –
กันยายน): 54-59
- จักรภัทร พงศ์ภัทระ (2546) คู่มือการเขียนหนังสือเสริมประสบการณ์ตามความต้องการของ
ท้องถิ่น พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร ชารอักษร
- จันทร์ ทอสมัคร (2546) “การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องประเพณีท้องถิ่นนครศรีธรรมราช
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนครศรีธรรมราช” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- จารุรัตน์ คุ้มรักษ์ (2548) “การศึกษาวิเคราะห์ภูมินามในอำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี”
สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ
- จินตนา ไบกาชุย (2536) การเขียนสื่อการเรียนการสอน กรุงเทพมหานคร ต้นอ้อ แกรมมี
_____. (2542) การจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก กรุงเทพมหานคร ครูสภาลาดพร้าว
_____. (2542) เทคนิคการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก พิมพ์ครั้งที่ 1 ครูสภาลาดพร้าว
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542) การทำหนังสือสำหรับเด็ก กรุงเทพมหานคร บุรพาสาสน์
- โคมสุภางค์ ทองปลิว (2535) “การศึกษาความหมายชื่อหมู่บ้านและตำบลในอำเภอเมืองจังหวัด
เลย” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (วิชาเอกภาษาไทย) มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ชัชวาล สิงหาทอง (2547) “การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องภูมินามอำเภอด่านช้าง สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี” วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

- ชุติมา สัจจันันท์ และคนอื่น ๆ (2543) “การพัฒนาเกณฑ์การประเมินค่าวรรณกรรมไทย”
หนังสือชุดงานวิจัยด้านภาษาไทย อันดับที่ 2 สถาบันการศึกษาไทย กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร กรมการศาสนา
- ถวัลย์ มาศจรัส (2539) การเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านและหนังสืออ่านเพิ่มเติม
กรุงเทพมหานคร ม.ป.พ.
- _____. (2545) สารคดีและการเขียนสารคดี พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร ชารอักษร
- _____. (2548) การเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม กรุงเทพมหานคร ชารอักษร
- นงเยาว์ สุทธิสงค์ (2545) “การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องเมืองกระบี่ มรดกอันล้ำค่าสำหรับ
รายวิชาท้องถิ่นของเราในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษา
ศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- นพวรรณ จงรักษา (2541) พจนานุกรมศัพท์ประชากรศาสตร์ อังกฤษ – ไทย พิมพ์ครั้งที่ 1
เอกสารสถาบันฯ หมายเลข 254 กรุงเทพมหานคร สถาบันประชากรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นัทกาญจน์ อาจิณาจารย์ (2544) “การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องประเพณีท้องถิ่นระยอง
สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดระยอง” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- นิรัตน์ มุมทอง (2550) “ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมินามที่มาจากภาษาเขมรถิ่นไทยกับลักษณะ
ทางภูมิศาสตร์จังหวัดสุรินทร์” ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
ภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- บันลือ พฤกษ์วัน (2521) วรรณกรรมสำหรับเด็ก กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- บุญชม ศรีสะอาด (2545) การวิจัยเบื้องต้น กรุงเทพมหานคร สุวีริยาสาส์น
- บุญยงค์ เกศเทศ (2536) ศาสตร์และศิลป์แห่งภาษา กापสินธ์ ประสานมิตร
- พระมหาสุววรรณ เกษจันทร์ (2548) “การศึกษาวิเคราะห์ภูมินามของวัดในเขตพระนคร
กรุงเทพมหานคร” สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ไพฑูริย์ ปิยะปรกรณ์ (2531) ภูมิศาสตร์ชนบท กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยรามคำแหง

- ไพพรรณ อินทนิล (2524) “การศึกษาประวัติอำเภอและหมู่บ้านอำเภอพนัสนิคม ชลบุรี”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- ภิญญาพร นิตยประภา (2534) การผลิตหนังสือสำหรับเด็ก กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2537) ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาทักษะทางภาษา
บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
(อัดสำเนา)
- ราชบัณฑิตยสถาน (2546) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 กรุงเทพมหานคร
นานมีบุ๊ค
- ราชบัณฑิตยสถาน (2548) ศัพท์ประชากรศาสตร์ อังกฤษ – ไทย ไทย – อังกฤษ
ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พิมพ์ครั้งที่ 2 อรุณการพิมพ์
- ราชบัณฑิตยสถาน (2549) พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พิมพ์ครั้งที่ 4
กรุงเทพมหานคร ชวนพิมพ์
- ราชบัณฑิตยสถาน (2549) พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ อังกฤษ-ไทย เล่ม 1 A – K พิมพ์ครั้งที่ 4
กรุงเทพมหานคร สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน
- ราตรี ผลโกษณ์ (2550) “การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องมนต์เสน่ห์เทพสถิต” วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- วุฒิชัย วงศ์บา (2553) “องค์การบริหารส่วนตำบลช่วยไว้กับการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณี
ภูมินามท้องถิ่น” การศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะ
รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ (2552) พระราชดำรัสกล่าวเปิดงานในวัน “สมเด็จพระเทพ
รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี” ณ หอประชุม “ชูชาติ กำภู” กรมชลประทาน
โรงพยาบาลชลประทาน (ศูนย์การแพทย์ปัญญานันทภิกขุ) มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ วันที่ 5 มกราคม 2552
- สมพร จารุณัฐ (2538) คู่มือการเขียนเรื่องบันเทิงคดีและสารคดีสำหรับเด็ก กรุงเทพมหานคร
สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
- _____ (2540) การจัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์ กรุงเทพมหานคร ศูนย์พัฒนาหนังสือ
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

- สมพร จารุณัฐ (2554) “การพัฒนาหนังสือและเอกสารเพื่อการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา”
ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาไทย* หน่วยที่ 13 หน้า
13-1 ถึง 13-84 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สร้อยญา ทับเคลียว (2546) “การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องเมืองหลังสวน สำหรับนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร” การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สุเทพ สุนทรเกตุช (2548) *ชาติพันธุ์สัมพันธ์* กรุงเทพมหานคร เมืองโบราณปรีณตั้ง
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2554) “กลวิธีเพื่อการเรียนการสอนอ่านในระดับประถมศึกษา” ใน
ประมวลสาระชุดวิชาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาไทย หน่วยที่ 5 หน้า 5-1 ถึง
5-78 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สุระภี ผกาพันธ์ (2549) “การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องวรรณกรรมที่ปรากฏในภาพจำหลัก
บนเขาพระวิหาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 จังหวัดศรีสะเกษ” การ
ค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สุรัตนา พันธุ์พิช (2549) “การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องภูมินามตำบลในจังหวัดชัยนาท”
การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์ (2530) “ศึกษาหมู่บ้านของอำเภอสุรินทร์” สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตศาลายา
- เสนาหา บุญรักษ์ และทิพย์สุดา นัยทรัพย์ (2542) *ภูมินามจังหวัดพิษณุโลก* โครงการศึกษา
ค้นคว้าวิจัยทางวัฒนธรรม สำนักศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏพิบูลยสงคราม
พิษณุโลก
- อภิญา เฟื่องฟูสกุล (2546) *อัตลักษณ์ Identity* คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา
กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- อุดมลักษณ์ จิตต์รักเกียรติ (2534) “ตำนานชื่อสถานที่ในอำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา”
ปริญญาานิพนธ์การศึกษาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

นางขวัญเกื้อ แสงแก้ว	
วุฒิการศึกษา	ศษ.ม. การสอนภาษาไทย
ตำแหน่ง	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา สมุทรสาคร เขต 1
ประสบการณ์และความชำนาญ	ครูสอนภาษาไทยดีเด่น จากสำนักงานสวัสดิการครูและ บุคลากรทางการศึกษา (สกสค.) มีประสบการณ์ด้านการ สอนภาษาไทยในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ระยะเวลา 27 ปี
นางโสภณา อุดลึ	
วุฒิการศึกษา	ศศ.ม การสอนภาษาไทย
ตำแหน่ง	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8
ประสบการณ์และความชำนาญ	เป็นครูชำนาญการพิเศษกลุ่มสาระภาษาไทย ปฏิบัติงาน ด้านการสอนวิชาภาษาไทยในระดับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาเป็นเวลา 30 ปี
นางกุลธิดา กลิ่นเฟื่อง	
วุฒิการศึกษา	ศศ.ม วิชาเอกภาษาไทย
ตำแหน่ง	ครูชำนาญการ โรงเรียนโพธาวัฒนาเสนี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8
ประสบการณ์และความชำนาญ	ปฏิบัติงานด้านการสอนวิชาภาษาไทยในระดับชั้น มัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาเป็นเวลา 25 ปี

ภาคผนวก ข

แบบประเมินคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติม

คำชี้แจง

1. ประเด็นการประเมิน แบบประเมินคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติมครอบคลุม 5 ประเด็น ได้แก่

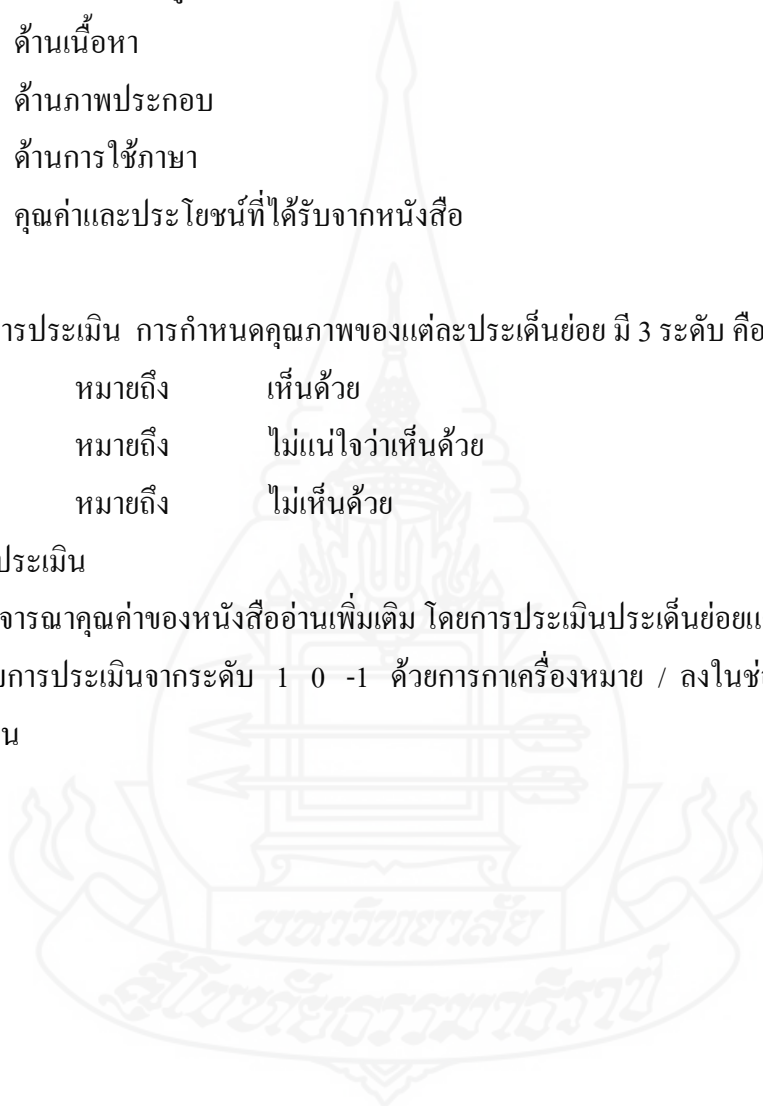
1. ด้านการจัดทำรูปเล่ม การพิมพ์
2. ด้านเนื้อหา
3. ด้านภาพประกอบ
4. ด้านการใช้ภาษา
5. คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากหนังสือ

2. ระดับการประเมิน การกำหนดคุณภาพของแต่ละประเด็นย่อย มี 3 ระดับ คือ

1	หมายถึง	เห็นด้วย
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าเห็นด้วย
-1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย

3. วิธีการประเมิน

พิจารณาคูณค่าของหนังสืออ่านเพิ่มเติม โดยการประเมินประเด็นย่อยแต่ละข้อแล้ว
เลือกระดับการประเมินจากระดับ 1 0 -1 ด้วยการกาเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับระดับ
การประเมิน

แบบประเมินคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติม

ประเด็นการประเมิน	1	0	-1	ระบุประเด็นที่ต้อง แก้ไข
ด้านที่ 1 การจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์				
1. การออกแบบปกหนังสือน่าสนใจ				
2. การออกแบบปกหนังสือสอดคล้องกับเนื้อหา				
3. ส่วนประกอบของหนังสือครบถ้วน				
4. ขนาดของเล่มเหมาะสมกับระดับชั้นและของ ผู้อ่าน				
5. ขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน				
6. การพิมพ์ตัวสะกด การันต์ ถูกต้อง				
ด้านที่ 2 เนื้อหา				
1. การแบ่งเนื้อหาแต่ละตอนมีความเหมาะสม				
2. การจัดลำดับเนื้อหาแต่ละเรื่องเหมาะสม				
3. ความยาวของเนื้อหาในแต่ละตอนเหมาะสมกับวัย ของผู้อ่าน				
4. การลำดับเนื้อหาต่อเนื่อง เข้าใจง่าย				
5. เนื้อหาเหมาะสมกับระดับผู้อ่าน				
6. เนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องภูมินามสถานที่ ตาม ชาติพันธุ์ ในจังหวัดราชบุรี				
7. เนื้อหาส่งเสริมความรักและความภาคภูมิใจใน ท้องถิ่นแก่ผู้อ่าน				
8. เนื้อหาสร้างเสริมนิสัยรักการอ่าน				
9. กิจกรรมท้ายบทสอดคล้องกับเนื้อหา				

ประเด็นการประเมิน	1	0	-1	ระบุประเด็นที่ต้องแก้ไข
ด้านที่ 3 ภาพประกอบ				
1. ภาพประกอบมีความเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง				
2. การจัดวางภาพประกอบมีความเหมาะสมกับหนังสือ				
3. ภาพประกอบมีความชัดเจน น่าสนใจ				
4. ขนาดของภาพมีความเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน				
5. ภาพประกอบช่วยทำให้เข้าใจเรื่องได้ดีขึ้น				
6. จำนวนภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อหา				
7. ภาพประกอบมีสีสันสวยงามชวนติดตามอ่าน				
ด้านที่ 4 การใช้ภาษา				
1. การใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน เข้าใจง่าย				
2. ภาษาที่ใช้สละสลวย น่าอ่าน				
3. การใช้ภาษาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน				
ด้านที่ 5 คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากหนังสือ				
1. หนังสือเล่มนี้ช่วยให้นักเรียนค้นหาข้อมูลเรื่องภูมินามสถานที่ตามชาติพันธุ์ได้				
2. เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือเล่มนี้จบแล้วสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประกอบการเรียนวิชาภาษาไทยได้				
3. เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือเล่มนี้จบแล้วนักเรียนเกิดความรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่น				
4. หนังสือเล่มนี้มีส่วนช่วยส่งเสริมให้เกิดนิสัยรักการอ่าน				

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติมของนักเรียน

แบบสอบถามความคิดเห็นต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องภูมินามตามชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อประเมินความความคิดเห็นต่อคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ภูมินามตามชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี โดยมีความเห็นเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความคิดเห็น ระดับมากที่สุด
 4 หมายถึง มีความคิดเห็น ระดับมาก
 3 หมายถึง มีความคิดเห็น ระดับปานกลาง
 2 หมายถึง มีความคิดเห็น ระดับน้อย
 1 หมายถึง มีความคิดเห็น ระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

- 1.1 นักเรียนชั้น ม.ต้น ม.ปลาย
 1.2 เพศ ชาย หญิง

ตอนที่ 2 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือ

	ประเด็นการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
	ด้านที่ 1 การจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์					
1	การออกแบบปกหนังสือน่าสนใจชวนให้อ่าน					
2	ขนาดของเล่มหนังสือมีความเหมาะสม					
3	ขนาดของตัวอักษรเหมาะสม					
	ด้านที่ 2 เนื้อหา					
1	เนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องภูมินามสถานที่ตามชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี					
2	กิจกรรมท้ายบทมีความสอดคล้องกับเนื้อหา					
3	เนื้อหาส่งเสริมความรักและความภาคภูมิใจในท้องถิ่น					
	ด้านที่ 3 การใช้ภาษา					
1	ภาษาอ่านเข้าใจง่าย					
2	ภาษามีคำศัพท์ที่นักเรียนเข้าใจความหมาย					

	ประเด็นการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
	ด้านที่ 4 ภาพประกอบ					
1	ภาพให้ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา					
2	ภาพประกอบมีความชัดเจน น่าสนใจ					
3	ภาพประกอบสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง					
4	ขนาดของภาพมีความเหมาะสม					
5	ภาพและคำอธิบายภาพทำให้เข้าใจเรื่องมากขึ้น					
6	จำนวนภาพมีความเหมาะสม					
7	ภาพประกอบมีสีสันสวยงามชวนติดตามอ่าน					
	ด้านที่ 5 คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากหนังสือ					
1	หนังสือเล่มนี้ช่วยให้นักเรียนค้นหาข้อมูลเรื่องภูมินามสถานที่ตามชาติพันธุ์ได้					
2	เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือเล่มนี้จบแล้วสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประกอบการเรียนวิชาอื่นได้					
3	เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือเล่มนี้จบแล้วนักเรียนเกิดความรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่น					
4	หนังสือเล่มนี้มีส่วนช่วยส่งเสริมให้เกิดนิสัยรักการอ่าน					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง

ตารางแสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้เชี่ยวชาญ

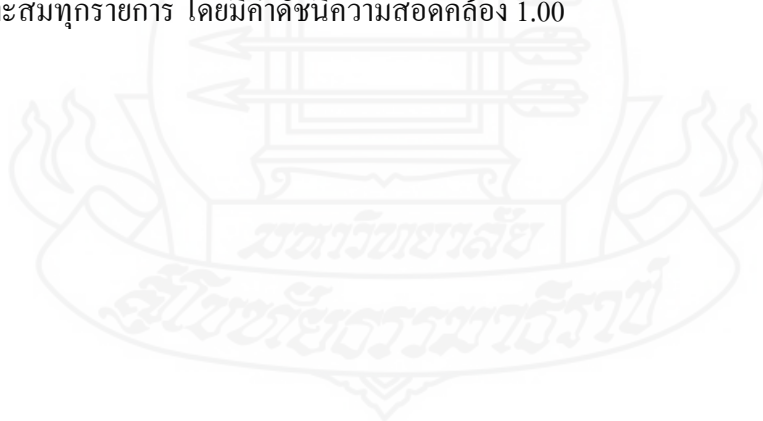

ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้เชี่ยวชาญ

ตารางผนวกที่ 1.1 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์

ประเด็นการประเมิน	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ระดับ IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
1. การออกแบบปกหนังสือน่าสนใจ	1	1	1	1
2. การออกแบบปกหนังสือสอดคล้องกับเนื้อหา	1	1	1	1
3. ส่วนประกอบของหนังสือครบถ้วน	1	1	1	1
4. ขนาดของเล่มเหมาะสมกับระดับชั้นและของผู้อ่าน	1	1	1	1
5. ขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน	1	1	1	1
6. การพิมพ์ตัวสะกด การันต์ ถูกต้อง	1	1	1	1
รวม				1.00

จากตารางที่ 1.1 พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์มีความเหมาะสมทุกรายการ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00

ตารางผนวกที่ 1.2 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านเนื้อหา

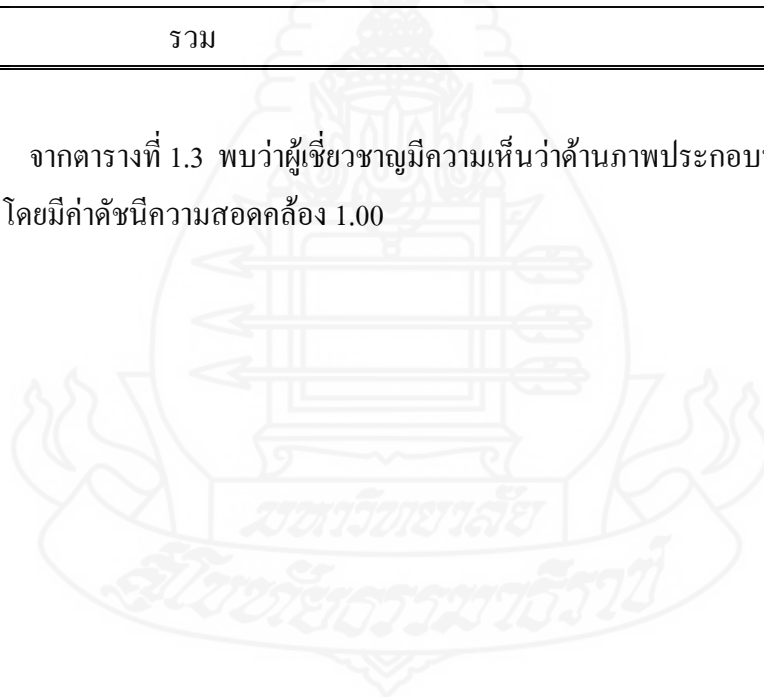
ประเด็นการประเมิน	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ระดับ IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
1. การแบ่งเนื้อหาแต่ละตอนมีความเหมาะสม	1	1	1	1
2. การจัดลำดับเนื้อหาแต่ละเรื่องเหมาะสม	1	1	1	1
3. ความยาวของเนื้อหาในแต่ละตอนเหมาะสมกับ วัยของผู้อ่าน	0	1	1	0.67
4. การลำดับเนื้อหาต่อเนื่อง เข้าใจง่าย	1	1	1	1
5. เนื้อหาเหมาะสมกับระดับผู้อ่าน	1	1	1	1
6. เนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องภูมินามสถานที่ ตามชาติพันธุ์ ในจังหวัดราชบุรี	1	1	1	1
7. เนื้อหาส่งเสริมความรักและความภาคภูมิใจใน ท้องถิ่นแก่ผู้อ่าน	1	0	1	0.67
8. เนื้อหาสร้างเสริมนิสัยรักการอ่าน	1	1	1	1
9. กิจกรรมท้ายบทสอดคล้องกับเนื้อหา	1	1	1	1
รวม				0.67-1.00

จากตารางที่ 1.2 พบว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าด้านเนื้อหาในภาพรวมมีความเหมาะสมโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 โดยรายการส่วนใหญ่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 มีเพียงความยาวของเนื้อหาในแต่ละตอนเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน และเนื้อหาส่งเสริมความรักและความภาคภูมิใจในท้องถิ่นแก่ผู้อ่านมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.67

ตารางผนวกที่ 1.3 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านภาพประกอบ

ประเด็นการประเมิน	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ระดับ IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
1. ภาพประกอบมีความเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง	1	1	1	1
2. การจัดวางภาพประกอบมีความเหมาะสมกับหนังสือ	1	1	1	1
3. ภาพประกอบมีความชัดเจน น่าสนใจ	1	1	1	1
4. ขนาดของภาพมีความเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน	1	1	1	1
5. ภาพประกอบช่วยทำให้เข้าใจเรื่องได้ดีขึ้น	1	1	1	1
6. จำนวนภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อหา	1	1	1	1
7. ภาพประกอบมีสีสันสวยงามชวนติดตามอ่าน	1	1	1	1
รวม				1.00

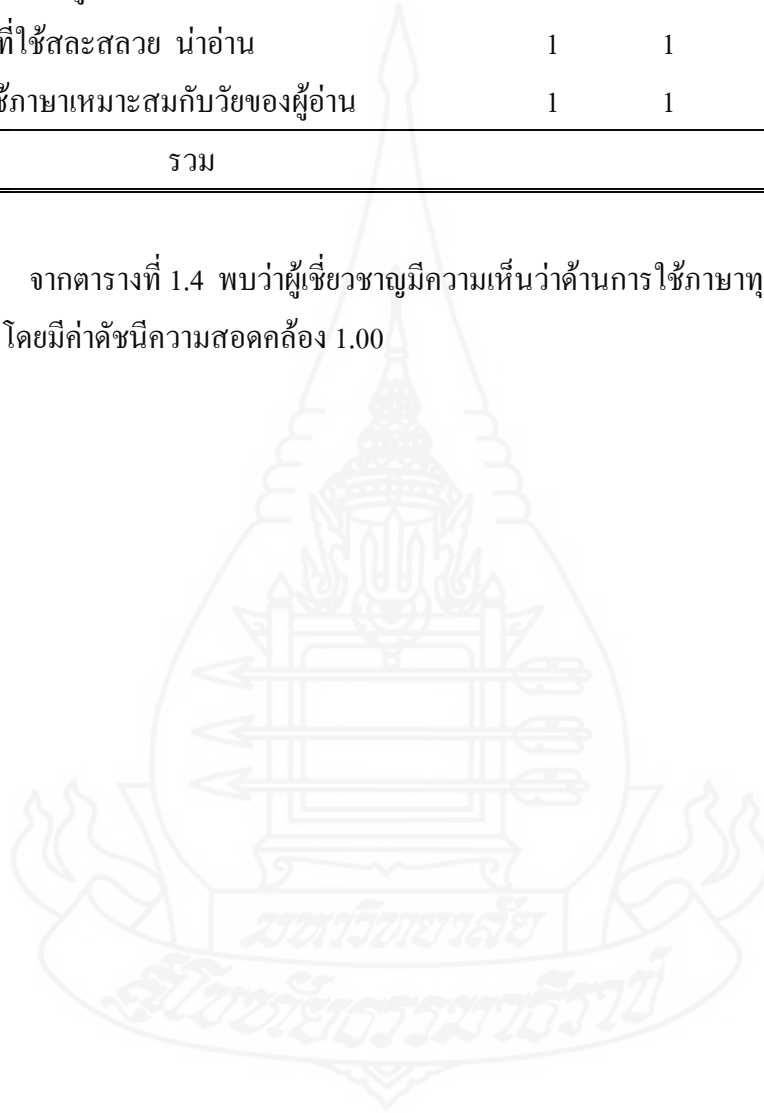
จากตารางที่ 1.3 พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าด้านภาพประกอบทุกรายการมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00

ตารางผนวกที่ 1.4 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านการใช้ภาษา

ประเด็นการประเมิน	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ระดับ IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
1. การใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน เข้าใจง่าย	1	1	1	1
2. ภาษาที่ใช้สละสลวย น่าอ่าน	1	1	1	1
3. การใช้ภาษาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน	1	1	1	1
รวม				1.00

จากตารางที่ 1.4 พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าด้านการใช้ภาษาทุกรายการมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00

ตารางผนวกที่ 1.5 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้าน คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากหนังสือ

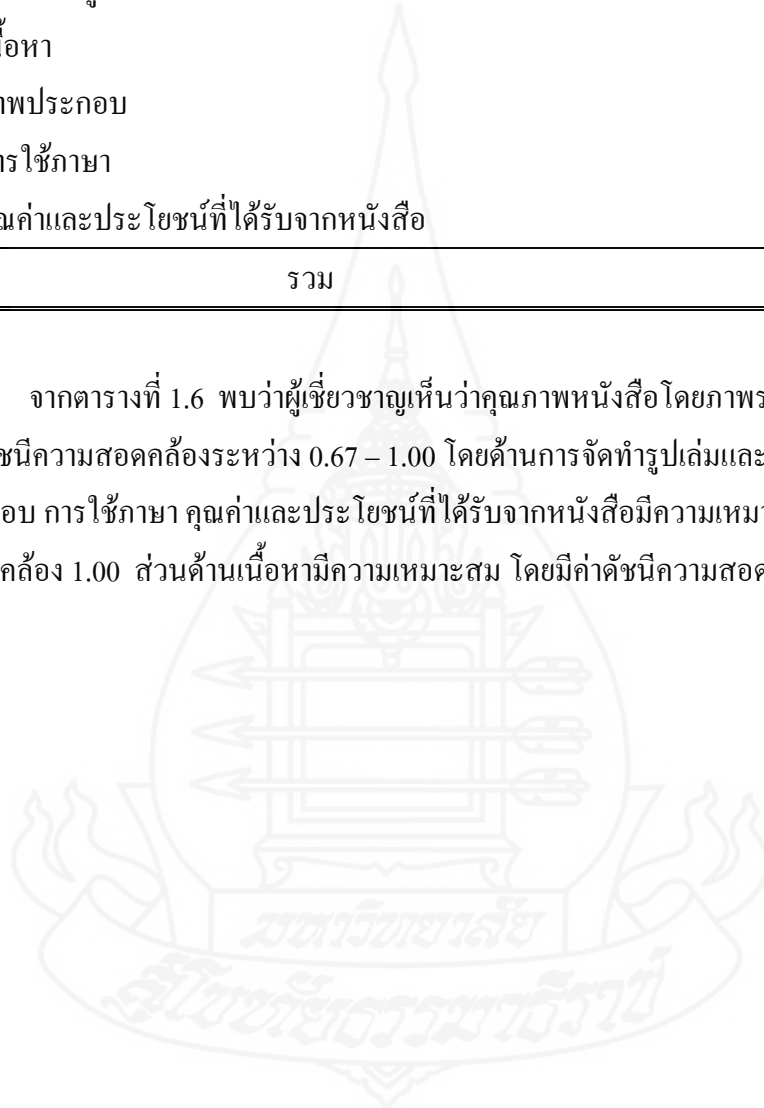
ประเด็นการประเมิน	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ระดับ IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
1. หนังสือเล่มนี้ช่วยให้นักเรียนค้นหาข้อมูลเรื่อง ภูมินามสถานที่ตามชาติพันธุ์ได้	1	1	1	1
2. เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือเล่มนี้จบแล้วสามารถนำ ความรู้ที่ได้รับไปใช้ประกอบการเรียนวิชา ภาษาไทยได้	1	1	1	1
3. เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือเล่มนี้จบแล้วนักเรียนเกิด ความรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่น	1	1	1	1
4. หนังสือเล่มนี้มีส่วนช่วยส่งเสริมให้เกิดนิสัยรัก การอ่าน	1	1	1	1
รวม				1.00

จากตารางที่ 1.5 พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากหนังสือทุกรายการมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00

ตารางผนวกที่ 1.6 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือในภาพรวมโดยผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	ค่า IOC
1. ด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์	1
2. ด้านเนื้อหา	0.67 - 1.00
3. ด้านภาพประกอบ	1
4. ด้านการใช้ภาษา	1
5. ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากหนังสือ	1
รวม	0.67 – 1.00

จากตารางที่ 1.6 พบว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าคุณภาพหนังสือโดยภาพรวมมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 – 1.00 โดยด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์ ภาพประกอบ การใช้ภาษา คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากหนังสือมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 ส่วนด้านเนื้อหาที่มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.67

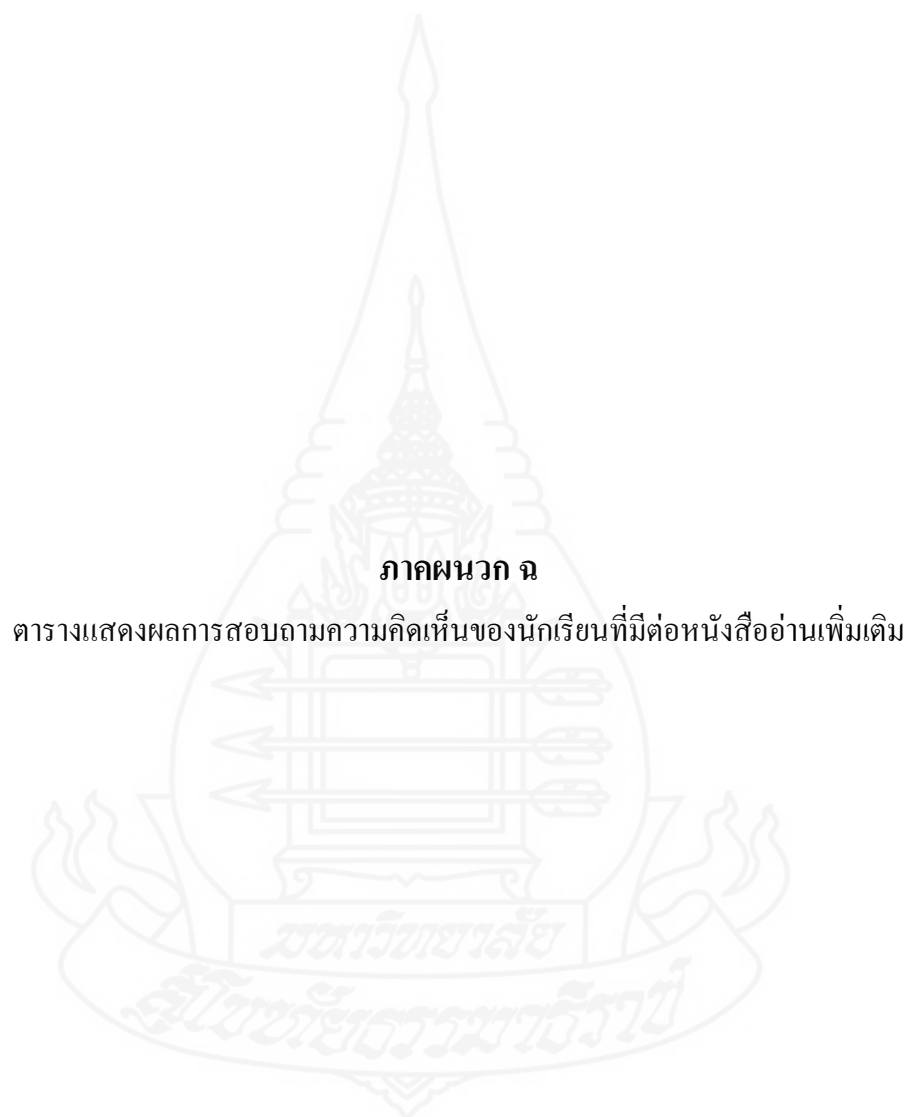
ภาคผนวก จ

รายชื่อนักเรียนผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม

รายชื่อนักเรียนผู้ตรวจสอบคุณภาพหนังสือ

เด็กหญิงชาลินี จันทอง	นักเรียนโรงเรียนประสาทรัฐประชากิจ อำเภอคำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
เด็กชายกฤษฎา สกุลเต็ม	นักเรียนโรงเรียนประสาทรัฐประชากิจ อำเภอคำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
เด็กหญิงพนิดา แซ่ซิ้ม	นักเรียนโรงเรียนประสาทรัฐประชากิจ อำเภอคำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
เด็กหญิงผานิดา ศิริชานันท์	นักเรียนโรงเรียนประสาทรัฐประชากิจ อำเภอคำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
เด็กหญิงฉิมจุฑา มงคลทำดี	นักเรียนโรงเรียนประสาทรัฐประชากิจ อำเภอคำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
เด็กชายยุรนันท์ เขียวชม	นักเรียนโรงเรียนประสาทรัฐประชากิจ อำเภอคำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
เด็กหญิงอารดี อังสนาวสิน	นักเรียนโรงเรียนประสาทรัฐประชากิจ อำเภอคำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
เด็กหญิงชนากา สุดสาคร	นักเรียนโรงเรียนประสาทรัฐประชากิจ อำเภอคำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
เด็กชายสมชาย โชติวรรณ	นักเรียนโรงเรียนประสาทรัฐประชากิจ อำเภอคำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
เด็กชายจรรุวัฒน์ กอสุดประเสริฐ	นักเรียนโรงเรียนประสาทรัฐประชากิจ อำเภอคำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

ภาคผนวก ฉ

ตารางแสดงผลการสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม

**ผลการแสดงความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม
เรื่องภูมินามตามชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี**

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย
ด้านที่ 1 การจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์			
1. การออกแบบปกหนังสือน่าสนใจชวนให้อ่าน	4.60	0.31	เห็นด้วยมากที่สุด
2. ขนาดของเล่มหนังสือมีความเหมาะสม	4.70	0.36	เห็นด้วยมากที่สุด
3. ขนาดของตัวอักษรเหมาะสม	4.70	0.33	เห็นด้วยมากที่สุด
ด้านที่ 2 เนื้อหา			
1. เนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องภูมินามสถานที่ตามชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี	4.80	0.37	เห็นด้วยมากที่สุด
2. กิจกรรมท้ายบทมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	4.70	0.36	เห็นด้วยมากที่สุด
3. เนื้อหาส่งเสริมความรักและความภาคภูมิใจในท้องถิ่น	4.60	0.31	เห็นด้วยมากที่สุด
ด้านที่ 3 การใช้ภาษา			
1. ภาษารับเข้าใจง่าย	4.80	0.37	เห็นด้วยมากที่สุด
2. ภาษามีคำศัพท์ที่นักเรียนเข้าใจความหมาย	5.00	0.46	เห็นด้วยมากที่สุด
ด้านที่ 4 ภาพประกอบ			
1. ภาพให้ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา	4.50	0.28	เห็นด้วยมากที่สุด
2. ภาพประกอบมีความชัดเจน น่าสนใจ	4.70	0.33	เห็นด้วยมากที่สุด
3. ภาพประกอบสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง	4.70	0.36	เห็นด้วยมากที่สุด
4. ขนาดของภาพมีความเหมาะสม	4.70	0.36	เห็นด้วยมากที่สุด
5. ภาพและคำอธิบายภาพทำให้เข้าใจเรื่องมากขึ้น	4.60	0.31	เห็นด้วยมากที่สุด
6. จำนวนภาพมีความเหมาะสม	4.50	0.31	เห็นด้วยมากที่สุด
7. ภาพประกอบมีสีสันสวยงามชวนติดตามอ่าน	4.80	0.37	เห็นด้วยมากที่สุด

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย
ด้านที่ 5 คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากหนังสือ			
1. หนังสือเล่มนี้ช่วยให้นักเรียนค้นหาข้อมูลเรื่อง ภูมินามสถานที่ ตามชาติพันธุ์ได้	4.80	0.37	เห็นด้วยมากที่สุด
2. เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือเล่มนี้จบแล้วสามารถ นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประกอบการเรียนวิชา อื่นได้	5.00	0.46	เห็นด้วยมากที่สุด
3. เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือเล่มนี้จบแล้วนักเรียน เกิดความรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่น	4.70	0.36	เห็นด้วยมากที่สุด
4. หนังสือเล่มนี้มีส่วนช่วยส่งเสริมให้เกิดนิสัยรัก การอ่าน	4.80	0.37	เห็นด้วยมากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.72	0.36	เห็นด้วยมากที่สุด

จากตารางความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ภูมินามตามชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี พบว่านักเรียนมีความคิดเห็น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ด้านการจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์ นักเรียนมีความเห็นว่าขนาดของเล่มหนังสือมีความเหมาะสมและขนาดของตัวอักษรมีความเหมาะสมในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$) รองลงมาได้แก่ การออกแบบปกหนังสือน่าสนใจชวนให้อ่าน ($\bar{X} = 4.60$)

ด้านเนื้อหา นักเรียนมีความเห็นว่าเนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องภูมินามสถานที่ตามชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรีในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$) รองลงมาได้แก่ กิจกรรมท้ายบทมีความสอดคล้องกับเนื้อหา ($\bar{X} = 4.72$)

ด้านการใช้ภาษา นักเรียนมีความเห็นว่าภาษามีคำศัพท์ที่นักเรียนเข้าใจความหมายในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$) รองลงมาได้แก่ ภาษารองลงมาเข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.80$)

ด้านภาพประกอบ นักเรียนมีความเห็นว่าภาพประกอบมีสีสันสวยงามชวนติดตามอ่านในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$) รองลงมาได้แก่ ภาพประกอบมีความชัดเจนน่าสนใจ ภาพประกอบสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง และขนาดของภาพมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.70$)

ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากหนังสือ นักเรียนมีความเห็นว่าเมื่อนักเรียนอ่านหนังสือเล่มนี้จบแล้วสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประกอบการเรียนวิชาอื่นได้ในระดับเห็นด้วย

มากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$) รองลงมาได้แก่ หนังสือเล่มนี้ช่วยให้นักเรียนค้นหาข้อมูลเรื่องภูมินาม
สถานที่ตามชาติพันธุ์ได้ และหนังสือเล่มนี้มีส่วนช่วยส่งเสริมให้เกิดนิสัยรักการอ่าน ($\bar{X} = 4.80$)

ในภาพรวมของหนังสืออ่านเพิ่มเติม นักเรียนมีความเห็นว่าเหมาะสมในระดับเห็นด้วย
มากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$)

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสมศรี เสงประเสริฐ
วัน เดือน ปี	28 มีนาคม 2498
สถานที่เกิด	อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
ประวัติการศึกษา	ค.บ. วิชาเอกภาษาไทย วิทยาลัยครูพระนคร
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนประสาทรัฐประชากิจ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8
ตำแหน่ง	ครูชำนาญการ

